

De rechtvaardigmaking in de vierschaar

*Een onderzoek naar het antwoord op de vraag
hoe en wanneer de zondaar gerechtvaardigd
wordt in de vierschaar en hoe en wanneer
dit vonnis bekend gemaakt wordt.*

”Wie zal beschuldigingen inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?” (Rom. 8:33a)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Woord vooraf (op verzoek van de auteur achterwege gelaten)	
Inleiding:	4
Probleemstelling:	5
Werkwijze:	5
De Heidelbergse Catechismus:	7
Zondag 7.	7
Het rechtvaardigende en dierbare geloof bij Van der Kemp	8
Zacharias Ursinus.	8
Het geloof van de gelovige in Zondag 7.	9
De bate van het geloof.	10
Zacharias URSINUS. - Het Schatboek der verklaringen van de Heidelbergse Catechismus.	11
Het ware geloof.	11
Kenmerken van de gelovige uit Zondag 7.	11
Gevolgen van het geloof van Zondag 7.	12
Wie bezitten het geloof?	12
Wat is een Christen nodig te geloven?	13
Zondag 23 H.C.	13
Toelichting van Lansbergen.	13
Hoe wordt Christus' voldoening ons eigendom?	13
Rechtvaardigmaking in de vierschaar in de wedergeboorte.	14
Johannes van der Kemp – Heidelbergse Catechismus: 1)	16
Wat is nu een oprecht geloof?	16
De eigenlijke daad van het vertrouwend geloof.	17
De verschillende werkzaamheden van het geloof.	18
Onderscheid in de geloofsoefeningen.	19
Vijf kenmerken om te weten of ik het geloof heb:	20
Gedaagd voor de vierschaar in de wedergeboorte.	22
Dadelijke en lijdelijke rechtvaardigmaking.	23
Bediening van de Sleutelen van het Hemelrijk.	24
Verzekering van het geloof.	24
Dood of levend, ongerechtvaardigd of gerechtvaardigd.	25
Aanwijzingen voor de gerechtvaardigden.	25
Thomas Boston: - De viervoudige staat	28
De wedergeboorte.	28
Kennis van Jezus Christus.	28
Overgegaan in het Verbond des vredes.	28
Verenigd met Christus op de eerste daad des geloofs.	28
Verandering van hartstochten en genegenheden door de wedergeboorte.	29
Hoe weet ik of ik wedergeboren ben?	30
Alle wedergeborenen zijn ingeënt en verenigd met Christus.	30
Afsnijding van de natuurlijke rank.	30
Bij de eerste ontdekking van zonden gedaagd voor Gods vierschaar.	31
Levend gemaakt met Christus.	31
Ben ik van Christus gegrepen?	32
De weldaden, die tot de ware gelovigen vloeien, uit hun vereniging met Christus.	32
De eerste weldaad is de rechtvaardiging.	33
Overige weldaden uit de vereniging met Christus.	34
Scheiding tussen de gerechtvaardigden en de ongerechtvaardigden.	35
Alexander Comrie:	36
Het ABC des geloofs.	36

Het zaligmakende geloof.	36
Beginnen.	36
Eigenschappen des geloofs.	37
Wilhelmus à BRAKEL; De Redelijke Godsdienst. (Deel 1.)	39
De rechtvaardigmaking.	39
De dadelijke- en lijdelijke rechtvaardigmaking zijn onafscheidelijk.	39
Rechtvaardigmaking op de eerste daad des geloofs.	40
De bekendmaking van het vonnis.	40
Verzekering van de vrijspraak.	41
De kleingelovige verzekerd van zijn rechtvaardigmaking.	41
Tegenwerpingen.	42
Vermaningen, aanwijzingen en kenmerken.	43
Ernstige vermaning aan de gerechtvaardigden.	45
Theodorus van der Groe.	47
De rechtvaardigmaking.	48
Samenvatting van Gods werk in de gelovigen.	49
Thomas Watson:	51
De hoofdsom van de geloofsleer.	51
Het ware zaligmakende geloof.	51
De gouden keten.	52
De rechtvaardigmaking.	52
Oproep tot de onbekeerden.	53
Besluit.	53
John Owen	55
Rechtvaardigmaking op de eerste daad des geloofs.	55
Vierschaarbeleving in de wedergeboorte.	56
Slotconclusie:	57
Thomas Halyburton	58
Rechtvaardigmaking in de vierschaar in de wedergeboorte.	58
Hoe spreekt God het vonnis uit?	59
De daad van vrijspreking in de wedergeboorte.	61
Slotconclusie:	63
Citaten van Reformatoren en Oudvaders.	63
Samenvatting van de leer.	66
Levend gemaakt met Christus – opwassen in het geloof.	68
De Dordtse Leerregels.	69
De Nederlandse Geloofsbelijdenis.	71
Bediening van de Sleutelen van het Hemelrijk:	73
Zonder geloof is het onmogelijk om God te behagen.	75
Toevoegsel: HET GELOOF een genade, waardoor de ziel gerechtvaardigd wordt.	79

Inleiding:

In het voorwoord van het boek “*Een zedig onderzoek*” van Thomas *Halyburton*, dat handelt over het leerstuk van de rechtvaardigmaking, schrijft de bekende vertaler C.B. van Woerden dat in zijn dagen (1929) onder Gods kinderen de onkunde van het leerstuk van de rechtvaardigmaking groot is. Hij noemt het een misvatting dat kinderen Gods, aan wie Christus Zich heeft geopenbaard, maar die de verzekering des geloofs missen, wel als kinderen Gods worden erkend, beschouwd en bemind, doch tegelijkertijd worden aangemerkt als niet gerechtvaardigd. Alsof iemand, die niet gerechtvaardigd is, zalig zou kunnen worden. Van Woerden noemt dit een schromelijke misvatting en een begripsverwarring ten opzichte van de rechtvaardigmaking in het hof des hemels en de openbaring of kennisgeving daarvan in het geweten van de gerechtvaardigde zondaar door de Heilige Geest, waardoor hij de verzekering ontvangt dat hij gerechtvaardigd is en zijn zonden vergeven zijn.

Bij veel hedendaagse predikanten en kinderen van God in de breedte van de Gereformeerde Gezindte heerst de vaste overtuiging, die men grondt op Gods Woord, de belijdenisgeschriften (met name de Heidelbergse Catechismus), de Oudvaders en de bevindingen van Gods volk, dat een wedergeboren kind van God, bedeed met een waar zaligmakend geloof en met de kennis van Jezus Christus, later met alles wat hij van de Heere heeft ontvangen, de dood in moet en sterven moet onder het recht Gods, omdat hij nog niet gerechtvaardigd is en zijn zonden nog niet zijn vergeven. De zonden waren al wel bedekt, bij de eerste openbaring van Christus aan de ziel, maar nog niet vergeven. Nadat hij gedaagd wordt voor de vierschaar Gods, ook wel genoemd de rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie, wordt hij gerechtvaardigd. Deze zgn. vierschaarbeleving is min of meer visionair, waarbij er sprake is van een rechtbank, van aanklagers, bestaande uit de Wet, de Satan en het geweten. Als de gedaagde voor de rechtbank staat, krijgt hij Gods deugden liever dan zijn eigen zaligheid en wordt hij gewillig om verloren te gaan. In dit dodelijk tijdsgericht komt Christus vanachter het eisende recht van God te voorschijn en ontvangt de gedaagde de vergeving der zonden.

Dit is dan een buitengewone weldaad, die temporeel (in tijd) meestal ver gescheiden is van de wedergeboorte. Deze weldaad van de rechtvaardigmaking komt in onze dagen nog sporadisch voor en valt lang niet alle kinderen Gods ten deel. Velen, die gehouden worden voor Gods kinderen, sterven echter, zonder dat zij kunnen of durven getuigen dat zij deze nadere weldaad hebben ontvangen. Hoewel de Heere het goede werk in hen begonnen is en zij allerlei geestelijke ondervindingen hebben gehad en ook wel deel genomen hebben aan het Heilig Avondmaal, beschouwen zij zichzelf als zijnde niet gerechtvaardigd en missen zij de vergeving der zonden. Toch wordt er na hun dood vaak niet aan getwijfeld dat zij toch voor eeuwig behouden zijn. Zij waren wel bekeerd, maar niet gerechtvaardigd. Wel bekeerd, maar zij misten de vergeving van hun zonden.

Bij deze visie is de rechtvaardigmaking in de vierschaar dus een nadere weldaad die temporeel gescheiden is van de wedergeboorte, die (meestal) veel later na de wedergeboorte plaats vindt en de meeste gelovigen niet ten deel valt. Zolang deze weldaad de kinderen Gods nog niet ten deel is gevallen, zijn hun zonden nog niet vergeven en leven zij meestentijds in veel bekommering, angst en vreze, twijfel en aanvechtingen. Zij hebben de vaste overtuiging dat zij nog voor het gerechtigheid

eisende en verdoemende recht van God staan en hieronder verloren moeten gaan, alvorens hun zonden vergeven kunnen worden en zij daadwerkelijk gerechtvaardigd worden. Deze visie stempelt het hele geloofsleven en domineert ook de prediking. Als er in de prediking wel eens ruim van Christus wordt gesproken en het bekommerde kind van God wel eens een verruiming of ademtocht mag krijgen, waardoor zijn hart naar Christus uit mag gaan en de hoop verlevendigd mag worden, dan wordt deze vreugde aanstonds weer snel weggenomen door de waarschuwing van de predikant en door zijn eigen vaste overtuiging dat hij nog met alles de dood in moet en moet sterven onder het recht Gods.

Om deze leer van de rechtvaardigmaking Bijbels te onderbouwen, worden meestal Oudtestamentische geschiedenissen vergeestelijkt, door ze allegoriserend (zinnebeeldig) uit te leggen. De bekendste geschiedenissen hierbij zijn Jacob te Pniël, Ruth die in de poort gelost wordt door Boaz en Esther in haar gang naar koning Ahasveros.

In de uitleg van de Heidelbergse Catechismus wordt Zondag 7 temporeel gescheiden van zondag 23, waarbij zondag 7 wordt gezien als de wedergeboorte en zondag 23 als een aparte nadere weldaad die later plaats vindt bij de gelovige, waarbij hij voor de vierschaar Gods wordt gedaagd en gerechtvaardigd wordt. Hierbij beroept men zich op de uitleg van Zondag 23 van de H.C., door een aantal Nederlandse Oudvaders, waarin de vierschaarbeleving wordt beschreven.

Daar er in deze tijd steeds vaker kritiek wordt gehoord op, en verwarring ontstaat over de prediking van deze leer van de rechtvaardigmaking, richt deze scriptie zich op de volgende vragen:

Probleemstelling:

Hoe en wanneer wordt een zondaar gerechtvaardigd in de vierschaar?

Kan een mens wederom geboren zijn en toch niet gerechtvaardigd zijn?

Kan een mens wel het geloof deelachtig zijn, terwijl zijn zonden niet vergeven zijn?

Hoe weet een mens dat zijn zonden vergeven zijn, hoe en wanneer wordt dit vonnis hem bekendgemaakt?

Werkwijze:

Omdat men de leer van de rechtvaardigmaking vooral predikt aan de hand van de Heidelbergse Catechismus, acht ik het van groot belang om hier als eerste mijn aandacht op te richten.

Vervolgens is het van groot belang om te luisteren naar de uitleg van de Heidelbergse Catechismus, door de opsteller zelf, in het Schatboek van Zacharias Ursinus.

Hierna heb ik onderzocht hoe Johannes van der Kemp Zondag 7 en Zondag 23 uitgelegd heeft in zijn verklaring van de H.C.

Vervolgens heb ik getracht een zo nauwkeurig mogelijke analyse te maken van de beschrijving van de derde staat (de wederoprichting) van de mens uit het bekende boek "De viervoudige staat" van Thomas Boston. Vervolgens passeren een aantal bekende Nederlandse, Engelse en Schotse Oudvaders de revue, te weten Alexander Comrie, Wilhelmus à Brakel, Theodorus van der Groe, Thomas Watson, John Owen en Halyburton. Ik heb hierbij niet alleen getracht om hun uitleg van het leerstuk van de rechtvaardigmaking dogmatisch te benaderen, maar heb ook zoveel mogelijk de

pastorale kant van de zaak verwoord, zoals dat functioneerde bij deze Oudvaders. Hieruit komen genoemde zaken in hun toepassing soms zeer helder naar voren en kan er mijns inziens nog duidelijker een vergelijking getrokken worden met de hedendaagse prediking. Niet in de laatste plaats heb ik, omdat het hier gaat over het belangrijkste leerstuk van de kerk, vooral het oog gehad op vele bekommerde en twijfelende zielen die met deze zaken worstelen en hun weg veelal in duisternis en bekommernis moeten gaan. Hoe immers zullen Gods wonderen verkondigd worden in de duisternis?

De Heidelbergse Catechismus:

Gaat het in Zondag 7 en in Zondag 23 van de Heidelbergse Catechismus over twee verschillende en temporeel (in tijd) van elkaar gescheiden zaken in de bekering van een zondaar? Is het geloof, waarvan in Zondag 7 wordt gesproken een ander geloof dan het geloof waarvan in Zondag 23 wordt gesproken? Dit is de grote vraag, waarop wij het antwoord proberen te vinden aan de hand van de Heidelbergse Catechismus zelf en aan de hand van de verklaring van de H.C. door de opsteller van de H.C. zelf, in het Schatboek van Ursinus.

Zondag 7.

Antwoord 20 in Zondag 7 van de H.C. zegt duidelijk dat alleen diegenen zalig worden die Hem door een waar geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen. Dit geloof is een rechtvaardigend geloof. Zo wordt het door de opsteller van de H.C. Zacharias Ursinus genoemd in zijn Schatboek der verklaringen van de Heidelbergse Catechismus. (blz. 148, 152) Op de vraag wat dan een waar geloof is (vr. 21) antwoordt de H.C. dat dit ware geloof niet alleen bestaat uit een zeker weten en kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, hetgeen God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft; maar ook in een vast vertrouwen hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit loutere genade, alleen om de verdienste van Christus' wil. De vergeving der zonden is onlosmakelijk verbonden met het geloof van Zondag 7.

Vervolgens wordt in vr. 22 de vraag gesteld wat dan een Christen nodig is te geloven. Het antwoord hierop is dat een Christen alles moet geloven wat hem in het Evangelie beloofd wordt. Dit alles wordt samengevat in de 12 Artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof. In de daarop volgende Zondagen 8 t/m 22 worden deze 12 artikelen, die alle twaalf door het geloof, zoals vermeld in Zondag 7, door de gelovige zijn aangenomen, nader uitgelegd. Als afsluiting van dit zeer gewichtige leerstuk wordt vervolgens in vraag 59 van Zondag 23 de logische vraag gesteld wat het nu baat dat de gelovige (uit Zondag 7) dit alles gelooft. Het antwoord is dat hij in Christus voor God rechtvaardig is, en een erfgenaam is van het eeuwige leven.

In vraag 60 van Zondag 23 wordt de vraag gesteld: "Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?". De kern van dit antwoord is hetzelfde als het antwoord op vraag 20 in Zondag 7, nl. Alleen door een waar geloof in Jezus Christus. Deze weldaad van de schenking en toerekening van de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus wordt door God, uit loutere genade, geschonken alleen als ik deze weldaad met een gelovig hart aanneem. Bedoeld wordt hier het geloof zoals vermeld in Zondag 7. Te veronderstellen dat er tweeërlei soort van geloof zou zijn, dus een niet rechtvaardigend geloof in Zondag 7 en een rechtvaardigend geloof in Zondag 23, zou een ernstige dwaling zijn, strijdig met Gods Woord en de Belydenisgeschriften. De niet geheel juiste Nederlandse vertaling van het woordje "in zoverre" in antwoord 60 van de H.C. ("in zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem") wordt wel eens uitgelegd als een trapsgewijs aannemen van deze weldaden, wat dan betekenen zou dat er trappen in de rechtvaardiging zouden zijn. Dit is strijdig met de uitleg van de H.C. (505) Bovendien laten de oorspronkelijke vertaling van de H.C. in het Latijn, alsmede de Duitse vertaling een dergelijke uitleg niet toe. 1)

1) Latijn: "modo haec beneficia vera animi fiducia amplectar" modo betekent: alleen als, in zoverre als, mits. Duits: "wenn ich allein solche wohlthat mit glaubigen hertzen annehme" betekent: alleen als ik zo'n weldaad met een gelovig hart aanneem.

Het rechtvaardigende en dierbare geloof bij Van der Kemp.

Dat het om één en hetzelfde rechtvaardigende geloof gaat in Zondag 7 en in Zondag 23 wordt helder en duidelijk beschreven in de inleiding van Van der Kemp op Zondag 23 van de H.C., waar hij een uitleg geeft van het dierbare geloof. (408)

Het dierbare geloof noemt Van der Kemp de sierlijkste erenaam van het geloof.

Dit geloof is dierbaar om de volgende redenen:

1. Omdat het alleen aan Gods dierbare uitverkorenen gegeven is.
2. Omdat het, met verloochening van eigen vernuft en verstand de onzichtbare God, enkel op Zijn zeggen, als waarachtig erkent en op Zijn openbaring in toekomstige dingen rust. Het neemt Gods getuigenis aan en verzegelt dat God waarachtig is. Het is een vaste grond der dingen die men hoopt en een bewijs der zaken die men niet ziet.
3. Omdat het zeer dierbare voorwerpen van Zijn heiligheid heeft, namelijk de grootste en dierbare beloften. Het heeft de Drie-enige God en al Zijn zalige en diepe verborgenheden.
Omdat het zoveel nut en vrucht aan de gelovige toebrengt. Het verenigt hem met God en Christus, die het in zijn hart doet wonen. (408) Geeft hem macht om Gods kinderen te worden. Reinigt het hart. Maakt het gebed krachtig, overwint de wereld. Alle dingen zijn mogelijk, degene die gelooft.
4. Het allergrootst en dierbaarste is dit dierbaar geloof omdat het de strafschuldige zondaar
Voor God in Christus rechtvaardigt en hem tot een erfgenaam van het eeuwige leven maakt. (409)

Van der Kemp, in zijn verklaring van de Heidelbergse Catechismus, vat dit alles als volgt samen:

De Onderwijzer, om de dierbaarheid van het geloof zijn leerling smakelijk te maken, acht het niet genoeg om de noodzakelijkheid en de natuur van het dierbaar geloof in Zondag 7 en het grote Voorwerp van het geloof in Zondag 8-22 te verklaren, maar hij laat zich ook uit in de vertoning van het grootste nut van dit dierbare geloof, namelijk de rechtvaardigmaking van de zondaar voor God door het geloof, wat hij verklaart in Zondag 23. (409)

Kort samengevat leert de H.C. dat de mens alleen zalig kan worden door het geloof. Dit geloof, genoemd in Zondag 7, neemt alle weldaden van het Evangelie aan, zoals deze samengevat worden in de 12 Artikelen. Door dit aannemen wordt hij Christus ingelijfd, krijgt hij deel aan al deze weldaden en is hij rechtvaardig voor God, zoals dat nader uitgelegd wordt in Zondag 23.

Zacharias Ursinus.

Zacharias Ursinus geeft van Vraag 22 (Wat is dan een Christen nodig te geloven?) en Antwoord 22 (Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt...) de volgende verklaring; Het geloof neemt in het algemeen het ganse Woord van God en alles wat daarin begrepen ligt, aan, zoals dit verwoord is in de definitie van het geloof. Het rechtvaardigend geloof ziet op de beloften van het Evangelie en neemt die alle aan.

In het Evangelie is de wil van God of de bekendmaking van de genadige verlossing van de zonde en de dood van het menselijke geslacht begrepen. Dit betekent het om en door Christus teruggeven van vergeving der zonden, gerechtigheid en het eeuwige leven aan allen die Zijn verdiensten met een waar geloof omhelzen. Het rechtvaardigend geloof strekt zich dus tot de ganse leer van het Evangelie uit.

Daarom wordt het Evangelie genoemd, de leer der dingen die men *gelooven moet*, tegenover de Wet die de leer is van de dingen die met *doen moet*.

Het geloof steunt uitsluitend op het Woord van God, als een onbeweeglijk fundament.

Daarom moeten de Christenen zelf niet verzinnen wat zij geloven zullen, noch iets aannemen, dat door anderen bedacht en geleerd wordt. Maar zij moeten alleen het Evangelie geloven. Markus 1:15; “*Bekeert u en gelooft het Evangelie*” (Schatboek, Deel 1, blz. 156)

Het geloof van de gelovige in Zondag 7.

De H.C. acht het in vr. 22 van Zondag 7 dus noodzakelijk dat de Christen *alles* moet geloven wat in het Evangelie is beloofd, wil er sprake zijn van een waar geloof. Vervolgens worden al deze weldaden, die de gelovige gelooft, nader uitgewerkt in de Zondagen 8 t/m 22.

De gelovige in Zondag 7 gelooft namelijk het volgende:

- Hij gelooft dat de eeuwige Vader, om Zijns Zoons Christus' wil zijn God en zijn Vader is. (antw. 26)
- Hij gelooft in de Zaligmaker, omdat Hij hem zalig maakt en van al zijn zonden verlost. (antw. 29)
- Hij gelooft dat hij deze Zaligmaker met een waar geloof heeft aangenomen, waardoor hij alles in Hem heeft, wat tot zijn zaligheid nodig is. (antw. 30)
- Hij gelooft dat Christus hem, als de Hogepriester, met de offerande van Zijn lichaam, verlost heeft. (antw. 31)
- Hij gelooft dat hij door het geloof een lidmaat van Christus is en Zijn zalving deelachtig is. (antw. 32)
- Hij gelooft dat hij, om Zijnentwil uit genade tot een kind Gods is aangenomen. (antw. 33)
- Hij gelooft dat de Heere hem met Zijn bloed verlost heeft van al zijn zonden en de heerschappij van de duivel. (antw. 34)
- Hij gelooft dat Christus zijn Middelaar is, die zijn zonde voor Gods aangezicht bedekt. (antw. 36)
- Hij gelooft dat Christus door Zijn lijden en zoenoffer, zijn lichaam en ziel van de eeuwige verdoemenis heeft verlost en hem Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven heeft verworven. (antw. 37)
- Hij gelooft dat hij van het strenge oordeel Gods is bevrijd. (antw. 38)
- Hij gelooft dat Christus zijn vervloeking, die op hem lag, op Zich geladen heeft. (antw. 39)
- Hij gelooft dat de Zoon van God door Zijn dood, zijn zonden betaald heeft. (antw. 40)
- Hij gelooft dat Christus door Zijn kruisdood, zijn vervloeking op Zich gelegd heeft. (antw. 39)
- Hij gelooft dat zijn dood een afsterving van de zonden is en een doorgang tot het eeuwige leven. (antw. 42)

- Hij gelooft dat zijn oude mens met Christus begraven is. (antw. 43)
- Hij gelooft dat Christus hem van de helse benauwdheid en pijn verlost heeft. (antw. 44)
- Hij gelooft dat hij Christus' gerechtigheid deelachtig is geworden, dat hij opgewekt is tot een nieuw leven. (antw. 45)
- Hij gelooft dat Christus met Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest nooit meer van hem wijkt. (antw. 47)
- Hij gelooft dat Christus zijn Voorspreker is en hem als Zijn lidmaat tot Zich zal nemen. (antw. 49)
- Hij gelooft dat hij hemelse gaven ontvangt en tegen alle vijanden beschut en bewaard wordt (antw. 51)
- Hij gelooft dat Christus Zich, om zijnentwil voor Gods gericht gesteld heeft en al zijn vloek heeft weggenomen en hem tot Zich in de hemelse blijdschap en heerlijkheid nemen zal. (antw. 52)
- Hij gelooft dat de Heilige Geest aan hem is gegeven, en dat de Heilige Geest hem door een waar geloof Christus en al zijn weldaden deelachtig maakt, hem troost en eeuwig bij hem blijft. (antw. 53)
- Hij gelooft dat hij een levend lidmaat is van Gods uitverkoren Gemeente en eeuwig zal blijven. (antw. 54)
- Hij gelooft dat hij als een lidmaat gemeenschap heeft aan Christus en aan al Zijn schatten en gaven. (antw. 55.)
- Hij gelooft dat God zijn zonden nimmermeer zal gedenken en hem uit genade de gerechtigheid van Christus schenkt, zodat hij nooit meer in het gericht van God zal komen. (antw. 56)
- Hij gelooft dat hij na zijn dood tot Christus opgenomen zal worden en eenmaal met lichaam en ziel Christus gelijkvormig zal worden. (antw. 57)
- Hij gelooft, terwijl hij nu al het beginsel van de eeuwige vreugde in zijn hart voelt, dat hij na dit leven volkomen zaligheid zal bezitten en God eeuwig zal prijzen. (antw. 58)

De bate van het geloof.

Na deze indrukwekkende opsomming van het rechtvaardigend geloof uit zondag 7, besluit de Onderwijzer met zijn vertroostende vraag: "Wat baat het u nu dat gij dit alles gelooft?" Waarop hij antwoordt dat hij in Christus voor God rechtvaardig is en een erfgenaam van het eeuwige leven. (Z.23, vr/antw. 59)

De gelovige kan aan de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus niet anders deel krijgen dan deze door het geloof aan te nemen en toe te eigenen. (antw. 61) Hierdoor is hij Christus door een waarachtig geloof ingeplant en brengt hij vruchten der dankbaarheid voort. (antw. 64)

Het geloof, dat hem Christus en al Zijn weldaden deelachtig maakt, is door de Heilige Geest, d.m.v. de verkondiging van het heilig Evangelie, in het hart gewerkt en wordt gesterkt door het gebruik van de Sacramenten. (vr./antw. 65)

Door de Sacramenten worden de beloften van het Evangelie, namelijk de vergeving der zonden en het eeuwige leven, verzegeld. (antw. 66)

Het Avondmaal des Heeren is ingesteld voor degene die zichzelf vanwege zijn zonden mishaat, en nochtans vertrouwt dat zijn zonden hem om Christus' wil vergeven zijn. (antw. 81)

Volgens het bevel van Christus moet aan iedere gelovige verkondigd en openlijk betuigd worden dat zijn zonden hem waarachtig door God, om Christus' wil vergeven

zijn, zovaak hij de beloften van het Evangelie met een waar geloof aanneemt. (antw. 84)

Zacharias URSINUS. - Het Schatboek der verklaringen van de Heidelbergse Catechismus.

Vervolgens gaan we luisteren naar de uitleg van de H.C. door de opsteller zelf, Zacharias Ursinus. Alle hierover vermelde tekst is afkomstig van Deel 1 van het Schatboek.

De H.C. leert duidelijk in Zondag 7 wat een oprecht geloof is en wat het middel is waardoor men de verlossing deelachtig wordt.

Het rechtvaardigend geloof in Vraag 21 vereist kennis, toestemming en vertrouwen.

Het ware geloof.

Bij de kennis noemt het Schatboek Joh. 17:3, *Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen en waarachtigen God en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.*

Toestemmen is alles voor waarachtig houden wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft, zoals vermeldt in Joh. 3:33, *Die Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld dat God waarachtig is.*

Het vertrouwen is een, *onafscheidelijk bij het ware geloof behorend*, toeëigenen van de genadige kwijtschelding der zonden om Christus wil. (148)

Dit rechtvaardigmakende en zaligmakende geloof is dus onderscheiden van het historisch-, tijd- en wondergeloof, omdat dit geloof alleen een vast vertrouwen is, waardoor wij ons Christus' verdienste toeëigenen. En dat geschiedt wanneer wij stellig geloven dat de gerechtigheid of verdiensten van Christus ook ons geschonken en toegerekend worden. (149)

Kenmerken van de gelovige uit Zondag 7.

Volgens *Ursinus*, in zijn *uitleg van Zondag 7*, bevindt iedere gelovige bij zichzelf het volgende:

1. Hij gelooft, dat alles wat in de Schrift begrepen is, waar en van God is.
2. Hij gevoelt zich verplicht om al deze dingen vast te geloven en te omhelzen, want, zo redeneert hij: Is dit Woord waar en Goddelijk, dan is het ook billijk dat ik het geloof.
3. In dit alles aanschouwt, omhelst en eigent hij zich in het bijzonder de belofte des Evangelies toe, met betrekking tot Gods genade of vergeving der zonden, en het schenken van de gerechtigheid en het eeuwige leven aan alle gelovigen, om Christus' wil en door Hem. Want *“die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven.”* Joh. 3:36.
4. Een vast rusten op Gods tegenwoordige genade jegens hem.
5. Een wil en een ernstig voornemen om God in alles gehoorzaam te zijn.
6. Blijdschap in het hart en vrede in het geweten. (149, 150)

De oorzaak die aan het geloof zijn wezen geeft en het tot een waarachtig en echt geloof maakt, is het vertrouwen en de toeïgening van de genadige vergeving der zonden door Christus en een vreugde en rust in God vanwege deze grote weldaden. Dit geloof ziet op Christus en de belofte der genade, het is te vinden in het verstand, de wil en het hart en heeft als doel God te prijzen en groot te maken en ons zalig te maken. (151)

Gevolgen van het geloof van Zondag 7.

Op de vraag wat het geloof (genoemd in Zondag 7) werkt en voortbrengt antwoordt Ursinus:

1. De rechtvaardigmaking voor God.
2. Een vreugde en rust in God en vrede der consciëntie.
3. De gehele bekering of wedergeboorte.
4. Vruchten der bekering, of een nieuwe gehoorzaamheid.

Het eerste wat dit rechtvaardigend geloof, genoemd in Zondag 7, voortbrengt, is de rechtvaardigmaking. Hieruit vloeien alle andere weldaden voort en wel zodanig dat ook het geloof de oorzaak is van deze weldaden. (152)

Ursinus vat dit alles als volgt samen: door het geloof worden wij gerechtvaardigd en wedergeboren zodat daaruit duidelijk is dat wij alleen door het geloof gerechtvaardigd en wedergeboren worden. Rom. 3:28 en 10:10, Hand. 13:39. (152)

Wie bezitten het geloof?

Op de vraag aan wie het geloof gegeven wordt antwoordt Ursinus:

Het rechtvaardigend geloof wordt aan alle uitverkorenen gegeven. (152)

Op de tegenwerping dat alle uitverkorenen dit niet hebben antwoordt Ursinus dat het vaststaat dat alle uitverkorenen dit rechtvaardigend geloof hebben en voegt hij er aan toe dat zij ook de belijdenis van dit geloof hebben om de volgende redenen:

1. Omdat God het bevolen heeft. Ex. 20:7, Mt. 10:23.
2. Omdat de ere Gods dit vereist. Mt. 5:16.
3. Omdat het geloof niet ledig kan zijn. (Ps. 92:13.)
4. Om onze zaligheid. Rom. 10:10.
5. Om anderen daardoor tot Christus te kunnen brengen. Luk. 22:32. (153)

Voor Ursinus is het geen vraag hoe wij weten dat wij het geloof bezitten, maar een vaststelling.

De gelovigen weten dat om de volgende redenen: (153)

1. Uit het getuigenis van de Heilige Geest.
2. Uit het gevoel van het geloof zelf. Dit bestaat uit een waarachtige en ongeveinsde begeerte om de ons aangeboden weldaden van Christus deelachtig te worden, want wie gelooft, weet ook dat hij gelooft. 2 Tim. 1:12, *Want ik weet Wien ik geloofd heb; 2 Kor. 4:13, Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook, en 1 Joh. 5:10, Die in den Zone Gods gelooft, heeft de getuigenis in zichzelf.*
3. Uit de strijd des geloofs tegen de twijfel.
4. Uit de werkzaamheden des geloofs, bestaande in een ernstig voornemen en een ijver om God naar al Zijn geboden te gehoorzamen. (153)

Wat is een Christen nodig te geloven?

Bij de verklaring van vraag 22, *Wat is dan een Christen nodig te geloven?* antwoordt Ursinus dat het rechtvaardigend geloof ziet op de beloften van het Evangelie en die alle aanneemt. Het rechtvaardigend geloof strekt zich uit tot de ganse leer van het Evangelie. (156)

Het is dus op grond van het belijden van de H.C. onmogelijk om het rechtvaardigend geloof te bezitten, zoals genoemd in Zondag 7, zonder te geloven in de vergeving der zonden. De beloften uit het Evangelie zijn samengevat in de 12 Artikelen waarin ook beleden wordt: Ik geloof in de vergeving der zonden.

In de bespreking van dit artikel in vraag en antwoord 56 van Zondag 21 van de H.C. zegt Ursinus dat alle uitverkorenen vergeving der zonden hebben, omdat zij geloven. (476)

Zij ontvangen de vergeving wanneer zij bekeerd en met het geloof begiftigd worden. Dit Artikel houdt tevens de rechtvaardigmaking in. Vergeving der zonden betekent rechtvaardig voor God zijn. God vergeeft de zonden wanneer de mens bekeerd wordt. De uitvoering van de vergeving der zonden geschiedt op het moment dat de vergeving, zoals voorgedragen in het Evangelie, door het geloof wordt toegeëigend. Om van de vergeving verzekerd te zijn is een oprecht geloof en ware bekering nodig. (477)

Zondag 23 H.C.

Wanneer wij de 12 Artikelen, zoals genoemd in Zondag 7 en nader uitgelegd in Zondag 8 t/m 22, recht geloven, d.w.z. weten, verstaan, toestemmen en persoonlijk hebben toegeëigend, volgt in Zondag 23 van de H.C. wat hiervan nu de vrucht of de nuttigheid is die wij hierdoor verkrijgen. Deze vrucht is de rechtvaardiging voor God en het eeuwige leven. (504)

Toelichting van Lansbergen.

Zeer scherp is Lansbergen in zijn verklaring van Vraag 59 in het Schatboek van Ursinus, als hij wat dieper ingaat op de vraag: Wat baat het u nu dat gij dit alles gelooft. (504)

Er is geen enkele vrucht voor ons als wij niet alles geloven hetgeen in deze Artikelen begrepen is. Indien iemand maar één Artikel in twijfel trekt of verwerpt, dan keert hij het hele geloof om en vernietigt hij het en kan hij het loon des geloofs niet ontvangen. Lansbergen verwijst hierbij naar de Apostel Paulus die schrijft dat diegene vervloekt is, al was hij een engel uit de hemel, die een ander Evangelie verkondigt, buiten hetgeen hij verkondigd heeft. Voor Lansbergen is het vast en zeker dat zij die een van deze Artikelen niet geloven, zichzelf een ander Evangelie voorstellen dan de Apostelen predikten en dat zij daarom niet zalig kunnen worden. (505)

Door het rechtvaardigend geloof, genoemd in Zondag 7, heeft de gelovige dus alle Artikelen aangenomen, anders is het geen waar geloof.

Wie één Artikel niet gelooft, verloochent alle Artikelen! (505)

Hoe wordt Christus' voldoening ons eigendom?

Ursinus werpt vervolgens de grote vraag op hoe nu de voldoening van Christus, die geheel buiten ons ligt, de onze kan worden. (514)

Deze voldoening, die de onze niet is, wordt de onze in de weg van toeëigening.

Deze toeëigening is tweërlei, n.l. van God (een Goddelijke) en die van de mens.

Vanuit de gereformeerde theologie zouden we hier dus kunnen spreken van de dadelijke rechtvaardiging van Gods zijde en de lijdelijke rechtvaardiging van de zijde van de mens.

1. De toeïgening van God geschiedt van Godswege, wanneer Hij ons de voldoening van Zijn Zoon schenkt en toerekent en Hij ons om Hem rechtvaardigt, d.w.z. vrijspreekt van de schuld en van alle misdaden en ons voor rechtvaardig verklaart, alsof wij nooit gezondigd hadden. Deze toeïgening wordt genoemd: de toerekening van Christus gerechtigheid en de rechtvaardiging des Evangelies, d.w.z. de genadige kwijtschelding der zonden omwille van de voldoening van Christus. In het Schatboek wordt hierbij ook verwezen naar art. 23 van de N.G.B. waarboven geschreven staat dat onze rechtvaardigmaking bestaat in de vergeving der zonden en toerekening van de gehoorzaamheid van Christus.
2. Onze toeïgening is het aannemen van de gerechtigheid van Christus, zoals ons die door God geschonken en toegerekend wordt door het geloof. Zoals iemand met zijn hand het kleed aangrijpt en dat tot het zijne maakt door het om zijn lichaam te slaan. Of zoals de bedelaar met zijn hand een aalmoes van een rijke ontvangt en zo tot de zijne maakt.
Deze toeïgening geschiedt onzerzijds door de gelovige aanvaarding van de gerechtigheid van Jezus Christus. De rechtvaardigheid van Jezus Christus is de onze door het geloof.

Zonder deze toeïgening van onze kant geschiedt de Goddelijke ook niet, maar het is noodzakelijk dat ze beide samengaan. (514)

Rechtvaardigmaking in de vierschaar in de wedergeboorte.

Bij zijn uitleg van Zondag 23 in het schatboek gaat Lansbergen vervolgens nader in op de leer van de rechtvaardigmaking. Nadat hij heeft aangetoond dat wij in deze leer een zekere troost en een afdoend antwoord bezitten tegen alle aanklachten van ons geweten doordat Christus met Zijn zoenoffer de toorn van God gestild heeft en wij met Hem verzoening, vergeving en betaling verkregen hebben door Zijn bloed, geeft Lansbergen een beschrijving hoe een dode zondaar nu deel krijgt aan deze weldaden. (518, 519)

Duidelijk omschrijft hij hier de weg der bekering, hoe een mens eerst ontdekt wordt aan zijn zonde en schuld door een ontwaakt geweten; voor Gods gericht wordt gedaagd waar hij beschuldigd wordt door de satan, zijn geweten en Gods gerechtigheid en waarheid; waarna hij vervolgens het Evangelie hoort, en de vrijspraak hoort en ontvangt tot vergeving der zonden.

Een vierschaarbeleving dus van een dode zondaar, wiens geweten ontwaakt is. Lansbergen beschrijft dit als volgt:

Waar nu dit zaligmakend geloof niet is, daar moet de mens in wanhoop en twijfelmoedigheid vergaan. Wanneer het geweten echter ontwaakt en denkt aan de gruwelijke straf voor de zonden, dan begint satan deze aanvechtingen aan te blazen en op te stoken, om deze arme mens alle hoop op Gods genade te ontnemen. Als de mensen hun zonden een weinig gaan gevoelen, bespaart de duivel zich geen moeite om de weg der bekering te ondermijnen en ze tot wanhoop te brengen. Dit doet hij door ze de grootheid van hun zonden voor ogen te stellen, waardoor zij Gods toorn en verdoemenis verdiend hebben.

Het ontwaakte geweten bevindt zich naakt en bloot voor Gods gericht (vierschaar WvS). Zijn geweten is hem als een getuige en kan geen rust vinden tengevolge van het aanschouwen van de zonden en van Gods rechtvaardige toorn, oordeel en de wachtende straf voor de zonden. Hierdoor moet het geweten al schromende en bevende versmachten en kan het bij zichzelf geen enkele uitvlucht vinden. Het heeft geen enkele verontschuldiging want zijn eigen hart getuigt daar tegen.

Ook Gods gerechtigheid en waarheid staan daar, die niet gekrenkt kunnen worden.

Satan, als een slechte raadsman, doet zijn best om de zonde nog levendiger te maken en Gods toorn te vergroten.

Zo is er niets meer dat hem troosten kan, dan alleen het Evangeliewoord:

Bekeert u en geloof het Evangelie (Mark. 1:15); Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden (Hand. 16:31); Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven (Mat. 11:28); Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering (Mat. 9:13); Alzo lief heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe (Joh. 3:16). (518)

Wanneer de verslagen en verbroken mens deze inspraak van het Evangelie hoort en ontvangt, dan zet de troost in. (Je zou dit de openbaring van Jezus Christus aan de ziel kunnen noemen. (WvS) Dan mag hij vrijuit spreken en antwoord geven op de klachten van zijn geweten en de aanvechtingen van satan dat de genadige God door Christus met hem verzoend is. Daar moeten de beschuldigingen ophouden, omdat God vrijspreekt en de zonden vergeeft.

Hij is rechtvaardig, maar hetgeen Christus betaald heeft, zal Hij niet nogmaals eisen!!

De gelovige vindt zijn troost in de leer van de rechtvaardigmaking, dat hij door Christus deel heeft aan de rechtvaardigheid, heiligheid en het eeuwige leven. Daardoor zijn niet alleen de overgebleven gebreken bedekt en worden zij niet door God toegerekend, maar hij ervaart tevens bij zichzelf, dat de kracht van Christus door de Heilige Geest in hem de lust en begeerte tot heiligheid en gerechtigheid werkt. (Rom. 8:1 en 4)

Bovendien strijdt hij tegen de zonde en alle ongerechtigheid (1 Kor. 9:27) en is hij ervan verzekerd dat hij door Christus uiteindelijk overwinnen zal. (1 Kor. 15:57), ja, dat de God des vredes de duivel haast onder zijn voeten verpletteren zal. (Rom. 16:28)

Waar dan zo'n gelovige zich heen wendt en welke aanvechtingen hem mogen wedervaren, hij vindt door het geloof in Christus alleszins vastheid om staande te kunnen blijven en uit alle struikelingen weer te worden opgericht. (519, 520)

Op de vraag *waarom wij alleen door het geloof gerechtvaardigd worden*, antwoordt Ursinus: Omdat het geloof het instrument en de hand is, waardoor men krijgt aan te vatten en zich mag toeëigenen de rechtvaardigheid, die om niet in het Evangelie aangeboden wordt. (522)

Dit is het Evangelie van Christus, waarvoor Paulus zich niet schaamde, omdat hierin de rechtvaardigheid Gods wordt geopenbaard, uit geloof tot geloof. (Rom. 1:16, 17)

Johannes van der Kemp – Heidelbergse Catechismus: ¹⁾

In zijn verklaring van Zondag 7, antwoordt Van der Kemp op de vraag hoe een mens zalig wordt, dat hoewel de zaligheid door Christus zonder hun toedoen verworven wordt, hun die verworven zaligheid nochtans niet deelachtig gemaakt wordt dan alleen door het geloof.

Alleen door het geloof worden de uitverkorenen in Christus ingelijfd.

Zonder het geloof is een mens zonder Christus en, zoals een rank van de wijnstok, afgescheiden en verworpen!

Door het geloof wordt hij met Christus verenigd en woont Christus door het geloof in het hart. Hierdoor wordt hij één plant en één lichaam met hem, verkrijgt hij Zijn zaligende invloed en wordt hij gerekend alsof hij met Hem vernederd en verhoogd was. (156)

Door dit geloof neemt men Christus en al Zijn weldaden aan en eigent men de Zaligmaker en Zijn verworven zaligheid voor zichzelf, waardoor men Hem heeft en de zaligheid in Hem. (156,157)

Het antwoordt op de vraag *wat een Christen nodig is te geloven* (H.C. Zondag 7, Vr. 22), luidt het antwoord: Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt.

Nauwkeurig geeft Van der Kemp aan wat er nu geloofd moet worden tot zaligheid.

Niet de wet! De wet is wel nodig te geloven omdat het de zondaar bekommerd maakt, maar wijst hem niet de weg aan om de toekomstige toorn te ontvlieden. Men moet de dreigementen wel geloven, maar het geloof der dreigementen kan niemand zalig maken, doch alleen veroordelen! Gal. 3:2 *Hebt gij de Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs?* (157, 448)

De beloften van het Evangelie zijn het die de mens moet geloven tot zaligheid. Want die wijzen hem aan dat er genade en zaligheid in Gods Zoon te verkrijgen zijn. Die roepen en nodigen hem tot de zaligheid in Christus. Die bieden hem de Heiland tot zaligheid aan. Ja, die beloven aan de gelovigen het volkomen heil in Hem, gelijk in de 19^e vraag is geleerd. (157)

Alles wat ons in het Evangelie beloofd wordt, leren ons nu in een kort begrip de Twaalf Artikelen des Geloofs. Omdat deze Artikelen al de beloften van het Evangelie bevatten, moeten zij allen tot zaligheid geloofd worden. (157)

Daarom moet deze geloofsbelijdenis, volgens de verklaring van Gods Woord, aangenomen en beleden worden. Want op grond van Gods Woord is ze te geloven en aan te nemen.

En hierin is niet alleen de belofte van het Evangelie het voorwerp des geloofs, maar ook de Heere Jezus Christus Zelf in het Evangelie ons voorgehouden. Daar men in en aan Hem gelooft en door het geloof Hem aanneemt en Hem doet wonen in het hart. En dit geloof blijft niet in Hem staan, maar dringt door Hem heen tot de Vader, waardoor men door Hem in God gelooft. (158)

Wat is nu een oprecht geloof?

Onder dit geloof verstaat Van der Kemp een zaligmakend en rechtvaardigend geloof, ook wel een ongeveinsd geloof, of het geloof van Gods uitverkorenen genoemd. (158)

In het algemeen betekent geloven dat je datgene wat iemand over een belangrijke zaak zegt en getuigt, voor waarachtig houdt en dat je jezelf op zijn woord verlaat.

1) Johannes van der Kemp, De christen geheel en al het eigendom van Christus in leven en sterven, Houten 1988.

Dit wordt ook met het oprechte geloof bedoeld. Want door het geloof houdt men Gods getuigenis voor waarachtig en verlaat men zich erop, dat Hij zondaars zal behouden, die tot Christus hun toevlucht nemen.

Van der Kemp noemt dit geloof een werkzame daad der ziel omtrent God en Christus en omtrent het woord der belofte. (158)

Dit zaligmakend geloof bestaat en oefent zich in drie daden van de ziel:

1. Kennis: Niemand kan geloven, tenzij hij het Voorwerp des geloofs kent. (160) Geloof zonder kennis van Christus is dus niet mogelijk!
2. Toestemmen, of een zeker weten waardoor men alles voor waarachtig houdt wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft. Dit wordt genoemd een aannemen van Gods getuigenis en een verzegelen dat God waarachtig is. Een volle verzekerdheid des verstands. Dit geloof wordt gesteld tegenover het twijfelen aan Gods beloften!
3. Vertrouwen. Het is belangrijk om te zien hoe Van der Kemp een nadere uitleg geeft aan het zekere vertrouwen dat mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, zoals genoemd en uitgelegd is in vraag 21 H.C. en in het Schatboek van Ursinus. Volgens Van der Kemp beschrijft de H.C. het vertrouwen in zijn hoogste trap en welwezen, om de gelovigen de verzekering van hun zaligheid te leren, tegen de dwaling van het pausdom. (die de zekerheid van het geloof bestreden, W.v.S.) Dit zekere vertrouwen is dan eigenlijk een gevolg van de eigenlijke daad van het vertrouwend geloof. Deze daad van vertrouwend geloof gaat aan het zekere vertrouwen vooraf en dit is de daad, waardoor met zalig deel krijgt aan Christus en waaruit men op goede gronden besluiten kan dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden geschonken is. (161)
Van der Kemp bedoelt hier dat niet alle gelovigen onmiddellijk op hun eerste geloofsdaad volkomen verzekerd hoeven te zijn van hun zonden, zoals de Reformatoren dat leerden in de Heidelbergse Catechismus.

Deze daad van het vertrouwend geloof is dus de rechtvaardigmakende daad des geloofs, waardoor men met Christus verenigd wordt.

Het is daarom van het allergrootste belang om te luisteren naar de omschrijving die Van der Kemp geeft van de eigenlijke daad van het vertrouwend geloof.

De eigenlijke daad van het vertrouwend geloof.

- *Dit is dat vertrouwend inwilligen van de aanbidding van de gekruisigde Middelaar, waardoor de gelovende ziel met het hoogste genoegen Gods weg van zondaren, door het lijden van zijn Zoon te zaligen, goedkeurt, de Zaligmaker voor zichzelf kiest en mijnt en op Hem tot zaligheid rust. (161, 162) Zie ook Halyburton, een zedig onderzoek, blz. 36.*

Om dit nader op te helderen gaat Van der Kemp een ziel in haar geloofsoefeningen nauwkeurig beschrijven. Weer zien we dat het hier gaat over de bekering van een zondaar;

De ziel, die bekommerd, radeloos en angstig is, zoals beschreven in H.C. Zondag 5, Vraag 12, ziet dat zij naar Gods rechtvaardig oordeel, tijdelijke en eeuwige straf

verdiend heeft en zoekt naar enig middel waardoor zij deze straf zal kunnen ontgaan en wederom tot genade kan komen. Zij hoort wel spreken van een Algenoegzame Zaligmaker, doch het verkwikt haar niet, omdat zij zeer benauwd is en vreest dat Hij niet voor haar is. Toont men aan zo'n ziel dat Christus Zichzelf aan haar aanbiedt, en haar tot Zich roept en nodigt, zij durft het echter niet te geloven vanwege haar onwaardigheid. De Heere dringt echter met kracht in haar door en overreedt haar door met Zijn Woord en Geest het historisch geloof en de toestemming in haar te werken. Hij verzekert haar dat Hij ook haar in Zijn roeping en nodiging meent. De ziel gelooft dit nu en vindt zich levendig overgehaald om die weg van zaligheid te volgen. Zij is tevreden dat de Heere al het welbehagen van Zijn goedheid in en aan haar volbrengt, omdat Hij Zich zo gunstig aan haar wil betonen. Daartoe geeft de ziel zich aan Hem over en zegt met Maria: Zie, de dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar Uw Woord.

Zij onderwerpt zich aan de gerechtigheid van God in Christus, zoals een jonge dochter haar jawoord geeft aan een jonge man, die haar naar haar hart gesproken en bepraat heeft, waardoor zij hem als haar man kiest en aanneemt. Zij verbindt zich aan hem om zijn vrouw te zijn voor heel haar leven.

Jezus lokt de ziel en spreekt naar haar hart. Door de toestemming gelooft zij dat Hij ook haar meent, geeft ze Hem door het vertrouwend geloof het jawoord, mijnt en kiest ze Hem voor haar Bruidegom en Man en geeft zij zich aan Hem over om Zijn bruid en vrouw voor eeuwig te zijn. Alzo wordt ze aan Hem ondertrouwd in geloof. Door het geloof zegt en schrijft ze: Ik ben des Heeren. Ja, het geloven is als het geven van de hand, om zich met hand en eed aan de Heere te verbinden, waardoor ze van de Heere gebracht worden onder de band des Verbonds. (162)

De verschillende werkzaamheden van het geloof.

Van der Kemp gaat dit vervolgens nog verder uitwerken, door de verschillende werkzaamheden van het geloof te benoemen. En dit is van het allergrootste belang omdat alleen diegenen zalig gesproken worden, die dit dierbare geloof deelachtig zijn, waardoor zij deel hebben gekregen aan al Zijn goederen. (166)

1. Voor de vertrouwende daad van het geloof is er een algemeen vertrouwen en verzekering van die Evangelische waarheid, dat, wie in Christus gelooft, zeker zal zalig worden. Ja, dit vertrouwt ook de ziel voor zichzelf, dat, zo zij gelooft, zij waarlijk zalig zal worden. Hierdoor wordt ze aangemoedigd om tot Hem te komen. Van der Kemp noemt hierbij het voorbeeld van de blinde Bartiméüs. Velen geloven dit wel als een algemene waarheid, maar trekken zich dit niet tot hun heil aan. De gelovige wordt er echter door aangetrokken, om ook voor zichzelf de gunst van de Zaligmaker te zoeken en te vinden. Soms wordt een zondaar, met het gezicht en de bekommering van zijn ellende zo bezet, dat hij vreest dat er voor hem geen genade is. De verworping valt er door in wanhoop en laat de voorgehouden genade varen. Hierdoor maakt hij God tot een leugenaar, omdat hij niet geloofd heeft het getuigenis dat God getuigd heeft van Zijn Zoon. (1 Joh. 5:10!)
De uitverkorenen, die de Geest des geloofs hebben, worstelen echter door alles wat hen de moed beneemt heen en houden zich met die waarheid bezig, totdat ze een verzekerd aandeel aan Christus hebben gekregen. (162, 163)
2. Een sterke, werkzame en rusteloze begeerte naar de Middelaar en Zijn Heil, om Hem en Zijn goederen deelachtig te worden. De ziel ziet zoveel genoegzaamheid in

Jezus, waardoor zij naar Hem verlangt, zucht en roept, om door Hem begunstigd en aangenomen te worden.

3. In deze werking is er een dadelijke afwending van zichzelf en een dadelijke toekering naar Hem. Dit wordt genoemd een *komen tot Hem*. Dit komen tot Hem beschrijft Van der Kemp op 4 verschillende wijzen:
 - Als een machteloze die van verre naar Hem opziet en uit de diepte tot de Heere roept.
 - Als een gans ellendige zich in Zijn handen stellen, om behouden te worden volgens Zijn roeping: Wendt u naar Mij toe en wordt behouden.
 - Door vrees gejaagd en gedreven tot Hem de toevlucht nemen, wat ook wel vertrouwen genoemd wordt.
 - Met goed overleg dadelijk in en door Hem in het Verbond overgaan. Alleen in Hem te rusten en voor Hem te leven.
4. Een aannemen van de beloften waar men de hand op legt, voor zich toeëigent en op vertrouwt en een aannemen van de Middelaar Zelf, Die men als Gods sterkte aangrijpt, aanneemt en mijnt. Men verenigt zich met Hem en doet Hem door het geloof in het hart wonen.
5. Eindelijk is er ook een toevertrouwen en verlaten van zichzelf op de Heere in alle gevallen. (163)

Uit deze oefeningen van het geloof en vertrouwen volgt nu ook de verzekering en een zeker vertrouwen dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit loutere genade, alleen om Christus verdienste.

Alle gelovigen zijn niet altijd verzekerd. Het geloof is ook de verzekering zelf niet, maar de verzekering vloeit voort uit de geloofsoefening.

Onderscheid in de geloofsoefeningen.

Vervolgens maakt Van der Kemp een onderscheid in de geloofsoefening van eerstbeginnende en zwakgelovige en van iemand die meer gevorderd is en een bevestigde verzekering heeft.

- Die *eerstbeginnende en zwakgelovige* heeft nog geen zekerheid van zijn rechtvaardigmaking en oefent dus zijn geloof om gerechtvaardigd en gezaligd te worden. Als zo'n gelovige al eens verzekerd is, wordt hij iedere keer weer door zijn wanbedrijf, duisternis en door het staren op zijn ellende, overhoop geworpen. Hierdoor denkt hij dat zijn vorige verzekering maar inbeelding is geweest. Daarom oefent hij het geloof voortdurend opnieuw. Hij hongert en dorst, hij loopt en vlucht naar Jezus, geeft zich aan Hem over en neemt Hem aan, totdat zijn ziel wederom tot haar zoete rust gebracht wordt. Dit doet hij net zolang, totdat hij een bevestigde verzekering verkregen heeft. (165)
- De meer gevorderde, die een bevestigde verzekering heeft dat hij waarlijk bij God gerechtvaardigd en gezaligd is en eigendom aan de Heere Jezus en al Zijn weldaden

heeft, oefent het geloof op Hem als een die recht heeft op al Zijn heil. Hierdoor bezit hij de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen door het geloof in Hem. Deze oefening des geloofs wordt ook wel genoemd een leven en wandelen door het geloof en niet door aanschouwen. Dit wandelen door het geloof doet hij op de volgende wijze:

1. Door de gekrenkte verzoening en de vrede des gemoeds telkens te herstellen door de Middelaar aan te grijpen en op Hem en al Zijn heil bij de Vader te pleiten.
2. Door het Woord met geloof te mengen.
3. Door een gedurige geloofsdaad, hetzij sterker of zwakker, te oefenen op Christus.
4. Door zich gedurig met Hem te verenigen.
5. Door zich, door het geloof, te vervrelijken over zijn zalig aandeel aan God.
6. Door het geloof zijn hele leven, doen en laten, besturen laten overeenkomstig Gods wil en afhankelijk van Zijn hulp, die Hij bij die Held besteld heeft.
7. Door het geloof staat maken op Zijn toezeggingen. Hoe donker het er ook uitziet, al het beloofde heil met lijdzaamheid en lankmoedigheid verwachten.
8. Door het geloof zich moedig te gedragen in de grootste gevaren en alle lijden gewillig op zich nemen, om des Heeren wil. (165)

In de toepassing van zijn verklaring over Zondag 7 over het geloof, schrijft Van der Kemp dat allen gelukkig zijn en zalig gesproken worden, die dit geloof bezitten. Heel duidelijk trekt hij de scheiding tussen degenen die geloven en dus deel hebben aan alle weldaden en degenen die niet geloven en nog zonder God en hoop in de wereld zijn. Ieder die dit geloof bezit wordt van de verdoemenis verlost en verkrijgt een zalig deel aan Gods Zoon en *al* Zijn goederen.

Door dit geloof is men een kind van God, *gerechtvaardigd*, geheiligd en gezaligd. (166)

Omdat aan het geloof de zaligheid en al het heil verbonden is, roept Van der Kemp een ieder op om zijn hart op zijn wegen te stellen en zichzelf met de uiterste ernst te onderzoeken of hij in het geloof is en Jezus Christus in hem is, want alleen de uitverkorenen Gods bezitten het geloof.

Vervolgens stelt hij de vraag hoe iemand zal weten of hij dit geloof heeft of niet.

Hierop noemt hij vijf kenmerken en roept hij de gelovige, die deze kenmerken heeft, op om *verzekerd* te zijn van de *vergeving der zonden*, eeuwige gerechtigheid en zaligheid, van God geschonken. Deze kenmerken handelen niet over enige omstandigheden of trappen van het geloof, maar over de *natuur* van het geloof dat in *alle* gelovigen en in hen *alleen* gevonden wordt. (167)

Vijf kenmerken om te weten of ik het geloof heb:

1. de ware gelovige heeft een *geestelijke kennis*, waardoor hij niet alleen de woorden en de verborgenheden begrijpt, zoals ze in de Schrift staan, maar ook de zaken zelf. Hij beschouwt God, Christus en het verborgen leven met God. In Gods licht ziet hij het licht, al is zijn kennis nog zo klein.
2. De Heilige Geest werkt het *historisch geloof* in hen, die niet alleen de bewijzen van waarheid en Goddelijkheid opheldert, maar ook Gods waarheden in hun hart werkt en doet zien. Dit beweegt hen en haalt hen over tot *geloof en liefde* jegens God, Christus en Zijn dienst. Hier komt hij niet toe zonder *strijd en veel kwellingen* van zijn ongelovig hart en de satan.

3. De gelovige werkt met zijn hart in het *vertrouwen* des geloofs, jegens God en Christus. Hij *neemt Christus aan* en verenigt zich met Hem. Met zijn gehele hart willigt hij nu de aanbidding in, *hongert en dorst* naar Christus, geeft zich aan Hem over en werpt zich op Hem.
4. Het ware en oprechte geloof *heiligt* de ziel, niet alleen uitwendig, maar het *reinigt* ook zijn hart. Het verwekt een wonderlijke *liefde* tot God, Zijn dienst en de naaste. Het geloof werkt door de liefde. Het maakt *nederig, ootmoedig, (zelf)verloochenend, hemelsgezind* en *verblijd* in God.
5. De ware gelovige maakt veel tijd van *onderzoek*. Hij is bang zich in zo'n grote zaak te bedriegen. Duizendmaal daalt hij in zijn gemoed af of zijn hart hem niet verleidt. Hij legt zijn *ziel dikwijls voor God open*, dat Hij hem toch *ontdekt*, zo hij zich zou bedriegen. Ook wil hij het oordeel van een verstandige leraar of godzalige wel horen of hij de Heere getrouw is.

Vervolgens spreekt Van der Kemp ernstig de onbekeerden aan:

Leg hier uzelf nu eens bij en zie of gij het geloof hebt of niet en handelt met uzelf in ernst en oprechtheid. Hebt gij het geloof niet, zie dan eens hoe droevig het met u staat. Gij zijt zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdelingen van de verbonden der beloften, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld. Het Woord en alles is u onnut. Gods toorn ligt op u en gij zult verdoemd worden.

Och, trek het u aan, en laat de schrik des Heeren u tot het geloof bewegen. Gods Zoon roept u nog. Och, verhardt uw hart niet, terwijl gij nog heden Zijn stem hoort. Geen zonden, hoe groot en zwaar ze ook zijn, behoeven u van Hem af te houden. Al wat tot Hem komt zal Hij geenszins uitwerpen. De snoodste neemt Hij aan.

Als laatste spreekt hij de gelovigen in Zondag 7 aan:

Maar gij, die deze blijken hebt, laat ik u dit kortelijk ter besturing zeggen:

1. *Houdt u voor verzekerd, dat niet alleen anderen, maar ook u vergeving der zonde, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is. Gij hebt er de bewijzen van en ziet nu dat gij in Hem geloofd hebt.*
2. *Verblijdt u met de stokbewaarder, dat ge gelovig zijt geworden, ja prijst er de Heere voor. Het is toch tot uw groot geluk.*
3. *Zoekt toch in het geloof op te wassen, gelijk de apostelen daarom baden. Het ongeloof is u zeer schadelijk in alle gevallen, ja het is een bestraffenswaardige zonde.*
4. *Leef nu door het geloof, door het veel te oefenen. Het is de ademtocht van de ziel.*
5. *Maak veel werk van het historisch geloof, want dat alleen geeft aan alle werkzaamheden der ziel kracht. Het is een vaste grond der dingen die men hoopt en een bewijs der zaken die men niet ziet.*
6. *Belijdt ook de leer des geloofs, al zou het met gevaar van uw leven zijn. Met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid en met de mond belijdt men ter zaligheid.*
7. *Vertrouwt u ook door het geloof, wetende dat wie in de Zoon gelooft, het eeuwige leven heeft. Is uw geloof zwak, de zaligheid is niet aan de trap, maar aan het wezen van het geloof gehecht. Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen. Hij zal het geloof eens in aanschouwen veranderen. Wij zien nu door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij Hem zien van aangezicht tot aangezicht. Nu ken ik ten dele, maar alsdan zal ik kennen, gelijk ook ik gekend ben.*

Zondag 23.

In zijn uitleg van Zondag 23 omschrijft Van der Kemp de rechtvaardigmaking van de zondaar in de vierschaar. Om dit juist te kunnen verstaan is het van belang om goed te letten op het antwoord dat Van der Kemp geeft op de vraag: Als wij alleen door het geloof gerechtvaardigd kunnen worden, hoe functioneert dat geloof dan in de rechtvaardigmaking?

Men kan de rechtvaardigmaking niet anders aannemen en zich toeëigenen, dan *alleen* door het geloof. Het geloof is hier als een werktuig waarmee men iets doet, zoals de hand datgene wat hem aangeboden wordt, aangrijpt, zich eigen maakt en met zich verenigt. Van der Kemp zegt dan dat dit de kracht van het geloof is zoals hij dit uit Joh. 1:12 in de *Zevende Zondag* heeft aangetoond. (418) Duidelijk blijkt hier weer dat het geloof, waarover Van der Kemp spreekt in Zondag 23, waardoor men gerechtvaardigd wordt, een en hetzelfde geloof is als in Zondag 7. Het gaat er in Zondag 23 om, om aan te tonen wat nu het nut van het geloof uit Zondag 7 is en hoe men nu door dit geloof rechtvaardig is voor God.

Gedaagd voor de vierschaar in de wedergeboorte.

De rechtvaardigmakende daad moet men dan zo verstaan dat de Rechter Zijn Zoon, Zijn gerechtigheid en het genadige vonnis in Christus aan de zondaar aanbiedt, waarop de zondaar Christus en alle genade in Hem aanneemt en aanvaardt en zich alzo aan Gods rechtvaardigheid onderwerpt. (419)

Deze gerichtshandeling, die plaats vindt in de wedergeboorte, zoals vermeldt in Zondag 7, wordt in Zondag 23 nauwkeurig omschreven om aan te tonen hoe een verloren zondaar om niet gerechtvaardigd wordt door het geloof.

De zondaar ziet dat hij tegen al Gods geboden zwaar heeft gezondigd. God is de Rechter en Wetgever Die verderven en behouden kan, tegen wie hij gezondigd heeft. De wet, de satan en zijn geweten beschuldigen hem. Dit zou de arme en zeer bezwaarde zondaar geheel in wanhoop doen verzinken, als Jezus, de Middelaar en Voorspreker bij de troon, Zich niet tussen God en de zondaar zou stellen. Hiervan spreekt Johannes: Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige. En Hij is een verzoening voor onze zonden. (1 Joh.1:1b,2a) Het is Zijn voorspraak dat Hij tot de Vader voor de zondaar zegt: "Verlos hem dat hij niet in het verderf nederdaalt, Ik heb verzoening gevonden." Christus toont de Vader Zijn genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid en dat Hij alle gehoorzaamheid voor die zondaar volbracht heeft.

De zondaar, met schrik bevangen, wordt tot Gods genadetroon geroepen en gedagvaard om een *genadig vonnis* te ontvangen. God stelt Hem Zijn Zoon voor tot een Verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een *betoning van Zijn rechtvaardigheid* door de *vergeving der zonden*. Gods Zoon roept: Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, alle gij einden der aarde. De Heilige Geest werkt en geeft hem de toegang tot de Vader, waardoor hij dan met een ootmoedige vrijmoedigheid toegaat tot de troon der genade, opdat hij barmhartigheid zou verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

De Rechter der ganse aarde spreekt nu het vonnis uit in het voordeel van de zondaar.

Dit vonnis bestaat hierin dat God de zondaar ontslaat en vrijspreekt van zijn verdiende strafschuld, door hem de *zonden te vergeven* en ze hem niet toe te rekenen.

Ook bestaat dit vonnis in een toewijzing van het recht tot het *eeuwige leven*.

Door de vergeving der zonden verkrijgt hij een erfdeel onder de geheiligden. Gerechvaardigd zijnde wordt hij een erfgenaam naar de hoop des eeuwige levens en verkrijgt hij het recht tot alle goederen van het genadeverbond. Christus is hem van God geworden tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing. Hij wordt zo volmaakt gerechvaardigd, alsof hij nooit zonde had gedaan, ja alsof hij al de gehoorzaamheid volbracht had, die Christus voor Hem volbracht heeft.

Dien die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem. (2 Kor. 5:21) Hiermee worden alle beschuldigers de mond gestopt, zoals Paulus dat verwoordt in Rom. 8.

Wat beweegt de grote Rechter dat Hij zo'n snode zondaar zo gunstig behandelt?

Het antwoord geeft Paulus in Rom. 3:24: *En worden om niet gerechvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is. (411-415)*

Dit vonnis wordt de zondaar deelachtig gemaakt:

1. Door Gods toerekening van Christus gerechtigheid aan de mens.
2. Door het geloof van de mens waardoor hij dat vonnis en Christus gerechtigheid zich eigen maakt. (417)

De toerekening en de aanneming zijn dus altijd onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Zonder

de geloofsdaad van de aanneming hebben wij geen deel aan de toerekening.

De tijd wanneer God de zondaar rechtvaardigt, is in de wedergeboorte.

De rechtvaardigmaking is een weldaad die elke gelovige deelachtig wordt, waardoor Christus'

hem, op zijn daad van het geloof, wordt toegepast en deelachtig gemaakt. En dit geschiedt als de uitverkoren zondaar, die van zijn strafschuld overtuigd is, door de krachtdadige roeping

gedagvaard wordt voor de genadetroon en aldaar de Borg en Zijn gerechtigheid aangrijpt, waardoor hij dit gunstig vonnis ontvangt. (419)

Dadelijke en lijdelijke rechtvaardigmaking.

Vervolgens geeft Van der Kemp een uitleg over de begrippen dadelijke rechtvaardigmaking en lijdelijke rechtvaardigmaking.

De dadelijke rechtvaardigmaking geschiedt in Gods vierschaar, waar de zondaar verschijnt. Waar God hem werkelijk ontslaat van zijn strafschuld en hem het recht ten leven toewijst, op zijn uitgaande daad des geloofs. (420)

Helder zegt Van der Kemp hier dat de zondaar dus op zijn uitgaande daad van het geloof dadelijk gerechvaardigd wordt. Iedere gelovige is dus dadelijk gerechvaardigd in Gods vierschaar op zijn eerste daad van het geloof.

De lijdelijke rechtvaardigmaking geschiedt in het gemoed (geweten) van de zondaar, waardoor Gods vonnis (van vrijspraak of vergeving) bekend gemaakt wordt, zodat hij bewust wordt dat hij voor God gerechvaardigd is. Van der Kemp bedoelt hier dus met lijdelijke rechtvaardigmaking; de bekendmaking van het vonnis dat hij gerechvaardigd is. Geen nieuwe vierschaarbeleving dus, maar een komen tot de zekerheid dat hij gerechvaardigd was.

De bekendmaking van dit vonnis geschiedt uitwendig of inwendig;

Uitwendig maakt God de gelovige zondaar bekend dat Hij hem gerechvaardigd heeft d.m.v: Zijn Woord. Gods Woord is als zijn pardonbrief. Want al de profeten geven

getuigenis dat een iegelijk die in Christus gelooft, vergeving der zonden zal ontvangen door Zijn Naam. (420)

Ook wordt de zondaar dit vonnis *uitwendig* bekend gemaakt door de:

Bediening van de Sleutelen van het Hemelrijk.

Vervolgens wijst Van der Kemp op de belangrijke taak die de predikers van Gods Woord hierin hebben. Dit ziet op de grote plicht van dominees om de sleutelen van het Hemelrijk te bedienen. (H.C. Zondag 31, Vraag 84) Dit is een zeer belangrijk punt waarop ik in mijn eindconclusie nog terug kom.

Tot de bekendmaking van dit vonnis zendt de Heere Zijn boden des vredes, die uit Gods mond Zijn volk moeten troosten, naar het hart van Jeruzalem spreken en het toeroepen dat zijn strijd vervuld is en zijn ongerechtigheid verzoend is. (Jes. 1a, 2a)

Deze predikanten, als gezanten van Christus wege, alsof God door hen bade, nodigen, roepen en bidden de zondaar van Christus wege, dat hij zich met God laat verzoenen. Als de zondaar dit nu inwilligt, door de Borg aan te nemen, dan worden de predikanten bevoegd om hem te verzekeren dat hij met God bevredigd is. Op deze wijze rechtvaardigen de leraars vele zondaars.

Opdat de gelovige hiervan zeker zal zijn, heeft God niet alleen met een eed gezworen dat Hij niet meer op hem toornen of schelden zal, maar geeft God ook Zijn Sacramenten of Verbondszegelen. Zo heeft ook Abraham het teken der besnijdenis ontvangen tot een *zegel* van de rechtvaardigheid des geloofs. Op deze wijze verzegelen ook de Doop en het H. Avondmaal de rechtvaardigmaking. Zie Hand. 2:38. *Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden.*

Verzekering van het geloof.

Omdat de wederkerende daad van het geloof echter nog zo zwak is en het hart nog te zeer beroerd is vanwege het doodvonnis dat de zondaar in zichzelf had, zo heeft die uitwendige verzekering nog niet zoveel vat op zijn gemoed (geweten). Daarom geeft de Rechter hem ook Zijn Geest tot een onderpand en zegel, waardoor hij dan krachtdadig verzegeld wordt.

Hierin werkt de Heilige Geest als volgt:

1. Hij leert de gelovige zondaar een *sluitrede* (syllogisme = logische redenering, waaruit men een conclusie afleid) uit het Woord en zijn hart opmaken. Dit doet de Heilige Geest door hem te verzekeren van de waarheid van het Woord dat zegt: Een iegelijk die in Christus gelooft heeft vergeving der zonden. De Geest getuigt dat de Geest de waarheid is.
Ook heldert de Geest zijn ziel op en doet hem de dingen, het geloof en zijn vruchten weten die Hem van God geschonken zijn. Hierdoor buigt Hij de ziel over om te besluiten: zo ben ik dan gerechtvaardigd. Zo getuigt de Geest met onze geest dat wij kinderen Gods zijn. Dit komt ook overeen met de Dordtse Leerregels. (D.L. I: 12; III/IV: 13 en V: 9, 10.)
2. Ook geeft de Heilige Geest een bevredigde gemoedsgestalte en stille kalmte in de ziel, waardoor die beroering en ontsteltenis, die haar daarvoor zo hadden aangegrepen, gestild worden en er geen beschuldiging meer wordt gehoord. Hierdoor geniet ze de rechtvaardigheid, de vrede en blijdschap door de Heilige Geest, volgens Rom. 14:17.(420,421)

3. Nog hoger en krachtiger werkt de Heilige geest tot verzekering als Hij het vonnis der vrijspraak met zoveel licht en kracht tot de ziel brengt, dat de ziel duidelijk ziet dat het een woord is dat haar van de Troon wordt toegezonden. B.v. *Zoon of dochter, uw zonden zijn u vergeven*. Hierbij wordt de liefde Gods in haar hart uitgestort en smaakt ze de kracht en de vrucht van deze weldaad met zoveel verheuging dat ze zegt: Ik ben zeer vrolijk in den Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God. Want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, en de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan. (421)

Dood of levend, ongerechtvaardigd of gerechtvaardigd.

In de toepassing van zijn preek over Zondag 23 maakt Van der Kemp weer die scherpe tegenstelling tussen de gerechtvaardigden en de ongerechtvaardigden.

Ernstig houdt hij de onbekeerden voor wat hen de rechtvaardigmaking zou baten, als ze geen deel hebben aan deze grote weldaad. Hij roept hen op hoe het hieromtrent met hen gelegen is; Wat dunkt u, zijt gij voor Gods vierschaar al vrijgesproken? Of bemoeit gij u niet met deze grote zaak? Wel, dat is gruwelijk! (424)

Zolang wij nog niet voor Gods vierschaar gedaagd zijn, zijn we nog onbekeerd!

Vervolgens noemt hij een aantal kenmerken, opdat een ieder zich zou onderzoeken of hij deze weldaad heeft.

1. Diegene die voor God gerechtvaardigd is, diens geweten heeft hem aangeklaagd dat hij tegen al Gods geboden zwaar gezondigd heeft. Hij is zijn hele leven buiten en zonder God geweest. Hij ziet duidelijk al zijn boze neigingen tegen God, Zijn weg en zijn naaste. Dit benauwt hem, hij schaamt zich en wordt verlegen. Hij is zeer begerig om slechts genade te verkrijgen. Dit drijft hem tot bidden en God zoeken, om als een snode tollenaar genade en ontferming bij God te verkrijgen.
2. Hij zoekt zijn gerechtigheid en vrijspraak alleen in Christus. In het begin zoekt hij ruimte voor zijn benauwde gemoed, door het kwade te laten en het goede te doen. Hoe meer hij het in de wet zoekt, hoe meer hij echter aan zijn boze neigingen ontdekt wordt en benauwd wordt.
3. Totdat zijn ziel, geheel verlegen, het goede gerucht hoort van de bekwaamheid en gewilligheid van de Middelaar. Hierdoor wordt ze uit zichzelf gedreven en wendt zij zich naar Christus, geeft zich aan Hem over, kiest Hem, neemt Hem aan, om door Hem voor de troon gerechtvaardigd te worden.
4. Die door God gerechtvaardigd wordt, die wordt ook geheiligd. Deze twee weldaden gaan altijd samen.

Leg uzelf hier eens bij en zie hoe het hierin met u bijstaat. Hoe ellendig is de staat van degenen die nog van dit grote werk verstoken zijn! (425) Duidelijk blijkt hieruit weer dat de vierschaarbeleving plaats vindt in de wedergeboorte. Degene die deze vierschaarbeleving niet kent is nog dood in zonden en misdaden.

Aanwijzingen voor de gerechtvaardigden.

Vervolgens spreekt Van der Kemp een woord van vertroosting, onderwijzing, aansporing en vermaning tot degenen die de volgende drie kenmerken bij bevinding mogen kennen:

Maar gij, wiens ziel;

1: onder de zonde verootmoedigd is geworden,

2: haar gerechtigheid in Christus alleen gezocht en gevonden heeft, en

3: de heiligheid najaagt;

- Laat deze waarheid u dierbaar zijn en probeer er alles aan te doen dat deze waarheid in de kerk blijft.
- Zoekt ze zelf tot in de grond te kennen en anderen te leren.
- Bestrijdt degenen die er maar het minst aan peuteren en houdt ze voor verdacht.
- Strijdt voor het geloof dat eenmaal de heiligen is overgeleverd.
- Onthoudt dat de leer van de rechtvaardigmaking van de zondaar voor God het hoofdstuk is van al de waarheden van het Christendom. Naar dat dit stuk staat of valt, staat of valt de kerk. Geen leerstuk kan ongeschonden blijven, als dit stuk wordt vervalst.
- Als u deze waarheid niet zuiver bewaart, kunt u geen zuiver gevoelen hebben van de voldoening van Christus, noch van de staat der genade en hierdoor zal uw verootmoediging, geloof, hoop, liefde en heiligmaking krachteloos zijn. U kunt God niet in de Geest dienen, of u moet ook in Christus Jezus roemen en niet in het vlees betrouwen. (Fil. 3) (425, 426)
- Laat deze waarheid uw ziel zodanig bezetten en innemen, dat ze u verrukt en vervoert tot verwondering, blijdschap en dankzegging aan de Heere.
- Zijt en blijft toch nederig en ootmoedig.
- Laat uw zonden tegen uw Weldoener, Rechter en Vader u smarten en pijn doen.
- Wandelt waardig het Evangelie (Fil. 1:27). De weldaad van de rechtvaardigmaking is de grote inhoud van het Evangelie. (blz. 425-427)

Volgens van der Kemp is het onmogelijk dat zo wie Christus door een oprecht geloof is ingeplant, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid. Dikwijls wordt ons in Gods Woord geleerd dat de gerechtigden Christus worden ingeplant en ingeënt en also met Hem op het innigst worden verenigd, gelijk de ent met haar stam. Doordat zij also ingeënt en met Hem verenigd zijn, worden zij de wortels en vettigheid van de Olijfboom deelachtig. Nu kan het ook niet anders of zij brengen vruchten der dankbaarheid voort.

De Zaligmaker zegt in Joh. 15:5; *Ik ben de Wijnstok, en gij de ranken. Die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht.* (blz. 438, 439.)

Weer volgt dan de scherpe scheiding met de onbekeerden, die nog niet door een waar zaligmakend geloof met Christus verenigd zijn. Ernstig spreekt hij hen aan:

Weet dan ook dat ge nog onder de wet en het verbroken Werkverbond zijt, en daarom onder de vloek. En zo zal God u niet onschuldig houden. Och paait u niet met Christus' verdiensten. Omdat u het werkzaam geloof mist, dat u met Hem zou ingeplant hebben, opdat ge al uw eigen bedrijf voor schade en drek zoudt rekenen, hebt gij daaraan immers geen eigendom. Maar nu hebt gij in uw daden zoveel behagen. Zo staat ge nog buiten de Middelaar. Christus is u ijdel geworden, die door de wet wilt gerechtvaardigd

worden. Gij zijt van de genade vervallen. Als God met u in het gericht zal treden, ziet dan of al uw werken u kunnen rechtvaardigen. (blz. 441)

Thomas Boston: - De viervoudige staat.

De wedergeboorte.

Thomas Boston noemt de wedergeboorte een dadelijke door-en-door verandering, waardoor de mens een nieuw schepsel gemaakt is en gemaakt wordt tot een vat der ere. (blz. 184)

In de wedergeboorte is in de eerste plaats het verstand zaligmakend verlicht, waardoor hij ontvangt: kennis van God, kennis van zijn zonde, kennis van zichzelf, kennis van Jezus Christus, kennis van de ijdelheid van de wereld en kennis van geestelijke dingen. (punt 1 t/m 7, blz. 186-189)

Kennis van Jezus Christus.

Bij punt 4, als het gaat over de kennis van Jezus Christus, schrijft Boston: “zaligmakende verlichting brengt de mens, boven enige mening, tot DE ZEKERE KENNIS VAN CHRISTUS en Zijn uitnemendheid. 1 Thess. 1:5. *Want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in de Heilige Geest, en in vele verzekerdheid.* Het licht der genade ontdekt dus de gevoegelijkheid van de verborgenheid van Christus, aan de zondaar. Hier vandaan verwonderen zich de wedergeborenen over het heerlijk bestek van hun zaligheid, door Christus gekruisigd, leggen hun ganse gewicht daarop, en berusten hartelijk daarin; want wat Hij ook is voor anderen, Hij is voor hen Christus, de kracht van God en de wijsheid van God. (...) Hetzelfde licht ontdekt overtuigend een overtreffende waarde, een alles te bovengaande heerlijkheid en uitnemendheid in Christus. (...) en maakt de ziel wel vergenoegd, om Christus te nemen voor alles en in plaats van alles. (...) Deze verlichting in de kennis van Christus, ontdekt overtuigend aan de mens een volmaaktheid in Hem, genoegzaam om al hun behoeftigheden te vervullen. Genoeg om te voldoen aan de eindeloze begeerten van een onsterfelijke ziel. Zij zijn overreed dat er zulk een volheid in Hem is, en dat om die mee te delen. Zij steunen daarop als een zekere waarheid, en daarom nemen hun zielen hun eeuwige rust in Hem.” (blz. 188, 189).

Overgegaan in het Verbond des vredes.

Nadat Boston in de tweede plaats noemt dat de wil is vernieuwd, omdat de Heere het stenen hart weg neemt en een vlesens hart schenkt, (blz. 190), noemt hij in de derde plaats dat de wil begiftigd is met een geneigdheid, overbuiging en trek tot het goede. (blz. 191).

In zijn uitleg van dit laatste punt schrijft Boston: “De ziel is overeengebracht aan het verbond des vredes. De Heere God stelt voor aan de zondaar een verbond des vredes, een verbond dat Hij zelf ontworpen heeft en opgeschreven in de Bijbel. (...) Het vernieuwde hart is ganselijk voldaan met het verbond. 2 Sam. 23:4. *Hij heeft mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil en al mijn lust.* Hoewel het verbond niet kon neergebracht worden tot hun bedorven wil; hun wil is door genade opgebracht tot dat verbond; zij zijn er wel mee tevreden. Daar is niets in dat zij eruit wilden hebben, noch enig ding uitgelaten dat zij erin wilden hebben. De wil is geschikt om de Heere Jezus Christus te ontvangen. De ziel is tevreden om zich aan Hem te onderwerpen. (...)

Verenigd met Christus op de eerste daad des geloofs.

Nu het verstand zaligmakend is verlicht en de wil is vernieuwd, is de zondaar bepaald en bekwaam gemaakt aan de roeping des Evangelies te beantwoorden. Zo is het voornaamste werk in de wedergeboorte gedaan, de vesting van het hart is ingenomen; daar is plaats gemaakt voor de Heere Jezus Christus in de allerbinnenste delen van de ziel. De binnendeur van de wil nu voor Hem geopend zijnde zowel als de buitendeur van het verstand. In één woord, Christus is lijdelijk ontvangen in het hart. (onderstreping WvS) Hij is gekomen in de ziel door Zijn levendmakende Geest, waardoor geestelijk leven aan de mens is gegeven, die in zichzelf dood was in zonden. En zijn eerste levendige daad mogen wij bevatten te zijn een dadelijk aannemen van Jezus Christus, (onderstrepingen WvS) ontdekt in Zijn heerlijke uitnemendheid; dat is: een geloven in Hem, een sluiten met Hem, als onderkend, aangeboden en vertoond in het Woord van Zijn genade, het heerlijke Evangelie; van hetwelk de onmiddellijke uitwerking is, **verenigd met Hem,** (vet en onderstreept WvS) Joh. 1:12, 13; *Zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht (of voorrecht) gegeven, kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn naam geloven, welke niet uit den bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn.* Ef. 3:17. *Opdat Christus door het geloof in uw harte wone.*

Christus stormenderhand hebbende ingenomen, is overwinnende daarin gegaan, in de wedergeboorte;

De ziel, door geloof, geeft haarzelf aan hem over, zoals uitgedrukt wordt, 2 Kron. 30:8 (*Geeft den HEERE de hand en komt tot Zijn heiligdom*). Dus deze heerlijke Koning, die in het hart kwam door Zijn Geest, woont nu daarin door geloof. De ziel, zijnde getrokken, loopt; en zijnde krachtdadig geroepen, komt. (blz 193)

Verandering van hartstochten en genegenheden door de wedergeboorte.

Boston noemt de wedergeboorte een gelukkige verandering van de hartstochten en genegenheden, die verbeterd en geregeld zijn. (194)

Vervolgens noemt Boston een groot aantal veranderingen en genegenheden;

De begeerten van de wedergeboren mens zijn recht gemaakt. Zij zien schoonheid in Christus en alles aan Hem is gans begeerlijk. Hij begeert heilig te zijn. Hij bezit (huisvest) de hoop van het eeuwige leven en deze grondt hij op het Woord van Gods belofte. Tit. 1:2 (*In de hoop des eeuwigen levens, welke God, Die niet liegen kan, beloofd heeft, voor de tijden der eeuwen, maar geopenbaard heeft te Zijner tijd.*) En deze hoop heeft hij als een anker der ziel, het hart vaststellende onder beproevingen. Hij is wedergeboren tot een levende hoop. (Zie Hebr. 6:18 -20, *Opdat wij door twee onveranderlijke dingen in welke het onmogelijk is dat God liege, een sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden; Welke wij hebben als een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is, en ingaat in het binnenste van het voorhangsel; Daar de Voorloper voor ons is ingegaan, namelijk Jezus, naar de ordening van Melchizedek, een Hogepriester geworden zijnde in der eeuwigheid.*)

Zijnde overgegaan van de dood tot het leven is hij een kind van God dat niet alleen de broeders liefheeft maar ook zijn vijanden. (blz. 194)

In de wedergeboorte is er een nieuw licht opgezet in de ziel, waardoor het geweten is verlicht, onderwezen en kennis neemt. Deze kennis ontdekt ook de meest verborgen zonden, die de ziel tevoren niet gewaar werd, doet hem klagen; Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam deze doods? (Rom. 7:24) hetgeen de zondaar door de vernieuwde consciëntie uitdrijft naar Jezus Christus. (196, 197) Het helpt ook de ziel tot

goddelijke droefheid en zelf-walging, vertonende oude schuld opnieuw voor het geweten, doende die opnieuw bloeden, hoewel de zonde reeds al vergeven is. (blz. 198)

Boston noemt de wedergeboorte een levendmaking van een dood mens. Net zoals bij de natuurlijke geboorte ontbreekt er niets en is er niets overtollig. Het is een nieuwe mens die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid. (202, 203)

De wedergeborene mag God Vader noemen want zij zijn Zijn kinderen, Joh. 1:12, 13; *Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven. Welke niet uit den bloede, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn.* 1 Petr. 1:3; *Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren, tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.* (204)

Hoe weet ik of ik wedergeboren ben?

Op de grote vraag: “Hoe zal ik weten of ik wedergeboren ben of niet?” antwoordt Boston o.a.:

Is uw verstand verlicht in de kennis van God?

Zijn uw ogen ooit naar binnen gekeerd om uzelf te zien, de zondigheid van uw bedorven staat, de verdorvenheid van uw natuur, de zonden van uw hart en leven en een beschouwing van de bovenmate zondigheid van uw zonde?

Hebben uw ogen ooit de Koning Jezus in Zijn schoonheid gezien, de veelvuldige wijsheid van God in Hem, Zijn alles overtreffende heerlijkheid, onbepaalde volheid en algenoegzaamheid, met de ijdelheid en leegheid van alle dingen?

Is er een verandering van uw wil?

Is uw ziel naar God gekeerd als uw hoogste Einde?

Zijt gij hartelijk verenigd met het verbond des vredes en vastelijk genegen tot het aannemen van Christus, zoals Hij aangeboden is in het Evangelie?

Is al uw hoop en verwachting van Hem?

Heeft Hij de hoogste zetel in uw hart en wandelt gij in nieuwigheid des levens? (206, 207)

Alle wedergeborenen zijn ingeënt en verenigd met Christus.

Vervolgens gaat Boston dieper in op de verandering, die er plaats gevonden heeft in de wedergeboorte, welke bestaat in de verborgen vereniging van de gelovigen met de Heere Jezus Christus. Dit doet hij aan de hand van het tekstgedeelte uit Johannes 15 over de Wijnstok en de ranken;

Allen die in de staat van genade zijn, zijn ingeënt en verenigd met de Heere Jezus Christus. Zij zijn gekomen uit hun natuurlijke stam, afgesneden daarvan (uitvoerig door Boston beschreven in de twaalf slagen van de Wet), en zijn nu ingeënt in Christus als de nieuwe Stam. (229,230) Op de vraag welke ranken uit de natuurlijke stam genomen zijn en geënt zijn in deze Wijnstok, antwoordt Boston dat dit geldt voor alle uitverkorenen. Aan hen, en aan hen alleen, is het geloof geschonken als de band van deze vereniging. (242)

Afsnijding van de natuurlijke rank.

Boston toont vervolgens aan hoe de ranken worden afgesneden van de natuurlijke stam, de eerste Adam en geënt worden in de ware wijnstok de Heere Jezus Christus. Het afsnijden van de rank van de natuurlijke stam wordt volbracht door het snoeimes van de Wet, in de hand van de Geest van God, Gal. 2:19, *Ik ben door de Wet der Wet gestorven.*

De zondaar, in zijn afkomen van de eerste stam is lijdelijk en kan noch wil van zichzelf daar van af, maar kleeft die aan totdat een almachtige kracht hem doet afvallen. Joh. 6:44, *Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke.* (243)

Bij de eerste ontdekking van zonden gedaagd voor Gods vierschaar.

Boston beschrijft vervolgens hoe God een mens begint te bekeren, die dood in zonden en misdaden op het vlakke van het veld ligt. Ook hier blijkt dat de zondaar bij zijn eerste overtuiging van zonden, die plaats vindt in de wedergeboorte, gedaagd wordt voor Gods vierschaar.

De Geest des Heeren vindt de dode zondaar, die niet weet dat hij ellendig, blind, jammerlijk, arm en naakt is. De eerste slag die een rank krijgt, om haar af te snijden is het werk van Gods Geest die enige stralen van Zijn licht schiet in de donkere ziel, waardoor hij de mens laat zien dat hij een verloren mens is. Door de Geest des Heeren, die hier werkt als een Geest der *dienstbaarheid*, wordt er een gerechtshof (vierschaar) opgericht in de boezem van de mens, waar hij wordt gedaagd, beschuldigd en veroordeeld over het breken van de Wet van God, overtuigd van zonde en oordeel. (244) Vervolgens behandelt Boston nog 11 punten hoe de zondaar van alles wordt afgebracht, totdat de mens, slingerend tussen hoop en wanhoop, zich voorneemt om tot Christus te gaan zoals hij is. Afgebracht van al het zijne, overtuigd van zijn uiterste onvermogen om iets goed te kunnen doen, zichzelf te kunnen helpen, te werken of te geloven, en dus in uiterste verlegenheid, wordt hij opgenomen en ingeënt in de ware wijnstok, Jezus Christus, Die hem de Geest des geloofs geeft. (254)

Boston vat deze 12 slagen van de Wet samen als een zekere waarheid dat allen die in Christus zijn, zakelijk zijn afgebroken van alle eigen vastigheden, uitvluchten en betrouwen en dat zij, die nooit wezenlijk daarvan werden afgebroken, nog in hun natuurlijke stam zijn. (255)

Boston *motiveert* zijn uitgebreide verhandeling over de slagen van de Wet met het wijzen op het predikatie-verharde geslacht van zijn dagen. Hij *relativeert* zijn verhandeling door te verklaren dat het zijn bedoeling niet is om hiermee tedere gewetens te pijnigen of te benauwen en wenst dat God het verhoede dat hij hierdoor mis zou doen aan enigen van Christus kleinen. Hij erkent Gods vrijmacht in het bepalen van de wijze waarop God zondaars afbreekt van de oude stam. Of het huis nu *steen voor steen* (d.m.v. 12 slagen) is afgebroken, of dat het *alles in één keer* instortte en tegelijk neerviel, (drieduizend op de pinksterdag, de stokbewaarder enz.) is *één en dezelfde zaak*. (254, 255)

Levend gemaakt met Christus.

Een mens is dus dood en wordt door de *Geest der dienstbaarheid* zodanig aan zijn zonde en ellende ontdekt met als doel de zondaar af te kappen van zijn oude Adamsstam en uit te drijven tot Christus. Hij *ontvangt het leven* op het *moment* dat hij *door Gods Geest wordt ingeënt in de Stam Jezus Christus*. Christus grijpt de zondaar en de zondaar, zijnde gevat van Christus, grijpt Hem en zo worden zij één.

Doordat Christus de zondaar door Zijn Geest grijpt en tot Zich trekt, krijgt de verdorde rank leven. (255) Doordat de mens nu de Geest des levens heeft, krijgt hij een verrukkend gezicht van Christus' uitnemendheid in de spiegel van het Evangelie. Hij ziet Hem als een volkomen gepaste en gewillige Zaligmaker en ontvangt een hart om Hem te nemen voor- en in plaats van alles. De Geest des geloofs voorziet hem van voeten om tot Christus te komen en van handen om Hem aan te nemen. Wat hij door de natuur niet kon doen, kan hij nu doen door de genade, omdat de Heilige Geest het werk des geloofs met kracht in hem werkt.

De zondaar dus gegrepen, grijpt Christus en wordt zo verenigd met de gezegende Stam. Verbonden door de Geest des levens, met de levendmakende Stam bot de rank uit in een dadelijk geloof op Jezus Christus, waardoor deze vereniging volkomen wordt.

De banden van deze gezegende vereniging zijn: De Geest aan Christus' kant, en het geloof aan de kant van de gelovigen. (256)

Boston beschrijft dus hoe de zondaar in de wedergeboorte en de levendmaking door God gegrepen wordt en Christus in het geloof aangrijpt, waardoor de band van vereniging met Christus tot stand komt, waardoor hij gerechtvaardigd is.

De Wet is dus hoogst noodzakelijk om de dode zondaar alle uitvluchten te ontnemen die hem van Christus afhouden. De Wet maakt echter niets volkomen. Het vervolgt de zondaar en jaagt hem uit zijn schuilhoeken. De Wet legt de wond open, ontkleedt, verwondt, breekt af en laat de mens half dood liggen. Door het Evangelie worden wij opgenomen en in Christus ingeplant. Zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe. (257)

Ben ik van Christus gegrepen?

Op de vraag hoe iemand weet of hij van Christus gegrepen is, antwoordt Boston dat men twee dingen moet overwegen.

Ten eerste: wanneer Christus een mens aangrijpt door Zijn Geest, wordt hij zo getrokken dat hij tot Christus komt met zijn gehele hart, met een waar geloof, dat is een geloof van ganser harte. Hand. 8:37, *En Filippus zeide: Indien gij van ganser harte gelooft zo is het geoorloofd. En hij, antwoordende, zeide: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is.*

Bepalend is hierbij vooral de gesteldheid van hun zielen in het komen tot Christus. Zij komen niet gedreven door schrik, want die zullen hem voorzeker verlaten als die schrik weer over is, maar zij komen hartelijk en vrijwillig, als getrokken zijnde met goedertierenheid, Jer. 31:3, *De Heere is mij verschenen van verre tijden! Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.* Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag van uw heirkraft.

Ten tweede: wanneer Christus een ziel aangrijpt wordt het hart vrijgesteld van en gekeerd tegen de zonde. (258, 259, 260)

De weldaden, die tot de ware gelovigen vloeien, uit hun vereniging met Christus.

De voornaamste weldaden die gelovigen hebben zijn: rechtvaardiging, vrede, aanneming tot kinderen, heiligmaking, wasdom in genade, vruchtbaarheid in goede werken, aanneming van deze goede werken, bevestiging in de staat der genade, ondersteuning en een bijzonder beleid van de voorzienigheid omtrent hen. (260, 261)

Heel belangrijk is de opmerking van Boston dat de vereniging met Christus als onmiddellijk gevolg heeft de weldaad van de gemeenschap met Christus. Gelijk de

rank onmiddellijk bij haar vereniging met de stam, gemeenschap heeft met de stam, in alles wat daarin is, zo heeft de gelovige, verenigd met Christus, gemeenschap met Hem, in Wien hij nederzinkt, in een oceaan van gelukzaligheid, geleid in een paradijs van verlustingen en heeft hij een zalig aandeel in die schat, verborgen in de akker van het Evangelie, de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus. Zodra de gelovige met Christus verenigd is, is Christus Zelf, in Wien alle volheid woont, de zijne. Hooglied 2:16, *Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijn*. Rom. 8:32, *Hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?* 1 Cor. 3:22, *Hetzij Paulus of Apollos, of Cephas, of de wereld, of leven, of dood, of tegenwoordige, of toekomstige dingen, zij zijn alle uwe*. Boston sluit af met de sluitzin: Dus de gemeenschap met Christus is de alles bevattende zegen, noodzakelijk vloeiende van en uit onze vereniging met Hem. (261)

Vervolgens geeft Boston een opsomming van 10 hierboven genoemde bijzondere weldaden die voortvloeien uit de vereniging met Christus waarvan ik er een aantal kort samengevat weergeef:

De eerste weldaad is de rechtvaardiging.

De *eerste bijzondere weldaad*, die een zondaar heeft door zijn *vereniging met Christus*, is *rechtvaardiging*; want zijnde met Christus verenigd, heeft hij gemeenschap met Hem in Zijn rechtvaardigheid. 1 Cor. 1:30, *Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid*. Hij staat niet meer veroordeeld, maar gerechtvaardigd in God, als zijnde in Christus. Rom. 8:1, *Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn*. De takken hiervan (dus datgene wat hieruit voortvloeit) zijn vergeving der zonden en personele aanneming. Zijn zonden zijn vergeven, de schuld is weggenomen. Met eerbied gesproken neemt God de Vader de pen, doopt die in het bloed van Zijn Zoon, doorstreept de rekeningen van de zondaar en wist die uit Zijn schuldboek.

Opvallend is het dat Boston direct aansluitend hierop de scherpe tegenstelling noemt van de zondaar die buiten Christus is. Deze is overgeleverd aan de toorn van God, onder de verbintenis van de Wet, om naar het gevangenhuis van de hel te gaan en daar te blijven totdat hij de laatste penning betaald heeft. (261)

Tegen degene die verenigd is met Christus, zegt God: *Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale. Ik heb verzoening gevonden* (Job 33:24). Hoewel hun volgende zonden in zichzelf eeuwige toorn verdienen, kunnen die hen toch nooit onderworpen maken aan eeuwige toorn, of aan de vloek der Wet, want zij zijn aan de Wet gestorven in Christus, Rom. 7:4. Zij kunnen nooit vallen uit hun vereniging met Christus noch onder de verdoemenis, Rom. 8:1, *Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn*. Zo is de gerechtvaardigde mens de gelukzalige mens, aan wien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent, Ps. 32:2. (262)

De gelovige is aangenomen als rechtvaardig in Gods gezicht, 2 Cor. 5:21, *Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem*. Fil. 3:9, *En in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof*.

Als nu de gerechtigheid een rechtvaardigheid eist van iemand die in Christus is, in Wien hij tot rechtvaardig is gerekend voor de Heere, zekerlijk zal zulk een zeggen: In den Heere heb ik gerechtigheid, Jes. 45:24. De Wet is vervuld, haar geboden zijn gehoorzaamd, haar vloek is voldaan. De Borg van de gelovigen heeft de schuld betaald.

Dus is de persoon, die verenigd is met Christus, gerechtvaardigd.

Boston vat dit alles samen met het beeld van de bloedwreker die de misdadiger achtervolgt. Christus, als de Zaligmaker van verloren zondaren, grijpt hem door Zijn Geest en trekt hem tot Zichzelf. De zondaar grijpt Christus aan door het geloof. (263)

Overige weldaden uit de vereniging met Christus.

De 2^e weldaad die uit deze zelfde bron van vereniging met Christus vloeit en komend door de weg van de rechtvaardigmaking, is de vrede met God en vrede van het geweten. Deze vrede is er naar de mate van het gevoel dat de gerechtvaardigden hebben van hun vrede met God. Rom. 5:1, *Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus.* (blz. 264)

Een derde weldaad, vloeiende uit de vereniging met Christus is de aanneming tot kinderen.

Kinderen Gods en leden van het huisgezin des hemels. Ingeënt in Christus is Zijn Vader hun Vader en is Zijn God hun God. Zij, die van nature kinderen van de duivel zijn, worden nu kinderen van God. Zij hebben de Geest der aanneming. Rom. 8:15. (blz. 268)

Een vierde weldaad is heiligmaking. 1 Cor. 1:30, *Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, Die ons geworden is Wijsheid van God, en Rechtvaardigheid en Heiligmaking.* Zijnde verenigd met Christus delen zij in Zijn Geest van heiligheid.

Iedere keer noemt Boston weer de scherpe tegenstelling tussen degene die door de vereniging met Christus is levend gemaakt en de dode zondaar, die niet wedergeboren is door de Geest van Christus. Zij vertonen slechts een schaduw van de ware heiligmaking. Ware heiligmaking is de uitwerking van de vereniging van de ziel met de heilige Jezus, gewerkt door de Heilige Geest. Het andere is louter het werk van de eigen geest van de mens. (blz. 272)

Een vijfde weldaad is wasdom in de genade, als voedsel dat hen wordt toegediend. Zij wassen op met een Goddelijke wasdom, Col. 2:19. *De rechtvaardige zal groeien als een palmboom; hij zal wassen als de cederboom van Libanon.* Ps. 92:13. Genade is van een groeiende natuur. In de weg naar Sion gaan zij van kracht tot kracht. Hoewel de heilige mens in het eerst maar een klein kind in de genade is, nochtans wordt hij ten laatste een jongeling en een vader. 1 Joh 2:13. Hoewel hij tevoren maar kroop op de weg naar de Hemel, nochtans daarna wandelt hij, loopt hij en vliegt hij op met vleugelen als een arend, Jes. 40:31, *Maar dien den HEERE verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen, en niet moede worden; zij zullen wandelen, en niet mat worden.*

Indien een rank, die in een stam geënt is, nooit groeit, 't is een klaar bewijs dat zij nooit met de stam verenigd is! (blz. 273)

Als een christen soms door zorgeloosheid het gevoel van zijn vergeving verliest, dan kan hij er naar zoeken, zonder het te vinden. God verbergt Zijn aangezicht en de ziel is benauwd. De Wet neemt deze gelegenheid waar en maakt een rechtsgeding tegen hem op voor een schuld, die reeds betaald is. Veel pijlen gaan er door zijn hart en zij dreigen

in moedeloosheid weg te zinken. Hoe worden zij dan ondersteund met een lichaam des doods? Hun steun is van de wortel die hen draagt. Zijn genade is hen genoeg. De grote steun van de gelovige is niet de genade van God binnen in hem; dat is een wel, waarvan de stromen soms lijken droog te lopen. Het is echter de genade van God buiten hem, de genade die in Christus Jezus is, welke een altoos vloeiende fontein is, tot welke de gelovige nooit tevergeefs kan komen.

Volgens Boston komen de vallen van de heiligen vaak voor als gevolg van het niet op de juiste wijze gebruik maken van hun vereniging met Christus. Zij maken niet gedurig gebruik van hem door het geloof, tot ondersteuning of opbeuring van hen. Ps. 27:13, *Zo ik niet had geloofd, ik ware vergaan.* (287)

Scheiding tussen de gerechtvaardigden en de ongerechtvaardigden.

Vervolgens zien we weer die grote scheiding die Boston aanbrengt tussen de gelovigen, die met Christus zijn verenigd en de onwedergeborenen, die van al deze hierboven genoemde weldaden verstoken zijn. Al de grote voorrechten van degenen die in de staat der genade zijn, zijn niet voor de onwedergeborenen, omdat zij niet van Christus zijn. Zij hebben geen lot noch deel in al deze weldaden. De schuld van hun zonden ligt op hen. Zij hebben geen vrede, geen vrede met God en geen vrede van hun geweten, want zij hebben geen zaligmakend aandeel in de grote Vredemaker. Zij zijn geen lid van Gods huisgezin. De aanneming tot kinderen hoort hen niet toe. Zij hebben geen deel in de Geest der heiligmaking. In één woord, zij hebben geen erfdeel onder de geheiligden.

Boston maakt dus iedere keer een duidelijk onderscheid tussen de wedergeborenen en de niet wedergeborenen. Boston kent dus geen levendgemaakte zielen die niet door het geloof met Christus zijn verenigd en deel hebben aan al Zijn weldaden. Degenen die niet door het geloof met Christus verenigd zijn, hebben dus aan geen enkele weldaad deel en liggen nog dood in zonden en misdaden. Degenen echter die door het geloof met Christus zijn verenigd, hebben deel aan al Zijn weldaden, die de wedergeborenen deelachtig zijn geworden door deze vereniging met Hem. De vereniging met Christus vindt dus plaats door het geloof. Door deze vereniging hebben de gelovigen deel aan al de weldaden van Christus. Afsneden takken die niet in de Stam zijn ingeënt, missen alles. Zij die wel zijn ingeënt, bezitten alles. Bekeerd zijn zonder de weldaad van de rechtvaardiging is dus onmogelijk.

Alexander Comrie:

Het ABC des geloofs.

Het bekende boekje “Het A.B.C. des geloofs” van Alexander Comrie, ¹⁾ is een verhandeling van de benamingen van het *zaligmakend geloof*. In dit boekje benadrukt Comrie het grote belang van het zaligmakende geloof als *enige middel* om rechtvaardig voor God te zijn. Omdat dit zaligmakende geloof in Gods Woord onder vele verschillende benamingen voorkomt, wil Comrie de kleinen in het geloof niet voor het hoofd stoten en slingeren als zij bepaalde zaken, genoemd onder bepaalde benamingen, niet hebben ondervonden en daarom wil hij hen vertroosten als zij de zielwerkzaamheden onder andere benaming wel hebben ondervonden. Comrie schrijft hierover: “De ene gelovige zal veel van het geloof hebben onder de benaming van *vertrouwen*, maar een ander zal meer werkzaam zijn in *het vluchten tot Jezus*; beide zijn werkzaamheden van hetzelfde geloof; en daarom heeft de een de ander niet te verdenken, noch hard te behandelen. (blz. 13)

Het zaligmakende geloof.

In zijn voorwoord schrijft Comrie: “Paulus’ woorden in Hebr. 11:6, Maar zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen, geven grond tot veel nauwkeurige onderzoeking van zijn ziel, aangaande de staat en de werkzaamheid der ziel in het verborgen voor God; of de mens dat ware en ongeveinsde geloof inderdaad bezit (...) en zonder dit kan niemand Gode behagen. (...) dat dierbare zaligmakende geloof, hetwelk Gods dierbare gave is; waardoor de overtuigde, belaste en beladen zondaar uit zichzelf en al zijn gerechtigheid tot Jezus uitgaat, Hem omhelst, en aangrijpt; dit is het geloof, waaruit de rechtvaardige leeft, en deel aan al de verbondsgoederen ontvangt, waardoor wij zalig kunnen worden. Van dit zaligmakende geloof zegt onze apostel, dat men zonder hetzelfde Gode niet behagen kan; dit zijnde de leer van Gods dierbaar Woord, dat alles, wat niet uit het geloof is, zonde is; en derhalve onbehaaglijk voor God zijnde, spreekt het diegenen, die op hun zedige en burgerlijke wandel, op hun belijdenis en kennis berusten, zonder ooit de hartveranderende genade Gods ondervonden te hebben, weinig troost toe. Wat zeg ik? Het wijst hun aan, dat alles wat zij doen, omdat het niet uit het geloof voortkomt, Gode mishaget, ja vertoort.

Vervolgens schrijft Comrie dat het geloof dat ene ding is dat ons alleen ten uiterste nodig is, zullen wij getroost leven en sterven, en op een goede grond verwachten een zalige ingang in die stad, niet met handen gemaakt, wiens Kunstenaar en Bouwmeester God is. (blz. 11-13)

Beginnen.

In het hoofdstukje “Beginnen” noemt Comrie het geloof “beginnen met de Geest.” Dit naar aanleiding van Gal. 3:3. “Zijt gij zo uitzinnig? Daar gij met den Geest begonnen zijt, voleindigt gij nu met het vlees?”

Comrie schrijft dat Paulus in de brief aan de Galaten de zuivere en goddelijke leer van de vrije rechtvaardigmaking des zondaars handhaaft. Vervolgens schrijft Comrie: “daarom wil onze apostel in onze tegenwoordige woorden de Galaten voorhouden, hoe zij met ijver hadden begonnen, dat is door geloofstoestemming; dat zij Jezus Christus, de gekruiste, door Paulus’ dienst hun verkondigd en aangeboden, als de enige oorzaak der zaligheid met een

1) Alexander Comrie, A.B.C. des geloofs, De Banner, Utrecht, 1992 (onveranderde Uitgave volgens de uitgave van 1749.)

volkomen hart, en uiterste bereidwilligheid hadden omhelst en aangenomen. Dat was nu met de Geest te beginnen” (.....) “ Maar dit beginnen, zoals het geloof is, stelt, dat zij leven ontvangen hadden, dat er een ander beginsel in hen was gekomen, dan zij ooit tevoren ondervonden hadden, en dat zij nu ook anders werkten. Wilt gij het met mij nagaan, o! het zal ons zielroerende zaken tot onderhoud voorhouden:

Als het geloof dan een beginnen genoemd wordt, o! dat zal ons eerst voorhouden, dat de ogen beginnen te zien zaken, die zij nooit te voren gezien hadden, en nooit met zulk een licht.

Nu ziet de ziel andere zaken, nu begint zij te zien:

1. God op een heel andere wijze dan ooit, en in een andere betrekking tot haar; want eer het zaligmakend geloof komt, ziet de ziel God wel, in de wet, donderende tegen haar, wegens haar zonde, vloek en toorn en gramschap; maar nu begint zij God te zien;
2. Wel als rechtvaardig, die de zonden niet vergeven kan, maar straffen moet in de zondaar of in een Borg; maar nu ziet zij dat God tot het zwaard zegt, dat het ontwaken zal tegen de Man, Die Zijn Metgezel is. Zach. 13:7, opdat zij, veroordeelde, moge ontvlieden; en derhalve, dat Hij is rechtvaardig en rechtvaardigend diegenen die in Christus geloven. Rom. 8:33,37. “*Wie zal beschuldigingen inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt. Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft.*”
3. Zij beginnen Zijn heiligheid te zien. O! die is in Christus ook voldaan, en is ten beste van hen, om hen te heiligen, en met Zich gelijkvormig te maken. Ezech. 36:25. “*Dan zal Ik rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van al uw onreinigheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen.*”
4. Nu begint de ziel God te zien in Zijn barmhartigheid, goedheid en waarheid; zij ziet alles tot haar nut, tot haar voordeel; zodat door dit alles Zijn ingewanden rommelen tot arme, ellendige zielen. O! heerlijk begin! O! dierbaar gezicht! (blz. 49)

Eigenschappen des geloofs.

In het bekende boek “Eigenschappen des geloofs” geeft Comrie een uitvoerige beschrijving van de rechtvaardigmaking in de vierschaar.

Ook Comrie omschrijft hier de rechtvaardigmaking in de vierschaar van de consciëntie in de wedergeboorte. Comrie spreekt hier over de ontwaakte zondaar. De Heilige Geest verdrijft zijn aangeboren blindheid en duisternis, waardoor het verstand beneveld is en geeft de ziel een klaar en overtuigend gezicht van haar zonde en ellende. Want als de Heilige Geest komt, dan is het eerste wat Hij doet de wereldse mens overtuigen van zonde. Deze ontwaakte consciëntie vergelijkt Comrie met de Joden op de Pinksterdag. Ook stelt Comrie hier de Heilige Geest voor als een Geest der dienstbaarheid, zoals ook Boston de Geest noemt, bij Zijn eerste werkingen in het hart van een mens, als Hij de mens gaat overtuigen van zijn verlorenheid en zonden. (blz. 26-29) (zie ook scriptie, blz. 33.)

Ook is het goed om de waarschuwing van Comrie ter harte te nemen, die hij geeft als hij beschrijft hoe een van zonde overtuigde zondaar bekent dat het rechtvaardig zou zijn als God hem eeuwig zou verdoemen:

“Uw aandacht kan zien, dat wij niet willen dat de mens daartoe zou moeten komen om even gewillig te zijn om verloren te gaan als behouden te worden. Dat is een gevaarlijke dwaling die strijdig is tegen Gods Woord en onze natuur!”

Dat de rechtvaardigmaking door Comrie plaatsvindt in de wedergeboorte, blijkt ook weer duidelijk uit zijn toepassing als hij de onbekeerden ernstig aanspreekt, die deze zaken (n.l. de rechtvaardigmaking in de vierschaar) nooit ondervonden hebben.

“Wat zegt nu uw consciëntie op deze stukken? Zegt gij, dat gij deze dingen nooit ondervonden hebt, o, wat is uw toestand dan beklaglijk, zo gij zo leeft en sterft”.

Vervolgens toont Comrie aan hoe vreselijk hun oordeel zal zijn.

Wie dus nog nooit zielsbevindelijk gerechtvaardigd is in de vierschaar van zijn consciëntie, zal verloren gaan, als hij zonder deze rechtvaardigmaking sterft! (blz. 43-45)

Wilhemus à BRAKEL; De Redelijke Godsdienst. (Deel 1.)

De rechtvaardigmaking.

Brakel noemt de rechtvaardigmaking de ziel van het christendom en de springader van alle ware troost en heiligmaking. Hij geeft de volgende definitie:

“Rechtvaardigen is een genadewerk van God, als rechtvaardige Rechter, die de uitverkorenen ter wille van de gerechtigheid van de Borg Christus, die hun door God wordt toegerekend en door hen in het geloof wordt aangenomen, vrijspreekt van schuld en straf en hen verklaart tot erfgenamen van het eeuwige leven.” (843)

De dadelijke- en lijdelijke rechtvaardigmaking zijn onafscheidelijk.

Voordat Brakel ingaat op de vraag in welke tijd de rechtvaardigmaking plaats vindt, geeft hij eerst een uitleg van de begrippen *dadelijke-* en *lijdelijke* rechtvaardigmaking. (869)

In de rechtvaardigmaking komt God voor als Degene die rechtvaardigt en de mens als degene die gerechtvaardigd wordt.

Hieruit blijkt dat rechtvaardigmaking niet alleen een uitspraak van een vonnis is *over* de mens maar ook *tot* de mens. Dit betekent dat *diezelfde* daad van rechtvaardigen van twee zijden aangemerkt kan worden; aan de zijde van God, hoe God de mens rechtvaardigt en aan de zijde van de mens, hoe de mens de rechtvaardigmaking ontvangt.

Als men de rechtvaardigmaking van Gods kant aanmerkt dan wordt dit genoemd de *justificatio activa*, de *dadelijke* (actieve) rechtvaardigmaking.

Als men de rechtvaardigmaking van de kant van de mens aanmerkt dan wordt dit genoemd de *justificatio passiva*, de *lijdelijke* (passieve) rechtvaardigmaking.

Vervolgens geeft Brakel hier een nadere uitleg aan, die van groot belang is.

Deze dadelijke en lijdelijke rechtvaardigmaking is *één en dezelfde daad*.

Het onderscheid tussen beide is alleen gelegen in de manier waarop ze geschiedt, hoe ze *gedaan* (actief) wordt of hoe ze *ontvangen* (passief) wordt.

Daarom kan men ze nooit van elkaar scheiden.

Waar de dadelijke rechtvaardigmaking is, daar is ook de lijdelijke en waar de lijdelijke rechtvaardigmaking is, daar is ook de dadelijke! (869)

Volgens Brakel is het dus uitgesloten dat dadelijke- en lijdelijke rechtvaardigmaking temporeel gescheiden zijn. Zij vinden gelijktijdig plaats en de een kan er nooit zijn zonder de ander.

Vervolgens gaat Brakel nader in op de vraag in welke tijd de mens gerechtvaardigd wordt.

Brakel ontkent dat de mens van eeuwigheid gerechtvaardigd is. Alleen Gods *voornemen* om de uitverkorenen in de tijd te rechtvaardigen is van eeuwigheid. (869)

De mens wordt niet eerder gerechtvaardigd dan op het moment dat de mens, die gezondigd heeft, gerechtvaardigd wordt en in Christus gelooft. (870)

Rechtvaardigmaking op de eerste daad des geloofs.

Deze rechtvaardigmaking geschiedt op het moment dat de mens, die met zijn zonden smartelijk bezwaard en verlegen is, door middel van het Evangelie in Christus gelooft. Door het geloof wordt hij met Christus verenigd en heeft hij aan Zijn gerechtigheid deel. God rechtvaardigt hem dadelijk en spreekt het vrijsprekend vonnis tot hem uit in Zijn Woord, hetwelk de stem van God is. (870)

De rechtvaardigmaking geschiedt dus op de eerste daad van het geloof. (871)

De rechtvaardigmaking is een dadelijke, absolute volkomen vrijspreking van schuld en straf en een inwijzing in het recht ten leven. Zij is dezelfde in alle gelovigen, zonder onderscheid van tijd, plaats of persoon. De een wordt niet anders of volkomener gerechtvaardigd dan de ander. Allen worden ze gerechtvaardigd om de voldoening van Christus, die zij door het geloof hebben aangenomen. Hand. 10:43, *Dezen geven getuigenis al de profeten, dat een iegelijk, die in Hem gelooft, vergeving ontvangen zal door Zijn Naam.*

Zoals deze vergeving dezelfde is in allen, zo is ze ook volkomen. God rechtvaardigt de persoon, vergeeft alle zonden, stelt volkomen in het recht van alle goederen van het Verbond, er ontbreekt niets. (870)

De bekendmaking van het vonnis.

Heel pastoraal gaat Brakel vervolgens nader in op de praktijk van het geloofsleven. Immers zijn er vele gerechtvaardigden, die de zekerheid van hun rechtvaardigmaking missen. Brakel verklaart dit als volgt; omdat het geloof (dat het middel is) sterker of zwakker is, zo is de verzekering van de rechtvaardigmaking ook meer of minder. Het rechtvaardigen van God echter niet, want die daad is volmaakt. (870)

Zoals hierboven reeds vermeld is, rechtvaardigt God de mens op zijn eerste daad van het geloof waardoor hij met Christus wordt verenigd en dadelijk wordt vrijgesproken. Dit vonnis van vrijspraak geschiedt dus in het Woord.

Nauwkeurig beschrijft Brakel de verschillende manieren waarop dit vonnis tot de mens komt:

- Soms wordt een gelovige deze uitspraak niet werkelijk in zijn geweten gewaar, zodat hij nog geen vrede heeft maar vreest. De reden hiervan is:
 - onkunde van de stem van God,
 - onkunde van de waarheid van zijn geloof,
 - tegenredenen van zijn verstand.
- Sommigen horen deze uitspraak in het Woord, waardoor zij deze geloven en vrede vinden.
- Het kan ook zijn dat hij door een bijzondere werking van de Geest daarvan verzegeld wordt, waardoor hij smaakt en voelt wat het is om vergeving der zonden te hebben, met God verzoend te zijn, een erfgenaam van het eeuwige leven te zijn en de vruchten daarvan te genieten. (870)

De Goddelijke daad van de rechtvaardigmaking is volmaakt, zowel ten opzichte van de staat van een kind van God waardoor ze verklaard worden tot erfgenamen des levens en tot kinderen Gods, als ten opzichte van de telkens begane zonden, die telkens worden weggenomen. De vergeven zonden worden nooit wederom opgehaald tot verwekking van toorn en om te straffen. (870)

Brakel gaat vervolgens nog nader in op de uitspraak die geschiedt in de rechtvaardigmaking.

Hij noemt de rechtvaardigmaking een uitspraak van de vrijsprekende sententie(vonnis) over en tot de mens, die door het geloof Christus en Zijn gerechtigheid aanneemt.

Verzekering van de vrijspraak.

Brakel maakt onderscheid tussen de rechtvaardigmaking en tussen de verzekering, het gevoel van troost, de vrede en de blijdschap daarvan. Laatstgenoemden zijn vruchten van de rechtvaardigmaking. De rechtvaardigmaking kan er zijn, zonder verzekering, vertroostend gevoel, vrede en blijdschap. Een gelovige die dit mist moet niet besluiten dat hij niet gerechtvaardigd is. Ook de zwakste moet uit het woord geloven dat God, op zijn gebed, met het oog op Christus, hem zijn zonden vergeeft, omdat Hij het beloofd heeft. De natuur van de rechtvaardigmaking bestaat dus niet in een vertroostend voelende toepassing, maar in de uitspraak van het vonnis. Deze uitspraak geschiedt niet alleen voor eens en altijd op de eerste daad van het geloof, maar geschiedt ook dagelijks, of de gelovige de vertroostende vruchten er nu van geniet of niet. (876, 877)

Duidelijk maakt Brakel onderscheid tussen het vonnis van de vrijspraak en de vertroosting of het vertroostende gevoel van de vergeving wat er soms op volgt. Veel gelovigen hebben volgens Brakel geen kennis of getuigenis van hun rechtvaardigmaking. Die troost is er een gevolg van. (878)

Brakel schrijft vervolgens dat de gelovige verzekerd kan zijn van zijn rechtvaardigmaking en zaligheid. Hij verdedigt dit tegen de Roomsens, die zich hiertegen met alle macht kanten. Zij houden de mensen in gedurige schrik en vrees. Zij zeggen dat de mens dit niet weten kan. Volgens Rome kan de mens nooit absoluut verzekerd zijn van zijn zaligheid en moet hij ook niet trachten om daarvan verzekerd te zijn. Tenzij dat God het iemand door een buitengewone weg openbaart, blijft de verzekering een gissen of een inbeelding. De Remonstranten willen de mensen door schrik en vrees tot goede werken aanzetten en denken dat de verzekering zorgeloze mensen maakt, ook omdat zij de afval der heiligen drijven. (882, 883)

Brakel stelt echter uit Gods Woord vast dat de mens van zijn rechtvaardigmaking verzekerd kan zijn, en voortdurend moet proberen tot verzekering te komen.

Niet alle gelovigen komen altijd tot volle verzekering, en de verzekerden kunnen door verduisteringen, zonden, aanvechtingen en door zwakheid van hun geloof, ook wel wederom in twijfeling, vreeze en bekommering komen. (883)

De kleingelovige verzekerd van zijn rechtvaardigmaking.

Brakel wendt zich vervolgens pastoraal tot de klein en zwak gelovige om hem d.m.v. het opmaken van de sluitreden verzekerd te doen zijn van zijn rechtvaardigmaking.

Onderzoekt uzelfen of gij in het geloof zijt, beproeft uzelfen. Of kent gij u zelfen niet dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij eenigszins verwerpelijk zijt. (2 Cor. 13:5)

Volgens Brakel kan men zich beproeven en tot verzekering komen dat men in het geloof is, waardoor men dan ook verzekerd is dat men gerechtvaardigd is. Brakel beroept zich hierbij op het geestelijke in de mens, omdat zijn natuur (door de wedergeboorte, WvS) verbeterd, verlicht en geheiligd is, waardoor hij weet dat hij de volgende zaken weet;

- Hij weet dat hij God tot zijn verzoende Vader, tot zijn deel, tot zijn vermaak en tot zijn rust kiest en begeert;
- Hij weet dat zijn ziel alleen gelukkig zou zijn als hij dit had en dat hij treurt omdat hij het mist;
- Hij weet dat hij uitzielt naar de Heere Jezus als zijn Borg, dat hij Hem begeert en daarom dikwijls met tranen bidt;
- Hij weet dat hij zich aan Jezus aanbiedt en zich aan Hem overgeeft;
- Hij weet dat de zonden hem smarten en bedroeven en dat hij verlangt naar heiligmaking, dat hij daarom bidt en daarom tot Christus loopt;
- Een gelovige weet dat al deze dingen in hem zijn en hij weet dat hij dit weet!

Als de gelovige nu maar zeker wist dat hetgeen in hem is, ware genade en werkingen van de Heilige Geest zijn, dan zou hij in staat zijn om het besluit tot verzekering op te maken. Het probleem is echter dat het de gelovige hieraan vaak ontbreekt.

Brakel spoort de gelovige echter aan door te wijzen op het feit dat de gelovige zeker weet dat die gestalten en bewegingen in hem zijn, zodat hij dan ook het andere uit Gods Woord en door medewerking van de Heilige Geest moet leren en van beiden bewust moet zijn. Hierdoor kan hij niet anders dan verzekerd zijn. Als men zichzelf dan beproefd heeft of men het heeft, zo kan men ook komen tot de verzekering dat men het heeft.

Brakel haalt vervolgens de volgende teksten aan:

Joh. 6:69. En wij hebben geloofd en bekend, dat gij zijt de Christus.

2 Tim. 1:12. ...ik weet Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd.....

1 Joh 2:3. Hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben.

Rom. 8:16, 17. Dezelfde Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn. En indien wij kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen.

1 Joh. 3:14. Wij weten dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben.

1 Joh. 4:13. Hieraan kennen wij, dat wij in Hem blijven, en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijnen Geest gegeven heeft. (883, 884)

Tegenwerpingen.

Op de tegenwerping dat men uit het bovenstaande nooit een vaste verzekering kan hebben, omdat men nooit zeker weet of het de werking van de Heilige Geest is of de werking van zijn eigen geest, antwoordt Brakel het volgende;

Een gelovige hoeft zich niet te bekommeren of het nu een onmiddellijke werking van de Heilige Geest is, of dat het een werking is van de nieuwe, geestelijke, wedergeboren natuur.

Of het nu onmiddellijk van de Heilige Geest is, of door middel van het geestelijke licht en leven, het is beiden van de Geest! (885, 886)

Op de tegenwerping dat de beloften van vergeving onzeker en twijfelachtig zijn, antwoordt Brakel dat de beloften van vergeving absoluut zeker zijn op bekering en

geloof. Als men dan bekering en geloof in zichzelf bevindt, zo kan men zich daarvan verzekeren, omdat alle beloften in Christus Jezus ja en amen zijn. (2 Cor. 1:20) (886)

Vervolgens wordt de tegenwerping gedaan dat als de verzekering dan rust op de onfeilbare beloften Gods, dat een gelovige dan nooit de minste twijfeling of bekommering mag hebben, maar altijd verzekerd moet zijn. (887)

Hierop antwoordt Brakel dat een gelovige wel alle redenen en grond heeft om zich altijd ontwijfelbaar verzekerd te houden en hij moest het ook doen, omdat de onfeilbare beloften Gods op hem zijn. Maar het is zijn zwakheid dat hij het niet altijd is, omdat hij vaak duister is waardoor hij zijn genade niet kent. Daarom is zijn twijfel geen bewijs dat de beloften niet absoluut zijn, of dat men niet verzekerd kan zijn, maar bewijs van zijn eigen duisternis en zwakheid. (888)

Vermaningen, aanwijzingen en kenmerken.

Vervolgens brengt Brakel een scherpe scheiding aan tussen de onbekeerden, die deze rechtvaardigmaking nog niet deelachtig zijn, (en die hij ernstig oproept tot bekering), en de gerechtvaardigden. (889-892) Deze laatste spreekt Brakel toe dat hen alles toekomt uit de Vaderlijke liefde en uit de verdiensten van Christus. Een gerechtvaardigde kan met blijdschap zijn loop uitlopen. Dat hij dit niet meer doet, komt niet omdat hij er geen recht en reden toe heeft, maar omdat hij zijn rechtvaardigmaking niet méér gebruikt.

Brakel eindigt deze scherpe tegenstelling tussen de ongerechtvaardigden en de gerechtvaardigden, door erop te wijzen dat hieruit voldoende aansporing ontstaat voor de onbekeerde om de rechtvaardigmaking te zoeken. (892)

Vervolgens geeft Brakel proeven en middelen tot de rechtvaardigmaking, als een waarschuwing en een heenwijzing voor de onbekeerden.

Een mens moet eerst een gezicht hebben van zijn zondige hart en gedachten, een gezicht van zijn verdoemelijkheid en droefheid over zijn zondige en verdoemelijke staat. Heel opmerkelijk is de waarschuwing van Brakel dat er niet zo'n bepaalde trap van verbrijzeling, schrik en wanhoop moet wezen als veel onkundigen van de weg des Heeren eerst willen hebben, voordat ze denken gerechtvaardigd te zijn! En omdat zij dit niet hebben, zoals zij zich dat voorstellen, zo verwerpen zij alles en leven in gestadige onvastheid en onrust.

Brakel noemt wel droefheid, walg van zichzelf, gans ontbloot, verontwaardiging, ledigheid, inzinken in zijn verdoemelijkheid, hartzeer, kwijnen en verstandig zien en bevestigen dat men zo is, maar geeft de waarschuwing dat dit geen voorwaarde is die men eerst hebben moet, eer men komen mag, maar dat dit de hoedanigheid is, zonder welke men nooit zal willen komen. Dat het hier over de wedergeboorte gaat, het tot bekering komen van zondaren blijkt wel uit Brakels verwijzing hierbij naar de drieduizend op de Pinksterdag, de stokbewaarder en de tollenaar achter in de tempel. (895)

Wie nooit enigermate deze gestalte gehad heeft, heeft niet het ware geloof in Christus en is niet gerechtvaardigd.

Het tweede middel wat Brakel noemt om gerechtvaardigd te worden is het geloof.

De mens, die overtuigd is, zoals hiervoor omschreven, ziet dat hij door de rechtvaardige Rechter niet anders als verdoemd kan worden, waarom hij naar een Borg omziet, om in zijn plaats aan Gods rechtvaardigheid te kunnen voldoen. En zo vindt hij Jezus Christus. Hij erkent dat Zijn lijden en sterven een volkomen betaling

aan Gods rechtvaardigheid is. Hij ziet en erkent de aanbidding van de gerechtigheid aan zich, hoe zondig hij ook is, neemt, begerig zijnde, de toevlucht tot Hem, neemt Hem aan tot zijn rechtvaardigheid en komt met die aangenomen gerechtigheid tot God; stelt zich ellendig en verdoemelijk voor de Heere, toont aan Hem de gerechtigheid van Christus en dat hij ze op de aanbidding aangenomen heeft. Hij stelt de Heere Zijn beloften voor, die aan zulken worden gedaan en al biddende, al worstelende, al aannemende en al aandringende op de beloften, zo wordt hem of een bepaalde tekst, of de Evangelische beloften in het algemeen, zo op het hart gedrukt, dat hij zich gerechtvaardigd bevindt. Hierbij komt dan ook wel de verzegelende kracht van de Heilige Geest, waardoor hij vrede en blijdschap ondervindt. Wie deze werkingen van het geloof niet kent is nog ongerechtvaardigd en bedriegt zichzelf als hij denkt gerechtvaardigd te zijn.

Rom. 3:28; *Wij besluiten dan dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt.* (896)

De gerechtvaardigden kennen ook altijd een begeerte naar heiligmaking. Veel gelovigen twijfelen aan hun rechtvaardigmaking, omdat zij te weinig heiligmaking bij zichzelf zien.

Dit komt vaak voor omdat het hen aan licht ontbreekt om te weten wat heiligmaking is. Dit bestaat ook in een begeerte naar heiligmaking en een haat en weerzin tegen de zonden en wereldgelijkvormigheid. Ook in een zich vaak herstellen van de zonden en een voornemen niet meer te zondigen. Ook het bidden om kracht en leiding van de Heilige Geest. (897)

Brakel roept degenen die verzekerd willen zijn van hun rechtvaardigmaking op om Gods Woord tot een rechter te stellen!

Hij schrijft dat velen die al waarlijk gerechtvaardigd zijn, niet tot verzekering komen, of deze al heel snel weer kwijt zijn, omdat zij hun eigen rechter willen zijn en hun *gevoel* tot de grond van hun verzekering stellen! Het is namelijk Gods gewone weg niet om zijn kinderen altijd te verzegelen en hen het gevoel te geven. De Heere heeft een *vastere* grond gesteld, die vaster, duurzaam en altijd dezelfde is, namelijk: **Zijn Woord!**

Omdat men zich in zo'n gewichtige zaak niet moet bedriegen, moet men zich, om tot een vaste en bestendige verzekering te komen, vaak voor de Heere brengen en met David zeggen: "*Doorgrond mij, o God! En ken mijn hart; beproef mij, en ken mijnne gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg.*" Ps. 139:23, 24.

Hij moet zich hierop naar het Woord keren en zien welke beloften daar gedaan worden en aan hoedanigen. Hij moet deze beloften met verheffing van zijn ziel voor vast en zeker houden, als uitgesproken door de waarachtige God. Het komt erop aan of de beloften aan hem gedaan zijn en dit kan hij weten als hij de hoedanigheden in zichzelf vindt, aan wie de beloften gedaan zijn. Als hij dan eerst het Woord beschouwd en dan zijn hoedanigheden, dan moet hij zijn hart voor de alwetende God brengen. Nu moet hij een rechtvaardig oordeel over zichzelf vellen en niet loochenen wat zijn geweten zegt dat hij heeft. Hierop moet hij erkennen dat zulke zaken niet uit zijn eigen natuur zijn voortgekomen, maar dat het door Gods Geest in hem gewrocht is. Als hij dan in waarheid zulke zaken in zich vindt en dat zijn hart, met de in de Bijbel vermelde hoedanigheden overeenkomt, waarbij hij God en zijn geweten mede getuigenis geeft van de waarheid, zo moet hij een besluit maken dat de beloften aan hem gedaan zijn en derhalve dat God hem rechtvaardigt! Hij moet dat Woord

aannemen als de stem van God, gelijk het ook waarlijk is. En op deze manier hoort hij de vrijspraak Gods. Of de gelovige nu meer of minder licht heeft, meer of minder gevoel, meer of minder blijdschap en vrede, dat verandert de zaak niet. De waarheid is de waarheid. De hoedanigheden zijn daar, de uitspraak van God de rechter is daar. Hier moet men God de eer geven van Zijn waarheid en zijn rechtvaardigmaking vaststellen. Hij moet zich hierover verblijden, God ervoor danken, en zo bemoedigd voortgaan in de weg des Heeren, in liefde, in vrees, in gehoorzaamheid, totdat hij verkrijgt het einde des geloofs, namelijk de zaligheid van zijn ziel. (898)

Brakel schrijft dat hij de middelen zodanig heeft voorgesteld, dat ze meteen als kentekenen kunnen dienen of iemand gerechtvaardigd is of niet. Die dan bevindt dat hij door deze weg van droefheid over de zonden, van geloof in Christus, van rechtvaardigmaking en heiligmaking, die hij begeert en zoekt, en door het stellen van het Woord tot rechter tot de rechtvaardigmaking is gekomen, die ziet nu de waarheid van zijn genade en van Gods beloften aan hem. (898, 899)

Weer volgt dan die scherpe scheiding met degenen die niet door deze weg zijn ingegaan, en zich evenwel inbeelden dat zij gerechtvaardigd zijn. Zij bedriegen zich vreselijk tot hun eeuwig verderf, indien zij zich niet bekeren! (899)

Ernstige vermaning aan de gerechtvaardigden.

Brakel spreekt vervolgens ernstig de bekeerden aan:

Verdoem uzelf niet, als God u rechtvaardigt!

Het is een gruwel voor God om de rechtvaardige te verdoemen! (Spr. 17:15) (899)

De gerechtvaardigden maken zich aan deze zonde schuldig als zij zichzelf verdoemen. Brakel wil dat iemand, die in de tegenwoordigheid Gods en door het getuigenis van de Heilige Geest, bij zichzelf overtuigd is dat hij de hierboven omschreven gestalte en werkingen deelachtig is, bij zichzelf dan ook erkent dat hij door het geloof is gerechtvaardigd.

Hij mag zichzelf niet verdoemen, omdat hij misschien niet een bepaalde trap van verlichting heeft om alle tegenwerpingen één voor één te beantwoorden, of omdat hij niet een bepaalde trap van gevoel, vrede, of heiligmaking in zich voelt, terwijl hij ondertussen wel de waarheid van zijn rechtvaardigmaking ziet en zien kan.

Doet hij dit wel dan ontkent hij het werk van de Heilige Geest en spreekt hij de Heilige Geest in Zijn aangezicht tegen. En hiermee doet hij Christus verdienste smaadheid aan.

Ernstig klinken de vermaningen van Brakel tegen zo iemand:

“Zal Hij zoveel voor u geleden hebben en zult gij het niet erkennen, ja, het loochenen? Dat is uzelf te kwellen, daar de Heere u geen smarten aandoet. Gij zelf zijt de oorzaak met uw toegeven in ongelovigheid, dat uw leven verteerd wordt van droefenis en uw jaren van zuchten. De Heere spreekt van vrede, maar neen, gij wilt het niet aannemen, of de Heere moest u eerst dus en zo maken. Maar wie heeft zich tegen de Heere verhard en vrede gehad? (Job 9:4). Waarom zijt gij uzelf tot een beul? Waarom doet gij uzelf moeite en verdriet aan?”

Brakel eindigt met de aansporing: “Geloof het Woord Gods, erkent het genadewerk Gods in u, en dus zult gij bevestigd worden, en met blijdschap uw loop uitlopen.”

Theodorus van der Groe.

Van der Groe schreef in het tweede deel van de uitleg van het boek Job, geschreven door de Schotse prediker George Hutcheson, een uitgebreide inleiding. Deze inleiding is in 1752 in boekvorm uitgegeven. Hij betreurt in dit geschrift de lauwheid en het verval van de christelijke kerk, door het gebrek aan ware geestelijke kennis, die de sleutel vormt tot het deelhebben aan Gods genade. Het onderstaande is uit genoemd geschrift gehaald, dat recentelijk opnieuw is uitgegeven onder de titel: “*De ware bevinding*”, Kampen, 1993.

Helder beschrijft Van der Groe hoe de zondaar door de geloofsvereniging met Jezus Christus wedergeboren wordt en dat dit zaligmakende geloof, altijd onmiddellijk de weldaad van de rechtvaardigmaking met zich voert, als een onafscheidelijk vruchtgevolg.

Van der Groe schrijft dat God de uitverkorenen, d.m.v. het Evangelie, de Heilige Geest geeft (Rom. 5:5) Die de Vader door Zijn Zoon in hun harten uitzendt. (Gal. 4:6). Hierdoor worden zij krachtadig in hun harten verlicht, door de verkondiging van het Woord en worden zij indachtig wat Christus hen tevoren in het Woord had gezegd. Voorheen hadden zij door hun geestelijke blindheid (waarin zij door de zonde ontvangen en geboren zijn) deze woorden nooit recht verstaan, toen zij ze hoorden. Door Zijn goddelijke werkingen gaat de Geest der waarheid hen in al de waarheid leiden. (Joh. 16:13) Hij overtuigt hen eerst van zonde (Joh. 16:8) en brengt hen daardoor tot een heilige vernedering en oprechte verslagenheid voor God.

Daarna werkt Hij het ware zaligmakende geloof in hun harten, dat een vrucht van de Geest is (Gal. 5:22), waardoor Hij ook wel de Geest des geloofs wordt genoemd. (56) Door middel van dit geloof verenigt Hij de uitverkorenen nu dadelijk met de Heere Jezus Christus, die door datzelfde geloof nu ook in hun harten gaat wonen. (Ef. 3:17, Joh. 14:23) en tot hen inkomt. (Openb. 3:20). Gelijk zij dan ook van hun kant door hun geloof Christus ingelijfd of ingeënt worden. (Rom. 11:24) Hij is de Wijnstok en zij de ranken, die in Hem blijven en vrucht dragen (Joh. 15:1-5). Hij is het Hoofd (Ef. 4:15, Col. 1:18) en zij zijn het lichaam en de leden in het bijzonder (1 Cor. 6:15 en 12:27), die Hem nu aanhangen en een geest met Hem zijn (1 Cor. 6:17), die geworden zijn leden Zijns lichaams, van Zijn vlees en van Zijn benen (Ef. 5:30). Zij kunnen dan nu ook met de apostel zeggen: “*Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij.*” (Gal. 2:20) (56)

De ware gelovigen kunnen zodanige vereniging des geloofs met Christus niet hebben, zonder de Vader. Want Christus is voor hen de Weg, door Wie zij komen tot de Vader. (Joh. 14:6) Hij is de eeuwige en natuurlijke Zoon van God en daarom worden al degenen, die waarlijk door een oprecht geloof met Hem verenigd zijn, door Hem ook verenigd met de Vader en in Zijn goddelijke en dierbare gemeenschap voor eeuwig ingelijfd, zodat zij tot Hem ook roepen door de Geest: *Abba Vader* (Rom. 8:15). Daarom zegt Johannes: *opdat ook gij gemeenschap zoudt hebben, en deze onze gemeenschap ook zij met den Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus* (1 Joh. 1:3) Christus’ Vader wordt nu ook hun Vader en Zijn God hun God. (Joh 20:17)

Zij worden hier nu om Christus’ wil, als die door het geloof met Hem verenigd zijn, ook tot kinderen Gods aangenomen en wedergeboren. (Joh. 1:12; Rom. 8:16,17; 1 Joh. 3:1,9)

En zo komen dan nu Vader en Zoon beide tot hen op een verborgen, genadige, geestelijke en onbegrijpelijke wijze en maken woning bij hen. (Joh. 14:23) Dan is het zoals Christus daarvan gezegd heeft, *opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn* (Joh. 17:21).

En zo worden alle ware gelovigen verenigd en krijgen gemeenschap met de Drieënige God, Vader, Zoon en Heilige Geest. (blz. 56, 57)

De rechtvaardigmaking

God, Die rijk is in barmhartigheid, zegent de gelovigen met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus (Ef. 2:4 en 1:3). Daarom vloeit dan ook noodzakelijk uit deze geestelijke geloofsvereniging met de Drieënige God, een onuitputtelijke fontein van genade en zaligheid voor alle ware gelovigen. Daarom munt boven alles uit de heerlijke weldaad van de genadige rechtvaardigmaking.

Verbijsterd vraagt Van der Groe zich af hoe iemand door het geloof gemeenschap zou kunnen hebben met een Drieënig God en nochtans in die staat een onverzoend, goddeloos en doemwaardig zondaar zou kunnen zijn, zoals degenen die zichzelf buiten die zalige gemeenschap sluiten door hun eigen ongeloof.

Van der Groe noemt dit zo'n grote dwaasheid, die zelfs voor een ogenblik niet in een gezond verstand kan opkomen! (blz. 58)

Het ware geloof, dat alle uitverkorenen geestelijk met Christus en door Hem met God verenigt, doet hen ook een waarachtige gemeenschap genieten aan al Zijn dierbare weldaden. Want het ware geloof omhelst Christus en tegelijk ook alles wat in Hem is tot volkomen zaligheid van zondaren. In Hem is een bodemloze zee van gerechtigheid en verdiensten, in die mate als zelfs meer dan genoegzaam zou zijn om duizend werelden te behouden, wanneer Hij die maar wilde scheppen en verlossen. Want stellig is één druppel van het dierbare bloed van Gods Zoon, door Hem vergoten, veel waardiger in Gods ogen, dan de ganse schepping met alles wat er heerlijk en voortreffelijk in gevonden wordt.

Gelijk nu alle ware gelovigen, ieder voor zichzelf, door de Geest des geloofs, gemeenschap hebben aan de gehele persoon van Christus, also hebben zij ook, elk voor zich, gemeenschap aan Zijn ganse gerechtigheid en aan al Zijn heilige Middelaarsverdiensten. Deze worden hen door God in Christus, uit genade als hun eigendom toegerekend en zij worden daarom geheel als omhangen en bekleed (Jes. 61:10), zodat zij hier dan nu *de rechtvaardigheid hebben, die uit God is, door het geloof* (Filip. 3:9). (blz. 58)

De Vader vindt hen nu door Zijn Geest gelovig verenigd met Zijn Zoon en als zodanig omhelst Hij hen nu ook met Zijn eeuwige liefde en genade, die Hij reeds bij Zichzelf voor hen had in Christus, eer de wereld was. Hij verzoent en verenigt Zich nu ook volkomen en voor eeuwig met hen en vergeeft hen uit genade al hun zonden, om de verdiensten van Zijn Zoon.

Hij schijnt met Zijn vertroostend licht op hun zielen in de beloften van het Evangelie door de werking van Zijn Geest. Daardoor wekt Hij hen dan op en spoort hen aan om ook wederom van hun kant in een kinderlijke gemeenschap des geloofs door Christus steeds met Hem te wandelen. Hij schenkt hen daartoe Zijn Heilige Geest, *door welke zij toegang hebben tot de Vader* (Ef. 2:18) en nu *met vrijmoedigheid mogen toegaan tot de troon der genade, opdat zij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd*. (Hebr. 4:18) (blz. 59)

Volgens Van der Groe is er nooit een waar zaligmakend geloof van de Geest in het hart van iemand van de uitverkorenen, dat deze weldaad van de genadige

rechtvaardigmaking niet onmiddellijk met zich voerde als een onafscheidelijk vruchtgevolg, volgens Rom. 5:1; Gal. 2:16; Joh. 1:12 en bij herhaling in de Heilige Schrift.

Daarom moeten wij nooit een waar geloof stellen zonder rechtvaardigmaking!

En ook moeten wij geen andere rechtvaardigmaking stellen, dan die vloeit uit de ware geloofsvereniging met God in Christus door de Heilige Geest.

Het is zeker dat wij door het geloof eerst een ware gemeenschap moeten hebben met de Drieënige God Zelf of met alle drie de Personen in de Godheid, voordat wij enige gemeenschap kunnen hebben aan Zijn genade en weldaden. Daarvan is alleen de voorkomende genade van de Geest uitgezonderd, die ons, als we dood liggen in de zonde, eerst aangrijpt, voordat wij die kunnen aangrijpen om ons gelovig tot Christus te leiden en door Hem in de gemeenschap des Vaders. (blz. 59)

De rechtvaardigmaking kan geen moment alleen bestaan zonder heiligmaking, die ook als een zeer heerlijk vruchtgevolg is vastgehecht aan het ware geloof, (Hand. 15:9; 2 Thess. 2:13; Col. 2:12) als ook aan de rechtvaardigmaking. (1 Cor. 1:30) en 6:11) (60) *Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbij gegaan, ziet, het is alles nieuw geworden.* (2 Cor. 5:17)

Samenvatting van Gods werk in de gelovigen.

Van der Groe vat de Goddelijke keten van de Evangelieleer en het werk van de Geest in de harten van de ware gelovigen als volgt samen:

1. De Heilige Schrift is de middellijke grondslag van alles waarop het zaligmakend werk van de Geest gebouwd is en waardoor Hij werkt.
2. De Heilige Geest ontsteekt door Zijn inwendige krachtadige werking uit en door de Schrift, een Goddelijk en Hemels licht van kennis in het verstand of binnenste van de ware uitverkorenen, dat van nature geheel verduisterd is, ja duisternis zelf.
3. Dit licht is altijd een zuiver licht des geloofs, waardoor de mens de geopenbaarde waarheid van het Woord in het algemeen en die van het heilig Evangelie in het bijzonder, als volkomen waarachtig en Goddelijk omhelst en aanneemt. Langs die weg neemt hij dan ook oprecht toevlucht tot de genade van God in Christus, die daar aan alle verslagen en heilbegerige zondaren beloofd wordt. Zij rusten daarop met een waar betrouwen en geven zichzelf aan Christus over.
4. De mens wordt dan ook door middel van dit oprechte geloof waarlijk met de Drieënige God verenigd en krijgt zo gemeenschap aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, wat de grondslag is van alle zaligheid voor een arme verloren zondaar.
5. Uit deze geestelijke vereniging van het geloof met God in Christus, vloeit dan ook noodzakelijk de rechtvaardigmaking voort.
6. Ten slotte vloeit hier dan ook weer als een wezenlijk gevolg onafscheidelijk de ware heiligmaking uit voort. (blz. 67, 68)

Thomas Watson:

De hoofdsom van de geloofsleer.

Alles wat hieronder beschreven is, is afkomstig uit het boek: Thomas Watson, *De hoofdsom van de geloofsleer*, Barneveld, 1997. Er wordt iedere keer verwezen naar de betreffende pagina uit dit boek.

Het ware zaligmakende geloof.

In zijn beschrijving van de toepassing van de verlossing zegt Watson dat de Geest de door Christus verworven verlossing toepast, door het geloof in ons te werken.

Christus is de heerlijkheid van het Evangelie, het geloof in Christus is de troost ervan. Watson noemt het geloof een waar rechtvaardigend geloof dat genoemd wordt “*Een geloof der werking Gods*”, een juweel waarmee alleen de uitverkorenen worden omhangen. (Kol. 2:12) (282)

Dit ware zaligmakende geloof bestaat volgens Watson in drie dingen:

1. Verloochening van het eigen ik;
2. Vertrouwen; de ziel werpt zich op Jezus Christus. Het geloof gelooft de belofte en rust in de belofte op de persoon van Christus!
3. Toeëigening; Christus aan ons zelf toegepast. Deze toepassing wordt genoemd: Hem aannemen. (Joh.1:12) (blz. 283)

De Geest verlicht het verstand en maakt de wil gewillig, om Christus op elke voorwaarde aan te nemen, om zowel door Hem geregeerd als gezaligd te worden. (284)

Watson noemt het geloof de voornaamste Evangeliegenade, het hoofd van alle genadegaven. Het geloof beïnvloedt alle andere genadegaven en maakt ze werkzaam.

Niet één genadegave komt in beweging, voordat het geloof die actief maakt. (284)

Het geloof rechtvaardigt, door het Voorwerp aan te grijpen, namelijk Christus en Zijn verdiensten. Het geloof rechtvaardigt als het Christus aangrijpt, en het zich Christus en Zijn verdiensten toeëigent. (285)

Het geloof verenigt de mens met Christus (285, 301). Het is de omhelzende, inlijvende genade, het brengt de verbinding en eenwording met de Persoon van Christus tot stand.

Andere genadegaven maken ons gelijkvormig met Christus, maar geloof maakt ons tot lidmaten van Christus. (286)

Door het geloof krijgen we deel aan het voorrecht van de aanneming tot kinderen. *Want gij zijt allen kinderen Gods door het geloof in Christus Jezus* (Gal. 3:26).

Voordat het geloof gewerkt is zijn wij geestelijke bastaarden. Een ongelovige moet God Rechter noemen, een gelovige staat in betrekking tot God als een Vader. (307)

Het geloof is een levendmakende genade, de vitale slagader van de ziel. *De rechtvaardige zal door zijn geloof leven.* (Habakuk 2:4) (308)

Kennis, hoe hoogverheven ook, en berouw, al zou men rivieren van tranen kunnen schreien, kunnen ons niet rechtvaardigen. *Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen* (Hebr. 11:6) Als wij Hem niet behagen door te geloven, zal het Hem niet behagen ons te zaligen. Zoals het oog zag op de slang tot genezing, moeten wij op Christus zien.

Geloof is de voorwaarde van het genadeverbond; geen geloof, dan niet in het verbond; en niet in het verbond, dan geen hoop. (Ef. 2:12) (blz. 286)

De gouden keten.

De *uitwendige roeping* is Gods aanbod der genade aan zondaren, waarbij Hij hen nodigt tot Christus te komen en de zaligheid te aanvaarden. Deze roeping toont ons wat de mens behoorde te doen om zalig te worden en neemt alle verontschuldigheden weg, als men ongehoorzaam blijft.

De *inwendige roeping* is het werk der genade van de Geest, waardoor Hij ons Christus van harte doet omhelzen, zoals Hij ons in het Evangelie wordt aangeboden.

Watson verwijst hierbij naar de *gouden keten der zaligheid*, bestaande uit vier schakels, zoals deze door Paulus wordt genoemd in Romeinen 8:30; “*En die Hij te voren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.*” (blz. 289)

De vergelijking van het zaligmakende werk van God in een zondaar met een gouden keten, toont aan dat deze gouden schakels onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn en dat het één er nooit kan zijn, zonder het ander. Daar waar men deze schakels van elkaar scheidt, kan er geen sprake meer zijn van een keten. Deze keten is echter van Goddelijke oorsprong en kan nooit verbroken worden.

De rechtvaardigmaking.

Watson noemt de rechtvaardigmaking de spil en de pilaar van het christendom. Een dwaling omtrent de rechtvaardigmaking is even gevaarlijk als een defect in een fundament.

De rechtvaardiging door Christus is een fontein van het water des levens. Als men in deze fontein het vergif van een verderfelijke leer werpt, is dat dodelijk. Luther zei dat na zijn dood het leerstuk van de rechtvaardigmaking vervalst zou worden. (297)

De rechtvaardiging is een woord ontleend aan de rechtspraak en is een rechterlijke daad waardoor iemand die gedaagd is, rechtvaardig verklaard wordt en openlijk vrijgesproken wordt.

In de rechtvaardigmaking verklaart God dat iemand rechtvaardig is en beschouwt Hij hem alsof hij niet had gezondigd. (297)

Het middel of instrument waardoor men gerechtvaardigd wordt is het geloof. *Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus.* (Rom. 5:1) Het geloof is het instrument waardoor men Christus' verdiensten aangrijpt. (298)

Ook Watson ontkent de rechtvaardigmaking van eeuwigheid. Alleen degenen die geloven en zich bekeren zijn gerechtvaardigd. Zolang men onbekeerd is zijn de zonden niet weggedaan en is men niet gerechtvaardigd. (299)

De rechtvaardigmaking brengt de persoon die gerechtvaardigd is, vrijspraak en kwijtschelding, krachtens de voldoening die door de Borg tot stand is gebracht.

Alle gelovigen zijn evenveel gerechtvaardigd. Hoewel er graden zijn in de genade, zijn die er echter niet in de rechtvaardigmaking. De één is niet meer gerechtvaardigd dan de ander.

De *zwakste gelovige* is zowel *volkomen* gerechtvaardigd, als de sterkste.

Watson past dit pastoraal toe op de zwakgelovige tot versterking van zijn hart:
“Ofschoon ge maar een greintje geloof hebt, zijt ge even waar gerechtvaardigd als degene die de hoogste stand in Christus mag hebben.” (blz. 300)
Als men gerechtvaardigd is, is men verenigd met Christus. (301, 286)
Ook Watson stelt dus dat men op de eerste geloofsdaad verenigd met Christus en gerechtvaardigd is.

Oproep tot de onbekeerden.

Vervolgens volgt weer de scherpe tegenstelling tussen de gerechtvaardigden en de onbekeerden.

Watson roept de onbekeerden op om te staan naar het hoge voorrecht van de rechtvaardigmaking. Hoe ruim en nodigend roept Watson de zondaren op om de rechtvaardigmaking te zoeken en nodigt hij de zondaren om tot Christus te komen; “Er is balsem in Gilead. Christus heeft Zijn bloed gestort tot een prijs voor de rechtvaardiging. Hij heeft Zichzelf en al Zijn verdiensten opgeofferd om zondaren te rechtvaardigen. Hij nodigt ons tot Hem te komen. Hij heeft ons Zijn Geest beloofd om ons in staat te stellen te doen wat vereist wordt. Zondaars, waarom wilt ge niet naar dit grote voorrecht zoeken? Waarom wilt ge de hongerdood sterven bij zoveel overvloed? Waarom wilt ge omkomen terwijl er een middel is om u te behouden? Zou men niet denken dat iemand krankzinnig is, aan wie vergeving wordt aangeboden, als hij slechts zijn zonde bekent en beterschap belooft, en hij zou de koning verzoeken zijn pardon voor zichzelf te houden? Zo iemand heeft toch zijn banden en boeien lief en wil daarin sterven.

Gij zijt deze dwaze persoon, die de rechtvaardiging, die u om niet door Christus in het Evangelie wordt aangeboden, veronachtzaamt. Zal men de liefde van Christus verachten? Is uw ziel, is de hemel u niets waard? O, zoek toch naar de rechtvaardiging door het bloed van Christus. Overweeg ten eerste de noodzakelijkheid om gerechtvaardigd te worden. Als we niet gerechtvaardigd zijn, kunnen we niet verheerlijkt worden. *Die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.* (Rom. 8:30) (302)

Door de rechtvaardigmaking worden onze zonden vergeven en worden we teruggebracht in Gods gunst, worden wij herstelt in de vrijheid van de kinderen Gods en ervaren we vrede in onze consciëntie. (Rom. 5:1)

Watson besluit zijn aanspraak tegen de onbekeerden met een oproep om te staan naar deze rechtvaardiging door Christus. Hij wijst erop dat deze weldaad wordt verkregen door het geloof in Christus en verwijst hierbij naar de oproep van Paulus aan de hardnekkige en ongelovige joden in Handelingen 13:39; “*Door Dezen een iegelijk die gelooft, gerechtvaardigd wordt,*” en naar Rom. 3:25; “*Welken God voorgesteld heeft tot een Verzoening door het geloof in Zijn bloed.*”

Besluit.

Watson wijst er nogmaals op dat we door het geloof verenigd zijn met Christus, en deel hebben aan Zijn verdiensten en aan de heerlijke gelukzaligheid, die door Hem verkregen wordt. (303)

Weer komt Watson met de duidelijke tegenstelling tussen Gods kinderen en de ongelovigen. De ongelovigen zijn geen kinderen Gods. Als er geen geloof is, is er geen kinschap. Zij kennen God niet. De gelovigen daarentegen zijn Gods kinderen. Al Gods kinderen kennen hun Vader;

Zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven. (310)

Het grote nut van het kindschap Gods is dat er geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn, want God is het Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? (Rom. 8:33, 34).

Het tweede nut is dat zij deel hebben aan alle beloften. De beloften zijn het brood der kinderen. De gelovigen zijn *erfgenamen der belofenis* (Hebr. 6:17)

John Owen

Bij de verklaring van John Owen over de rechtvaardigmaking heb ik gebruik gemaakt van de doctoraalscriptie theologie van A. Kort, thans predikant bij de Oud Ger. Gem. in Ned. 1)

De hieronder geschreven tekst bestaat dus uit fragmenten uit deze scriptie. Gemakshalve verwijs ik iedere keer naar de bladzijde van de scriptie, waar het betreffende fragment staat.

Rechtvaardigmaking op de eerste daad des geloofs.

Volgens John Owen bestaat de natuur van het ware geloof in een hartelijke goedkeuring van en een berusten in de weg der rechtvaardigheid en behoudenis door Jezus Christus. Het Evangelie is nodig tot bekendmaking of verklaring van de weg der rechtvaardiging en zaligheid. (blz. 36)

Wezenlijk behoort tot het geloof een oprechte verloochening van alle andere wegen en middelen tot verkrijging van gerechtigheid, leven en zaligheid. Er ligt een toestemming van de wil in opgesloten, om de vergiffenis der zonden en de gerechtigheid voor God te verkrijgen. Dit is wat genoemd wordt *het komen tot Christus, het aannemen van Hem, het berusten van het hart in God*. (blz. 36)

Een onafscheidelijk gevolg daarvan is het vertrouwen op God en Zijn barmhartigheid, vanwege de verzoening door Jezus Christus en het geloof in Zijn bloed. Door dit ware zaligmakende geloof is het onmogelijk om in moedeloosheid en wanhoop weg te zinken. (blz. 37)

De werkzaamheid van het geloof in de rechtvaardiging wordt in Gods Woord een aangrijpen, een aannemen van Christus, van Zijn gerechtigheid en van de vergeving der zonden genoemd. Dit betekent een ontvangen van de gerechtigheid van Christus, Die door God aangeboden, toegereikt, geschonken of medegedeeld wordt. Dit geschiedt in de belofte van het Evangelie en wordt door het geloof als werktuig eigen gemaakt. (blz. 44)

Het zaligmakend geloof maakt in de rechtvaardiging gebruik van en heeft opzicht op Christus' persoon. Het beschouwt en omhelst Christus, Die al in de belofte voorgesteld is. (blz. 45)

Hoewel deze daad vooral gericht is op Christus' Hogepriesterlijke ambt, worden de overige ambten niet uitgesloten. Het geloof is werkzaam omtrent Christus in al Zijn ambten. Niets van Christus mag uitgesloten worden als Voorwerp van het rechtvaardigend geloof. 2) Volgens Owen is de benaming zaligmakend en rechtvaardigend geloof één en hetzelfde. (blz. 45, 46)

Volgens John Owen zijn er mensen die beweren dat het kan dat iemand gelooft en vast op Christus vertrouwt ten leven en ter zaligheid en nochtans niet gerechtvaardigd is! Dit noemt Owen verwoestend voor het Evangelie en ergerlijk voor Godvruchtigen en in tegenspraak met het Goddelijk getuigenis!

Zij beroepen zich op de ondervinding van velen. Hoewel dit waar is, wil dat nog niet zeggen dat hun these waar is. Het zal dan ook niet moeilijk zijn om hen naar het licht en de regel van het Evangelie, in hun gemoed te overtuigen van de valsheid van die belijdenis wanneer zij tenminste aan zulk een heilzaam onderwijs het oor willen lenen, aldus Owen! (47)

1) A. Kort, The doctrine of justification by faith by John Owen, Genemuiden, 1992.

2) E. Erskine zegt dat wie Christus alleen aanneemt als Profeet, slechts verstandelijke kennis van hem heeft. Wie Christus alleen aanneemt als Priester, geeft blijk van onkunde, wat zich openbaart in de levenswandel. Hij waarschuwt voor het Neonomianisme, wanneer men Hem slechts aanneemt als Koning om naar Zijn wetten te luisteren. Al de werken, Veenendaal, 1978, VI, 27, 28.

Owen leerde dat het geloof, waardoor men gerechtvaardigd wordt, in niemand anders gevonden wordt dan in hen, die de Heilige Geest deelachtig zijn geworden. Door Hem worden zij met Christus verenigd en wordt hun natuur vernieuwd. Daarom wordt in hen een beginsel van alle deugden, genadegaven en een oprechte toeleg tot een Godvruchtige gehoorzaamheid gevonden. De genade van het geloof schenkt kracht aan alle andere genadegaven (zoals de liefde) en geeft vorm aan alle evangelische gehoorzaamheid. (48)

Volgens Owen brengt Rome, met zijn leer van de dubbele rechtvaardigmaking, verwarring in de gehele waarheid van het Evangelie. Ook de Socinianen leren dit, zij het op een andere wijze. Bij hen vindt de rechtvaardiging tragsgewijze voortgang.

Volgens Owen is er slechts één rechtvaardigmaking, die in één keer volmaakt geschiedt! (61)

Wel kan iemand gerechtvaardigd zijn en toch de verzekering van zijn rechtvaardiging in zijn eigen gemoed missen. Die verzekering hoort echter niet tot de natuur of het wezen van het geloof waardoor men gerechtvaardigd wordt en gaat er ook niet noodzakelijk mee vergezeld. De openbaring van iemands rechtvaardiging (bedoeld wordt hier de zekerheid of de bekendmaking van het vonnis, WvS) is geen tweede rechtvaardiging, maar de toepassing van de rechtvaardiging aan het geweten door de Heilige Geest. (61)

Rome heeft in het Trentse Concilie een definitieve kloof aangebracht tussen de protestanten door de vervloeking (anathema) uit te spreken over allen die de rechtvaardiging van de goddeloze door het geloof alleen en de toerekening van de gerechtigheid van Christus voorstaan. (62)

Elke ware gelovige wordt, zodra hij gelooft, terstond gerechtvaardigd! Het geloof verenigt met Christus en is de grondslag van de rechtvaardiging. Naar de Goddelijke verordening is er een onafscheidelijk verband tussen het ware geloof en de rechtvaardiging. (64)

Vierschaarbeleving in de wedergeboorte.

Bij de uitleg van de forensische betekenis van de rechtvaardigmaking blijkt duidelijk dat de vierschaarbeleving plaats vindt in de wedergeboorte. Na een heldere uitleg van de vierschaarbeleving wordt namelijk de vraag opgeworpen of de rechtvaardigmaking aan de vernieuwing door de Geest vooraf gaat, of dat de uitverkoren zondaren eerst vernieuwd worden, waarop de rechtvaardiging op datzelfde ogenblik plaatsvindt. Deze vraag heeft o.a. ook Halyburton beziggehouden. (blz. 67)

Omdat wedergeboorte, geloven en rechtvaardiging tegelijk geschieden is men bij wijze van uitdrukking verplicht om over elk van deze daden onderscheiden te denken en te spreken. (blz. 69)

Owen verklaart ook dat wij op geen andere wijze gerechtvaardigd moeten worden dan als Abraham, namelijk door toerekening. (blz. 70)

Vervolgens wordt alles als volgt samengevat:

Door het offer van Christus is God verzoend en kan Hij zondaren pardon verlenen. Gods deugden zijn door Christus verheerlijkt en Gods recht heeft genoegdoening gevonden. De verworven gerechtigheid van Christus wordt aan de uitverkorenen uit vrije genade toegerekend. Zij worden door de Heilige Geest ontdekt aan zonden, schuld en algehele verlorenheid. Duidelijk blijkt het hier te gaan om de eerste

overtuiging van zonden in de wedergeboorte. Kort verwijst hierbij namelijk naar de uitspraak van John Owen (in "Works", XXIV, 315 en III, 353) dat overtuiging nog geen bekering is, voordat de bekering is voltooid en het vernieuwende werk aanvangt. Zij leren als overtuigde zondaren Gods rechtvaardig oordeel kennen en de rechtvaardigheid daarvan erkennen. Zij worden voor Gods gericht gedaagd (vierschaarbeleving!) en volgens Gods barmhartigheid vrijgesproken op grond van Christus zoen en kruisverdienste. Door de vereniging met Christus in een waar, zaligmakend geloof zijn zij rein en gerechtvaardigd voor God. Gedurende hun verdere leven wandelen zij in een nieuw Godzalig leven, tot de dag van de algehele verlossing. (blz. 77)

Slotconclusie:

Identiek met Augustinus leerde Owen dat God altijd de eerste is, die de mens door genade roept. Die roeping wekt het geloof en de nieuwe wil. Het geloof leert hopen op wat het nog niet heeft. Hij geeft de mens de smaak der gerechtigheid en een vertrouwen op Gods hulp, dat gegrond is in de vleeswording, het lijden en de opstanding van Jezus Christus. God bereidt het hart en neigt het zonder dwang tot het geloven. Enerzijds verlicht de Heilige Geest de menselijke geest en geneest en versterkt de wil. Anderzijds gelooft de mens door een daad van zijn eigen wil. ³⁾ Het geloof is, naast het voor waar houden van de Schrift en het kinderlijk vertrouwen op God, het geloof in het volbrachte werk van de Middelaar. (78)

Geloof is *geloof in Christus*, Die geworden is tot Wijsheid, Gerechtigheid, Heiligmaking en Verlossing. Geloof en heiligmaking gaan altijd samen. Gelijk Augustinus, Luther en Calvijn, ziet Owen de rechtvaardigmaking (justificatio) als wedergeboorte (regeneratio)

Rechtvaardigmaking en heiligmaking zijn weldaden, door een eeuwige en ondeelbare band verbonden. Zowel Calvijn als Owen leerden dat beide weldaden alleen mogelijk zijn door de inplanting in Christus. Door deze inplanting krijgt de gelovige deel aan de genade en verlossing in Christus. Zonder geloof is er geen inplanting en gemeenschap met Christus, noch enige van de andere weldaden van God. Door de eenwording met Christus ontvangt de mens de tweevoudige genade van Christus, namelijk de verzoening met God en de heiliging door de Geest. De rechtvaardigmaking is vanaf het eerste moment volkomen, maar de heiligmaking onvolkomen.

Wedergeboorte (regeneratio) en heiliging (sanctificatio) zijn het antropologisch aspect van de realiteit van de inplanting (insertio). Inplanting in Christus (Insertio) betekent tegelijkertijd wedergeboorte (regeneratio) en heiliging (sanctificatio).

De mens wordt door het geloof gerechtvaardigd, wedergeboren en geheiligd.

Primaire factor in het proces van wedergeboorte is direct al de boetvaardigheid, wat op de continuïteit wijst. De meest gevorderde is, die zichzelf het meest heeft leren mishagen. Deze haasten zich tot God en verlangen naar Hem.

Owen zag met Augustinus, Luther en Calvijn de heiligmaking uitsluitend als het werk van de Heilige Geest. Zij maken geen scheiding tussen rechtvaardiging en heiliging, als van twee verschillende momenten of stadia. Hoewel er grote overeenstemming is tussen Luther, Calvijn en Owen, kritiseerde Owen wel hun gedachte dat de verzekering van het geloof tot de essentie van het geloof behoorde.

*****³⁾ Komt overeen met D.L. hfdst. 3 en 4, punt 11 en 12.

Thomas Halyburton

De nu volgende tekst is gebaseerd op een boek van Mr. Thomas Halyburton, professor in de godgeleerdheid aan de universiteit van St. Andrew te Schotland (waar ook Samuël Rutherford heeft gestaan) genaamd “*Een zedig onderzoek.*” Het onderzoek in dit boek handelt over de natuur van Gods daad van rechtvaardigmaking en over de vraag of de wedergeboorte in orde der natuur aan de rechtvaardigmaking voorafgaat, of er onmiddellijk op volgt.

Rechtvaardigmaking in de vierschaar in de wedergeboorte.

Halyburton stelt met zekerheid vast dat de zondaar waarlijk voor Gods rechterstoel wordt gedaagd waar hij door de wet, zijn geweten en de satan beschuldigd wordt, dat hij op zijn geloven wordt vrijgesproken, het vonnis in zijn voordeel wordt uitgesproken en hij door God gerechtvaardigd wordt. Daar dit alles niet zichtbaar verricht wordt en het vonnis niet hoorbaar voor de aangeklaagde zondaar wordt gehoord, werpt hij de vraag op hoe God het vonnis ten gunste van de zondaar bekend maakt. Wat is die daad van God? Hoe drukt Hij die vrijspreekende daad uit? (blz. 32)

In zijn uitleg hierover is het van cruciaal belang om te beseffen dat Halyburton hier spreekt over de rechtvaardigmaking die plaats vindt in de wedergeboorte. Dit blijkt alleen al duidelijk uit de hele beweegreden van Halyburton om dit boekje te schrijven, namelijk om een theologisch antwoord te vinden op de vraag of de wedergeboorte in orde van de natuur aan de rechtvaardigmaking vooraf gaat, of er op volgt, omdat beiden onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn en in dezelfde tijd geschieden.

Daarom is het goed om nog eens te benadrukken wat Halyburton hierover zegt op blz. 26:

“Er is géén daad van genade die ook maar een ogenblik het rechtvaardigmakende geloof vooraf gaat!”

Hij is op datzelfde ogenblik gerechtvaardigd. Verder schrijft hij dat allen die rechtzinnig zijn er mee instemmen dat er bij het eerste geloven, door de Heilige Geest, een klare ontdekking van Jezus Christus is, zoals Hij in het Woord wordt voorgesteld, waardoor de van zonde overtuigde ziel krachtig besluit zich met Hem, als de enige Weg van ontkoming, te verenigen. Deze daad der ziel wordt voor de rechtvaardigmakende daad des geloofs gehouden. (blz. 36)

Halyburton stelt de rechtvaardigmakende daad van het geloof in de aannemende daad. Hierbij verwijst hij naar Dr. John Owen. Owen beschrijft deze aannemende daad als de goedkeuring van het hart, van de weg van rechtvaardigmaking en verlossing van zondaren door Jezus Christus, Die in het Evangelie wordt voorgesteld, voortvloeiend uit de genade, wijsheid en liefde van God met berusting daarin wat de voorwaarde betreft.

Deze berusting is dan niet een berusting wat zijn eigen aandeel of zaligheid betreft, maar een berusting dat de zondaar op het punt gekomen is dat hij niet meer naar een andere weg uitzielt, maar alleen behouden is als hij Hem maar heeft. (blz. 41)

Zodra dus de ziel, door een ontdekking van Christus Jezus, in het licht des Heeren dat tot de ziel wordt overgebracht in en door het Evangelie, tot de goedkeuring van Hem gebracht is, volgt daarop onmiddellijk de rechtvaardigmaking, of die daad van God waardoor zij wordt vrijgesproken.

Halyburton stemt dus met John Owen overeen dat de rechtvaardigmaking dadelijk plaats vindt in de wedergeboorte, op de eerste daad des geloofs.

Deze eerste daad des geloofs volgt op de eerste openbaring van Christus aan de ziel en bestaat in een goedkeuring van het hart van de weg van verlossing van zondaren door Jezus Christus en een berusting in de voorwaarden.

Hoe spreekt God het vonnis uit?

Vervolgens gaat Halyburton in op de vraag waarin deze daad van vrijspreking bestaat, door welk middel zij wordt uitgedrukt, of hoe God dit vonnis uitspreekt. (blz. 41)

Zeer gedetailleerd geeft Halyburton een beschrijving van de werkzaamheden van een ziel, die voor het eerst gelooft, op de eerste openbaring van Christus aan de ziel.

Zo'n ziel zal niet altijd bij haar eerste vereniging met Christus, zo zeker weten dat haar zonden vergeven zijn, dat ze het vrijmoedig aan anderen durft te zeggen, of voor zichzelf met zekerheid staande kan houden. Dit kan de ziel meestal pas als zij door de invloed van de Heilige Geest mag terugzien op haar genade, waardoor zij in staat wordt gesteld deze genade te onderscheiden en er haar aandeel aan Christus uit vast te stellen.

Ook zal zo'n ziel niet dadelijk zo'n duidelijk gezicht van haar genade hebben, dat ze met vertrouwen haar verkiezing, rechtvaardigmaking en zekerheid van haar zaligheid kan vaststellen. Dit volgt soms op een woord van belofte zoals: "Zijt goedsmoeds, uw zonden zijn u vergeven", die dan zo krachtig door de Geest wordt toegepast, dat ze de zekerheid ontvangt. (blz. 42)

Nee, Halyburton bedoelt dat een overtuigde zondaar, die door de wet, de satan en zijn eigen geweten achtervolgd wordt, bij de eerste zaligmakende openbaring van Christus aan zijn ziel besluit om zich op bovenvermelde wijze met Hem te verenigen. Hierop volgt ook onmiddellijk zo'n verwachting, toevertrouwen en nederig vertrouwen, dat de ziel zich verbindt van nu aan altijd in een weg van plicht de Heere te zullen volgen, zonder te wanhopen aan de zaligmakende uitkomst, en met een heimelijke hoop dat het genadig zal aflopen.

Deze overreding en dit nederig vertrouwen durft de ziel niet zo rechtstreeks van zichzelf uit te drukken, vanwege de vernederende indrukken van zonde en schuld en het ontzag Gods.

Toch is het volgens Halyburton zeker dat de ziel dit genoemde vertrouwen en deze hoop ontvangt bij het eerste geloven als gevolg van de openbaring van de heerlijkheid van de genade, goedertierenheid en liefde Gods tot zondaren in Jezus Christus aan de ziel. (42, 43)

Zonder deze ontdekking of openbaring is het onmogelijk om te geloven. Maar het kan ook niet anders of door deze ontdekking ontvangt de ziel enige verlichting en ontvangt zij bovengenoemde overreding. Zonder deze ontdekking en overreding is de ziel nog wat zij tevoren was!

Halyburton schrijft dat de gewichtigste en de meest ervaren godgeleerden dit hebben gezien als het wezen van het geloof, onafscheidelijk verbonden met de rechtvaardigmaking. (43)

En deze nederige overreding, hope, vertrouwen en verwachting is geen ongegronde vermetelheid, maar een geloofsdaad!

Het is zeker dat de grond van deze vertrouwende daad het woord der belofte is, waarbij God Zich verbindt dat Hij zondaren in Christus Jezus genadig vergeving schenkt en aanneemt. Dit maakt de Schrift op velerlei wijze duidelijk. In de roeping van het Evangelie moet een openbaring van Christus worden toegestemd; een aanbieding of aanbod van Hem, als aller aanneming waardig worden aangenomen; moet er een gebod zijn dat deze aanneming eist en daartoe machtigt; en ten laatste een belofte van goedertierenheid of verlossing aan hem, die de belofte aanneemt. Dit laatste is de grond van dit ontwijfelbaar vertrouwen. (Ps. 114:74 en Ps. 130:7)

Deze belofte is alleen genoegzaam om dit vertrouwen op te wekken, in de kracht van de Heilige Geest. (2 Cor. 4:6)

Het is een daad Gods, waardoor Hij Zijn getrouwheid in de belofte openbaart en met kracht Zijn goedertierenheid voorstelt en toepast. De zondaar ziet nu uit naar de Heere Jezus en keurt Hem goed als de enige Weg van aanneming bij God. (44)

Om misverstanden te voorkomen haast Halyburton zich om te zeggen dat hij niet bedoelt dat God dit bij iedereen toepast door een krachtig spreken “uw zonden zijn u vergeven,” wat Hij bij sommige gelegenheden wel kan doen. Halyburton bedoelt dat de zonden vergeven zijn op hetzelfde ogenblik waarin de arme bevende overtuigde zondaar, door een heldere openbaring van de Middelaar, overreed wordt om van alle andere wegen van hulp af te zien, en zijn oog tot Hem te wenden als aller aanneming waardig, Die voor arme zondaren in deze toestand alleen geldig kan zijn. Op dit zelfde moment (in de orde der natuur daaruit voortvloeiend) zijn hier voor de zondaar de volgende zaken:

1. Een heldere ontdekking van Gods goedertierenheid, waarvan de zondaar daarvoor, op die manier, geen gezicht had;
2. Deze goedertierenheid wordt de arme zondaar in het bijzonder tot zijn hulp voorgesteld. Zij wordt hem voor ogen gesteld als gepast voor de toestand waarin hij nu verkeert.
3. De belofte en de verbintenis Gods komt met kracht tot de ziel dat hij verlost zal worden. Zaligmakende goedertierenheid of ontferming wordt de arme bevende zondaar op dat moment aangeboden.

De zondaar durft niet altijd onmiddellijk hierop een persoonlijk en toepassend besluit te trekken, omdat hij nog niet helemaal hersteld is uit de verschrikking, waarin de ontdekking van zijn ellende hem vlak daarvoor geworpen had. Toch verwekt deze genadige kennisgeving iets van een nederig vertrouwen en breekt, tenminste voor die tijd, de kracht van de onderdrukkende en de verbijsterende beschuldiging, onder welke hij tot die tijd was gelegen.

Deze daad van God, zoals hij hier beschreven is, acht Halyburton de rechtvaardigmakende daad, of Gods daad van vrijspreking! (45)

Om deze zaken nog duidelijker te maken noemt Halyburton nog een aantal punten.

1. Al deze verscheidene en onderscheidene zaken, zowel van God als van de zondaar, geschieden, wat de tijd betreft, allen op hetzelfde ogenblik. Voor de zondaar is dit moeilijk te bevatten, als gevolg van de verschrikkingen waarin de zondaar verkeerde, voordat het Evangelie zich aan hem openbaarde en door het verrassende van de openbaring zelf.

2. De rechtzinnige godgeleerden stemmen er in overeen dat de zaligmakende openbaring van Gods goedertierenheid in de belofte, door Christus Jezus, de grond is voor de onderscheiden geloofsdaden.
3. Het is duidelijk dat er zo'n daad van God is waardoor ontferming en goedgunstigheid in en door de belofte, aan de ziel wordt aangeboden, terwijl zij op bovenvermelde wijze haar oog op de Heere Jezus vestigt.

De daad van vrijspreking in de wedergeboorte.

Vervolgens geeft Halyburton een duidelijke chronologische opsomming van de vrijsprekende daad in de rechtvaardigmaking, zoals die geschiedt in de wedergeboorte:

Dat dit een daad van vrijspreking is blijkt uit de volgende punten:

- De zondaar staat voor Gods rechterstoel en is uit al zijn pleitgronden geslagen, waardoor hij op het punt staat ten onder te gaan onder het gewicht van een zware beschuldiging.
- Op hetzelfde ogenblik wordt de Heere Jezus aan de zondaar voorgesteld, door een ontdekking van het Evangelie, waardoor zijn zielsoog zich geheel daarheen wendt.
- Terwijl de ziel alleen op Christus ziet om hulp, verlicht God de ziel met een lieflijke openbaring van Zijn goedertierenheid, door Jezus Christus, tot zondaren in de belofte. (blz. 46)
- Deze ontdekking, gedaan aan de zondaar voor Gods rechterstoel, betekent een bekendmaking van het gevoelen van de Rechter, een vrijspreking van de beschuldiging, in plaats van een veroordeling.

Halyburton geeft vervolgens zeer bevindelijk weer hoe deze daad volkomen genoegzaam is voor de rechtvaardigmaking. Dit doet hij aan de hand van zeven punten, zoals die door de zondaar bevindelijk ondervonden worden.

1. Het stoot de kracht van de beschuldiging af. Ondanks alles wordt de ziel toch vrij gemaakt van die verbijsterende verschrikking en twijfelmoedigheid, waaronder zij daarvoor nog verkeerde.
2. Het maakt de Heere dierbaar en geeft een eeuwige verplichting van weldadigheid tot God.
3. Het geeft een bevrijding van die neerdrukkende verschrikking Gods, waar hij daarvoor onder verkeerde. Het geeft iets van vertrouwen, dan wel een weldadige vrijmoedigheid in zijn omgang met God.
4. Deze daad van God geeft recht op vrijheid van alle rechtvaardige vervolging van die beschuldigingen die daarvoor in zijn geweten tegen hem werden ingebracht, welke op het ogenblik dat de zondaar gelooft, uit de belofte voortkomt. Bovendien geeft het de zondaar recht en een grond waarop hij aanspraak mag en moet maken en gebruik van mag maken, tegen alle pogingen van wie dan ook die zal proberen het *oude proces weer aanhangig te maken!* (blz. 47, 48)

5. Hierna kan of mag *niemand* meer met een volmacht of op gezag van God en in Zijn Naam, rechtvaardig tegen de zondaar opstaan, om zijn leven (te eisen.)
6. Wanneer de boosaardige aanklager satan, met Gods verlof en wijze bedoeling, twistziek het rechtsgeding verzwakt en de zondaar aanhoudend lastig valt, *is er geen nieuw of ander vonnis nodig* om hem tot stilzwijgen te brengen of af te slaan. Waarneer God zich verwaardigt om in Zijn goedertierenheid de *eerste ontdekking te verlevendigen*, welke als een *uittreksel uit het eerste vonnis* is, wordt de ziel tenslotte gekalmeerd en de vijand beschaamd.
7. God komt de ziel onmiddellijk hierop voor als een verzoend God, wat volgens Halyburton meestal duidelijk te onderscheiden is. Waar dit niet duidelijk is wijt Halyburton dit meer aan de zwakheid van de zondaar, dan aan gebrek aan duidelijkheid.

Op de eerste openbaring van Christus aan de ziel is de Rechter ontdaan van Zijn vreselijke majesteit. De zondaar ziet geen fronsen in Zijn aangezicht, maar een lieflijkheid, gepaard met een majesteit die weldadige gedachten en eerbied afdwingen. De aangeklaagde wordt nu niet meer, zoals daarvoor ingekerkerd en opgesloten met de vreselijke verwachtingen van toorn en hevige grimmigheid. Soms trekken de vervolgers zich geheel terug en verdwijnen, soms houden de satan, of een verkeerd ingelicht geweten, vol als twistzieke tegenpartijders, maar dit zijn slechts boosaardige protesten die veroorzaakt zijn door de teleurstelling die zij van de Rechter hebben ondervonden. (blz. 48)

Halyburton voegt hier nog aan toe dat de zondaar hierna terstond met enige lieflijke vrijmoedigheid zijn weg gaat en met lust zijn weg begint. (48, 49)

Vervolgens zegt hij dat indien God door een eenvoudige leerstellige openbaring algemeen Christus Jezus en de weg der zaligheid door Hem had geopenbaard, zonder de belofte dat Hij de zondaar zou rechtvaardigen, iedere zondaar dan nog verplicht geweest was die openbaring goed te vinden en goed te keuren, als het enige redmiddel voor zijn ziel.

Slotconclusie:

In de inleiding van deze scriptie ben ik begonnen met de constatering van de bekende vertaler, dhr. C.B. van Woerden, dat in zijn dagen (1929) onder Gods kinderen de onkunde over het leerstuk van de rechtvaardigmaking groot was.

Op grond van datgene wat in deze scriptie naar voren is gekomen kan ik niet anders concluderen dan dat deze constatering ook heden nog van toepassing is.

Eerst zal ik voor de duidelijkheid de leer van de rechtvaardigmaking, zoals deze door de Reformatoren, in onze Belijdenisgeschriften en de Oudvaders werd geleerd, kort samenvatten.

Wedergeboorte, geloof en rechtvaardigmaking, zijn onafscheidelijk aan elkaar verbonden.

Er bestaat geen wedergeboorte zonder geloof, en geen waar zaligmakend geloof zonder rechtvaardigmaking. In de wedergeboorte wordt de zondaar voor Gods vierschaar gedaagd en beschuldigd door de Wet, de duivel en zijn eigen geweten. Op de eerste openbaring van Christus aan zijn ziel, volgt de eerste daad van het geloof, waarop de zondaar wordt vrijgesproken van schuld en straf en een recht krijgt op het eeuwige leven. Op deze geloofsdaad wordt de ziel verenigd met Christus en wordt de rank ingeënt in de Stam, waarop hij deel heeft aan al Zijn weldaden.

Citaten van Reformatoren en Oudvaders.

Olevianus (Geschriften, blz. 3) geeft dit als volgt weer:

Omdat Hij, als de Koning van de Kerk, eerst de harten brengt tot kennis van hun ellende en tot een gezicht van Gods gerechtigheid. Op deze wijze wekt Hij een ijver om zich met God te verzoenen en zich naar Zijn wil te bekeren. Daarna biedt Hij hun, na zo voorbereid te zijn, het Woord der verzoening aan en brengt het geloof in hun harten voort.

Hierdoor deelt Hij, naar Wie zij dorsten, hun Zichzelf mede, opdat zij de rechtvaardigmakende kracht Zijner verdiensten tot een eeuwige vrede der ziel zouden genieten; en alzo door de Heilige Geest dagelijks meer en meer zouden vernieuwd worden.

Luther schrijft in de Galatenbrief bij hfdst. 2:17:

Het geloof omhelst, bevat en heeft in bezitting die schat, namelijk Christus; daarom rechtvaardigt het geloof.

Durham, (Het merg des Evangeliums, preek 28, blz. 728)

Gods Geest komt tot de ziel van een zondaar, verlicht zijn verstand, hem overtuigende van zijn gevaar, hem drijvende tot Christus en hem krachtig overredende om Zijn gerechtigheid, welke hem aangeboden wordt, aan te nemen; waarop dan de ziel het geloof oefent, en op Zijn gerechtigheid rust; gelijk als wanneer Filippus tot de kamerling zeide: Indien gij van ganser harte gelooft, dan zult gij gerechtvaardigd

worden. Hand. 8:37. Zo antwoordt de ziel: Ik geloof dat Jezus Christus de Zone Gods is, waarop het verdrag gesloten wordt.

Dit is de inwendige-, instrumentele- of middel-oorzaak van de rechtvaardigmaking.

Wanneer een zondaar Christus Jezus, gelijk Hij aangeboden is, heeft aangenomen, en op Hem berust door het geloof, dan rekent God hem de gerechtigheid van Christus toe, dan wordt de betaling van Christus en Zijn voldoening aan de Goddelijke rechtvaardigheid als de zijne gerekend, en uit kracht daarvan worden zijn zonden vergeven om die verdiensten van die gerechtigheid, en hijzelf wordt als rechtvaardig gerekend en aangenomen, alsof hij nooit gezondigd had; en daar wordt over hem een vonnis uitgesproken als er in die woorden van Psalm 32:1 en 2 staat;

Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.

De dogmatische termen *rechtvaardigmaking in de vierschaar*, *dadelijke- en lijdelijke rechtvaardigmaking*, komen in Gods Woord niet voor. Ook komen deze termen niet voor in onze Drie Formulieren van Enigheid. Om het juridisch en forensisch karakter van de rechtvaardigmaking te beschrijven zijn deze termen, als theologische benamingen, geformuleerd. Nu blijkt uit de in deze scriptie aangehaalde woorden van Ursinus en van Brakel, dat men onder de *dadelijke* rechtvaardigmaking verstaat die handeling die God van Zijn kant volvoert om een zondaar in de wedergeboorte te rechtvaardigen. Daar deze handeling van Gods zijde uitgevoerd wordt in het hart van de zondaar, ondergaat de zondaar op hetzelfde moment deze handeling en noemt men datgene wat de mens van zijn kant ondergaat, de *lijdelijke* rechtvaardigmaking.

Ursinus zegt hiervan het volgende:

Zonder de toeïgening van onze kant (lijdelijke rechtvaardigmaking, WvS), geschiedt de Goddelijke ook niet (dadelijke rechtvaardigmaking, WvS), maar het is noodzakelijk dat ze beide samengaan! (scriptie, blz. 15, 16)

Brakel zegt hiervan dat God rechtvaardigt (actief, dadelijk) en dat de mens wordt gerechtvaardigd. (passief, lijdelijk) De dadelijke en lijdelijke rechtvaardigmaking is één en dezelfde daad. Daarom kan men ze nooit van elkaar scheiden. (zie scriptie, blz. 40)

Boston:

Waar Christus lijdelijk in het hart is ontvangen in de wedergeboorte, bestaat de eerste levende daad van het geloof in een dadelijk aannemen van Jezus Christus, waardoor de ziel onmiddellijk verenigd wordt met Christus. (zie scriptie, blz. 29, 30)

Dit ware zaligmakende en rechtvaardigmakende geloof is het geloof, zoals omschreven in Zondag 7 van de Heidelbergse Catechismus.

Van der Groe:

“Ik belijd geen ander oprecht en zielzaligend geloof te kennen, dan hetgeen onze Catechismus doorgaans en bijzonder leert in Zondag 7.” ¹⁾

Voordat een mens dit ware zaligmakende en rechtvaardigmakende geloof bezit, is hij nog dood in zonden en misdaden.

1) *Beschrijvinge van het oprecht en ziel-zaligend geloove, herdruk: Urk 1976, blz. 3.*

Brakel:

De mens krijgt geen deel aan iets van genoemde zaligheid dan door middel van het werkzame geloof in Jezus Christus, zodat hij noch geestelijk leven, noch doding van de zonden, noch heiligheid heeft, voordat hij met een waarachtig rechtvaardigmakend, heiligmakend en zaligmakend geloof in Christus gelooft, wat het eerste is dat in de bekering geschonken wordt.” 2) Door dit geloof is de gelovige rechtvaardig voor God.

Van der Groe:

“Het grote geschenk dat de verloren zondaar door middel van dit geloof bekomt, is dat hij in Christus voor God rechtvaardig is. Minder geeft dit geloof de gelovige zondaar niet en met minder kan hij ook niet zalig worden. Voor iedere gelovige, zonder onderscheid, geldt dat hij in Christus voor God rechtvaardig is. Hij die in Adam een goddeloos en vervloekt zondaar is, wordt hier, zo ras hij nu maar alleen oprechtelijk gelooft, door de hemelse genade in Christus een rechtvaardige voor God.” 3)

Halyburton:

Er is geen daad van genade die ook maar één ogenblik het rechtvaardigmakende geloof vooraf gaat en dat allen die rechtzinnig zijn er mee instemmen dat er bij het eerste geloven, door de Heilige Geest, een klare ontdekking van Jezus Christus is, ook wel door Halyburton genoemd de eerste zaligmakende openbaring van Christus aan de ziel, waardoor de van zonde overtuigde ziel krachtig besluit zich met Hem, als de enige Weg van ontkoming, te verenigen. Deze daad der ziel wordt voor de rechtvaardigmakende daad des geloofs gehouden. De ziel is op datzelfde ogenblik gerechtvaardigd. (scriptie, blz. 57)

Owen:

De bewering dat iemand in Christus kan geloven en nochtans niet gerechtvaardigd is, is verwoestend voor het Evangelie, is ergerlijk voor Godvruchtigen, is in tegenspraak met het Goddelijk getuigenis en is een valse belijdenis! (scriptie, blz. 54)

Watson:

Alle gelovigen zijn gerechtvaardigd. Zowel de zwakste gelovige als de sterkst gelovige zijn volkomen gerechtvaardigd. Letterlijk schrijft hij: “Ofschoon ge maar een greintje geloof hebt, zijt ge even gerechtvaardigd als degene die de hoogste stand in Christus mag hebben.” (zie scriptie, blz. 51, 52)

Van der Groe:

Er is nooit een waar zaligmakend geloof van de Geest in het hart van de uitverkorenen, die niet onmiddellijk de weldaad van de rechtvaardigmaking met zich meevoert, als een onafscheidelijk vruchtgevolg, volgens Rom. 5:1, Gal. 2:16, Joh. 1:12 en bij herhaling in de Heilige Schrift. Daarom moeten wij nooit een waar geloof stellen, zonder rechtvaardigmaking! (scriptie, blz. 48)

2) *W. a. Brakel, Leere en Leydinge der Labadisten, Rotterdam 1685, blz. 74.*

3) *Van der Groe, De Toetssteen der ware en valse genade, Zondag 23.*

Van der Groe (H.C. Zondag 7)

De onmiddellijke vrucht van het geloof is onze rechtvaardigmaking. Door dat geloof neemt de zondaar met een gewillige verloochening van alle eigen sterkten en gerechtigheid, de Heere Jezus en Zijn volmaakte gerechtigheid aan, en wordt er op het nauwste mee verenigd en gelijk als omhangen en bekleed en om dezelve wordt hij dan nu van God gerechtvaardigd.

Van die tijd af moeten de gelovigen erkend en gehouden worden voor kinderen Gods. Zodra de uitverkoren zondaar Christus aanneemt en in Hem gelooft, aanstonds op het eerste beginsel en op de uitgaande daad, zelfs van het allerkleinste en zwakste oprechte geloof, wordt het genadevonnissen der rechtvaardigmaking over hem uitgesproken.

Samenvatting van de leer.

We zouden dit alles als volgt samen kunnen vatten:

Alle zondaren liggen, voor hun wedergeboorte, geestelijk dood, in zonden en misdaden.

God zendt Zijn Geest, naar Zijn eeuwig welbehagen, in het uur der minne, tot de zondaar, Die de dode zondaar, door het licht van de Geest der dienstbaarheid, zijn gans verloren en zondige staat laat zien en hem daagt voor Gods rechterstoel. Een vierschaarbeleving in de consciëntie die dus plaats vindt in de wedergeboorte.

Hier wordt de zondaar door de Geest der dienstbaarheid overtuigd van zijn verdoemelijke staat en zijn verlorenheid en ziet hij God als een heilig en rechtvaardig Rechter, voor Wie hij niet kan bestaan. De Wet, de satan en zijn eigen geweten beschuldigen hem dat hij tegen al Gods geboden gezondigd heeft. De zondaar ziet en erkent zijn doemwaardigheid en strafwaardigheid en rechtvaardigt het vonnis. Vanuit deze nood ontstaat er een roepen om ontferming en openbaart Christus zich aan zijn ziel als de Weg, de Waarheid en het Leven, zoals Christus Zich bekend maakt in het Evangelie. Zodra de ziel zijn ogen des geloofs op deze Middelaar slaat en deze weg der ontkoming goedkeurt en aanvaardt en geen andere weg meer weet en wenst, dan wordt de ziel op de eerste daad van het geloof gerechtvaardigd en vrijgesproken van schuld en straf.

Op zijn eerste daad des geloofs wordt hij verenigd met Christus en heeft hij deel aan al Zijn weldaden.

En dit is de bekering zoals zo vele malen duidelijk is beschreven in Gods Woord. Dit is de bekering van allen die met hun ongeneselijke kwaal tot Jezus gevlucht zijn. En Hij genas hen allen. Op de eerste daad van het geloof vergaf Jezus de zonden van de overspelige vrouw, die Zijn voeten natmaakte met haar tranen en afdroogde met haar haren. Datzelfde deed Jezus ook bij de geraakte, die aan vier touwen werd neergelaten door het dak aan Jezus voeten. Zo ging de tollenaar, uitroepende; Oh, God, wees mij, zondaar genadig, gerechtvaardigd naar zijn huis. Ook de moordenaar aan het kruis, de

drieduizend op de Pinksterdag, de Moorman, Lydia en de stokbewaarder werden niet anders, dan op deze wijze bekeerd.

Hoewel de Reformatoren, (en later ook Van der Groe) het welwezen, dus de zekerheid van het geloof en de zekerheid van de vergeving der zonden, heel duidelijk in de eerste daad van het geloof hebben gelegd (zie Zondag 7 H.C.) is er in de Nadere Reformatie een verschuiving gekomen, waarbij men onderscheid ging maken in het wezen van het geloof (klein en zwak geloof) en in het welwezen van het geloof (sterk of verzekerd geloof)

Hoewel men nooit anders geleerd en beleden heeft dan dat de zondaar in de wedergeboorte, op de eerste daad van het geloof gerechtvaardigd wordt, leerde men ook dat de zondaar, op de eerste daad van het geloof niet altijd direct de volle zekerheid van het geloof heeft, dat zijn zonden vergeven zijn, maar dat de Heere dit vonnis ook wel later op verschillende wijzen aan de gelovigen meedeelt.

Zo heeft men een temporele scheiding aangebracht tussen de rechtvaardigmaking in de vierschaar in de wedergeboorte en de bekendmaking van het vonnis, waardoor de gerechtvaardigde zekerheid ontvangt dat hij gerechtvaardigd is. De gelovige kan het vonnis van zijn vrijspraak, of van zijn vergeving der zonden weten uit het Woord. Dit kan ook middellijk gebeuren, uit het opmaken van de sluitredenen, als hij Gods genade in zijn hart met blijdschap mag herkennen, of soms ook wel onmiddellijk door een krachtige werking van Zijn Geest, door b.v. een tekst met kracht in het hart toe te passen.

Dit noemt men dan de *bekendmaking van het vonnis*.

Zodra een ziel dan met zekerheid mag besluiten dat hij genade heeft ontvangen en verzekerd mag zijn van zijn aandeel in Christus, zo mag en moet hij ook besluiten dat zijn zonden vergeven zijn.

In het bekende boek; "Eigenschappen des geloofs" van Comrie, omschrijft deze de bekendmaking van het vonnis als volgt:

Deze bekendmaking geschiedt :

A: *uitwendig* door het *Woord*, waar duidelijk geleerd wordt dat wie in Christus gelooft, het eeuwige leven heeft.

B: ook wordt dit vonnis aan de gerechtvaardigden wel vroeger of later *inwendig* bekend gemaakt, door de *middellijke* of *onmiddellijke* werking van de Heilige Geest.

Middellijk geschiedt dit door de kenmerken, waarbij de Geest met onze Geest getuigt dat wij kinderen Gods zijn.

Onmiddellijk kan dit gebeuren door een krachtige uitspraak in de ziel. (blz. 35)

Er bestaat in de gereformeerde theologie een verschillende invulling van de term *lijdelijke rechtvaardigmaking*. Zo zijn er ook die deze term gebruiken voor dat moment in het leven van een klein en zwak gelovige, dat hij door een bepaalde ervaring, zoals hierboven omschreven, de bekendmaking van het vonnis, de zekerheid van zijn vergeving der zonden ontvangt. Nimmer heeft men dit moment van de bekendmaking van het vonnis, wat dus op onderscheiden manieren kan plaats vinden, in de Reformatie, Nadere Reformatie en de belijdenisgeschriften, beschreven als een nieuwe vierschaarbeleving. Immers vindt de vierschaarbeleving en de vergeving der zonden in de wedergeboorte plaats. Door een nadere weldaad ontvangt de kleine en zwakke gelovige door Gods Geest de zekerheid dat zijn zonden vergeven zijn. Een gelovige wordt dus opgeroepen om verzekerd te zijn van zijn rechtvaardigmaking.

Van der Kemp spreekt de gelovige als volgt aan: “*Dat ge het dan toch daarop toelegt, om u te verzekeren dat ge als een zondaar reeds voor God zijt gerechtvaardigd.*” (H.C. blz. 444)

Levend gemaakt met Christus – opwassen in het geloof.

De gelovigen worden opgeroepen om op te wassen in het geloof en in de genade en kennis van de Heere Jezus Christus, opdat zij zouden weten de dingen die hen van God geschonken zijn. Dat zij hun roeping en verkiezing vast moeten maken. Dat zij niet moeten twijfelen, want wie twijfelt is een baar der zee gelijk en moet niet menen dat hij iets ontvangen zal. Het enige wat Jezus Zijn discipelen verweet was hun ongelooft en kleingelooft.

Jezus had hen immers al vele keren zalig gesproken. Jezus sprak Petrus zalig op zijn geloofsbelijdenis dat Jezus de Christus was. De discipelen waren op het wassen van hun voeten geheel rein. De engelen verweten hen dat zij de Levende bij de doden zochten.

Ook Paulus spreekt alle gemeenteleden, tot wie hij zich in zijn brieven wendt, aan als gelovigen, geroepen heiligen enz.

Zo heeft de gelovige niet meer te doen met de eisende gerechtigheid van God, omdat hij door het geloof de geschonken gerechtigheid van Christus ontvangen heeft. Dat is die rechtvaardigheid Gods, die in het Evangelie is geopenbaard. Deze rechtvaardigheid zal hem nooit verdoemen maar eeuwig behouden. (Het is zeer de moeite waard om de Bijbelverklaring van Calvijn hier op na te lezen, bij de teksten Rom. 1: 16,17 en 3:21-28!)

Brakel zegt dan ook tegen de gelovige, die zich vernedert vanwege zijn zonden:

“Niet dat gij daardoor ongelovig zoudt worden en uw staat zoudt verwerpen, ook niet om door de wet en de eeuwige verdoemenis verschrikt en geheel verpletterd te worden, alsof dat alleen de rechte vernedering was; neen, dat heeft doorgaans plaats in de eerste bekering, en dat kan nu zo geen plaats hebben in degene, in wiens hart het geloof is.” (Red.Gd. deel 1, blz. 1045)

Bij de tekst in Efeze 2:5 “*Ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons 19) levend gemaakt 20) met Christus, uit genade zijt gij zalig geworden,*” staat in de kanttekeningen van de Statenvertaling het volgende commentaar:

19) levend gemaakt: dat is uit de dood der zonde verlost, door onze rechtvaardigmaking en wedergeboorte, gelijk terstond hierna verklaard wordt.

20) met Christus: Want als Christus, Die om onzer zonden wil gestorven was, is opgewekt, zo heeft Hij metterdaad betoond, dat Hij de schuld onzer zonde en het lichaam onzer zonde had teniet gedaan: hetwelk hij eerst voor ons, en daarna ook in ons heeft volbracht uit kracht Zijns doods en Zijner opstanding, als Hij ons het geloof heeft geschonken, door het geloof heeft gerechtvaardigd en door Zijn Geest heeft vernieuwd en geheiligd.

In Colossensen 2:13 staat: “*En Hij heeft u, als gij dood waart in de misdaden, en in de voorhuid uws vleses, mede levend gemaakt met Hem, al uw misdaden u vergevende.*”

Hiervan zegt de kanttekening: Want door het geloof worden ons onze misdaden en zondige aard uit kracht van Christus' verdiensten vergeven, en wordt het lichaam der zonden, of de oude mens, in ons gedood, van welke beide weldaden de doop, een teken en zegel in het Nieuwe Testament is, gelijk de besnijdenis in het Oude was. Rom. 2:29 en 4:11.

In Galaten 3:26 zegt Paulus tegen de Galaten: *“Want gij zijt allen kinderen Gods, door het geloof in Christus Jezus.”*

Als de apostel Johannes zich in zijn brief richt tot de kinderen, jongelingen en vaders, dan schrijft hij aan de kinderen: *Ik schrijf u, kinderkens, want de zonden zijn u vergeven om Zijns Naams wil.*

Kort samengevat leert Gods Woord ons dat een zondaar levend gemaakt wordt met Christus, waarbij hem al zijn zonden worden vergeven.

Het is een groot verschil of een kleine en zwakke gelovige, die nog niet verzekerd is van de vergeving van zijn zonden, door middel van de rechte prediking, (o.a. door middel van het uitstellen van Christus, het noemen van de kenmerken, het bedienen van de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen) door Gods Geest tot de zekerheid gebracht mag worden dat zijn zonden hem vergeven zijn, of dat tegen deze gelovige gezegd wordt dat zijn zonden nog niet vergeven zijn en dat hij nog verloren moet gaan onder de eisende gerechtigheid van God en dus nog een tweede vierschaarbeleving moet meemaken.

In onze Drie Formulieren van Enigheid komen wij dit ook nergens tegen. Integendeel! In deze scriptie is hiervan al voldoende gezegd bij de bespreking van de Heidelbergse Catechismus.

Daarom wil ik ook nog verwijzen naar de Nederlandse Geloofs Belijdenis en de Dordtse Leerregels.

De Dordtse Leerregels.

De Dordtse Leerregels beschrijven uitvoerig de wedergeboorte of levendmaking van de mens en de wonderlijke werking hierin van de Heilige Geest, in Hoofdstuk 3 en 4, onder de punten 11 en 12. Hierin noemt men de wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking, waardoor de mens daadwerkelijk gelooft en zich bekeert.

Direct hierop aansluitend belijdt men in het volgende punt:

D.L. III/IV, 13:

“De wijze van deze werking (n.l. van de Heilige Geest in de wedergeboorte, WvS) kunnen de gelovigen in dit leven niet volkomen begrijpen; ondertussen stellen zij zich daarin gerust, dat zij weten en gevoelen, dat zij door deze genade Gods met het hart geloven en hun Zaligmaker liefhebben.”

D.L. III/IV, 14:

In punt 14 belijdt men dat dit geloof een gave van God is, omdat het de mens metterdaad wordt meegedeeld, ingegeven en ingestort en omdat Hij, Die daar werkt

het willen en het werken, ja alles werkt in allen, in de mens teweegbrengt, beide, de wil om te geloven en het geloof zelf!

D.L. I, 12:

“Van deze hun eeuwige en onveranderlijke verkiezing ter zaligheid worden de uitverkorenen te zijner tijd, hoewel bij onderscheiden trappen en met ongelijke mate, verzekerd. Niet, als zij de verborgenheden en diepten Gods curieuselijk doorzoeken, maar als zij de onfeilbare vruchten der verkiezing, in het Woord Gods aangewezen (als daar zijn: het waar geloof in Christus, kinderlijke vreze Gods, droefheid die naar God is over de zonde, honger en dorst naar de gerechtigheid enz.), in zichzelf met een geestelijke blijdschap en heilige vermaking waarnemen. (2 Kor. 13:5)”

D.L. V, 9:

“Van deze bewaring der uitverkorenen tot de zaligheid, en van de volharding der ware gelovigen in het geloof, kunnen de gelovigen zelf verzekerd zijn, en zij zijn het ook, naar de mate des geloofs waarmee zij zekerlijk geloven dat zij zijn en altijd blijven zullen ware en levende leden der Kerk, dat zij hebben vergeving der zonden en het eeuwige leven.”

D.L. V, 10:

“en dienvolgens spruit deze verzekerdheid niet uit enige bijzondere openbaring, zonder of buiten het Woord geschiedt (vierschaarbeleving WvS), maar uit het geloof aan de beloften Gods, die Hij in Zijn Woord zeer overvloedig tot onze troost geopenbaard heeft; uit het getuigenis van de Heilige Geest, Die met onze geest getuigt dat wij kinderen en erfgenamen Gods zijn (Rom. 8: 16, 17); eindelijk, uit de ernstige en heilige oefening van een goed geweten en van goede werken. En zo de uitverkorenen Gods deze vaste troost in deze wereld niet hadden, dat zij de overwinning behouden zullen, mitsgaders dit onbedrieglijk pand der eeuwige heerlijkheid, zo zouden zij de ellendigste van alle mensen zijn.”

D.L. V, 14:

“Gelijk het God nu liefd heeft dit Zijn werk der genade door de prediking des Evangelies in ons te beginnen, also bewaart, achtervolgt en volbrengt Hij het door het horen, lezen en overleggen daarvan, mitsgaders door vermaningen, bedreigingen, beloften en het gebruik der Heilige sacramenten.”

Dus niet door met alles de dood in te gaan en te sterven onder het recht Gods!

In de “verwerping van de dwalingen” in hoofdstuk vijf, punt 5, verwerpt men de dwaling van degene die leren dat men geen zekerheid van de toekomstige volharding in dit leven kan hebben zonder een bijzondere openbaring!

Hierop antwoorden onze Dordtse vaders:

“Want door deze leer wordt de vaste troost der ware gelovigen in dit leven weggenomen, en de twijfeling der pausgezinden in de Kerk weder ingevoerd; terwijl de Heilige Schrift deze zekerheid telkens afleidt, niet uit een bijzondere en buitengewone openbaring, maar uit de eigen merktekenen der kinderen Gods, en uit de zeer standvastige beloften Gods!”

De Nederlandse Geloofsbelijdenis.

Ook in de Nederlandse Geloofsbelijdenis (art. 21 – 24) wordt helder en duidelijk beleden dat de voldoening van Christus, onze enige Hogepriester, volkomen de onze is door het waarachtig en rechtvaardigmakend geloof, geschonken in de wedergeboorte en dat onze rechtvaardigmaking bestaat in de vergeving der zonden en toerekening van de gehoorzaamheid van Christus:

N.G.B., Art. 22:

“Wij geloven, dat, om ware kennis van deze grote verborgenheid te bekomen, de Heilige Geest in onze harten ontsteekt een oprecht geloof, hetwelk Jezus Christus met al Zijn verdiensten omhelst, Hem eigen maakt, en niets anders meer buiten Hem zoekt. Want het moet noodzakelijk volgen, of dat niet al wat tot onze zaligheid van node is, in Jezus Christus zij; of, zo het alles in Hem is, dat degene die Jezus Christus door het geloof bezit, zijn gehele zaligheid heeft!”

Nu, dat men zeggen zou dat Christus niet genoegzaam is, maar dat er nog benevens Hem iets meer toe behoeft, ware een al te ongeschikte godslastering; want daaruit zou volgen dat Christus maar een halve Zaligmaker ware!

Daarom zeggen wij terecht met Paulus dat wij door het geloof alleen, of door het geloof zonder de werken gerechtvaardigd worden. Doch wij verstaan niet dat het, om eigenlijk te spreken, het geloof zelf is, dat ons rechtvaardigt; want het is maar een instrument, waarmee wij Christus, onze rechtvaardigheid, omhelzen.

Maar Jezus Christus, ons toerekenende al Zijn verdiensten en zo veel heilige werken, die Hij voor ons en in onze plaats heeft gedaan, is onze rechtvaardigheid; en het geloof is een instrument, dat ons met Hem in gemeenschap van al Zijn goederen houdt;

Dewelke, de onze geworden zijnde, ons meer dan genoegzaam zijn tot onze vrijspreking van onze zonden.

Duidelijk blijkt in artikel 24 van de N.G.B. dat dit waarachtig en rechtvaardigmakend geloof geschonken wordt in de wedergeboorte.

N.G.B., Art. 24:

“Wij geloven dat dit waarachtig geloof, in de mens gewrocht zijnde door het gehoor van het Woord Gods en de werking van de Heilige Geest, hem wederbaart en maakt tot een nieuwe mens, en doet hem leven in een nieuw leven, en maakt hem vrij van de slavernij der zonde....”

Alzo dan zouden wij altijd in twijfel staan, herwaarts gedreven en derwaarts drijvende zonder enige zekerheid en onze arme gewetens zouden altijd gekweld worden, indien zij niet steunen op de verdiensten van het lijden en sterven van onze Zaligmaker.”

Zeer pastoraal, vertroostend en bemoedigend is Artikel 26 van de N.G.B. waar het gaat over de enige voorbidding van Christus, waarvan ik hieronder een verkorte weergave geef:

N.G.B. art. 28:

Wij geloven dat wij geen toegang hebben tot God, dan alleen door de enige Middelaar en Voorspraak, Jezus Christus, de Rechtvaardige.

Deze Middelaar moet ons door Zijn grootheid niet verschrikken, want er is niemand die ons liever heeft dan Jezus Christus. Wie zouden wij kunnen vinden, die ons meer beminde dan Hij, Die Zijn leven voor ons heeft gelaten, ook toen wij Zijn vijanden waren?

Wie heeft er meer macht dan Degene Die gezeten is aan de rechterhand van Zijn Vader, en Die alle macht heeft in de hemel en op de aarde?

Wie zal er eerder gehoord worden, dan de eigen welbeminde Zoon van God?

En hier moet men niet voorbrengen dat wij het niet waardig zijn; want het heeft hier de mening niet dat wij onze gebeden op onze waardigheid zouden voordragen, maar alleen op de uitnemendheid en waardigheid van onze Heere Jezus Christus, Wiens de onze is door het geloof.

Omdat de apostel onze zotte vrees en veelmeer nog dat mistrouwen, van ons weg wil nemen zegt hij ons:

dat Jezus Christus Zijn broederen in alles gelijk is geworden, opdat Hij een barmhartig en getrouw Hogepriester zou zijn, om de zonden des volks te verzoenen; want in hetgeen Hij Zelf verzocht zijnde geleden heeft, kan Hij degenen die verzocht worden, te hulp komen.

En daarna, om ons nog meer moed te geven om tot Hem te gaan, zegt Hij:

Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben, Die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus, den Zoon Gods, zo laat ons deze belijdenis vasthouden. Want wij hebben geen Hogepriester Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen gelijk als wij is verzocht geweest, doch zonder zonde. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

Dezelfde apostel zegt:

Dat wij vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus; laat ons dan toegaan, in volle verzekerdheid des geloofs. Christus heeft een onvergankelijk Priesterschap; waarom Hij ook volkomen kan zaligmaken degenen die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden.

Wat ontbreekt er nog meer omdat Christus zelf deze uitspraak doet:

Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij.

Daarom, volgens het bevel van Christus, zo roepen wij de hemelse Vader aan door Christus, onze enige Middelaar, gelijk wij in het Gebed des Heeren geleerd zijn; verzekerd zijnde dat;

Al wat wij de Vader zullen bidden in Zijn Naam, ons zal gegeven worden.

Als laatste wil ik besluiten met het noemen van de kenmerken van de ware Christenen, zoals deze genoemd worden in:

N.G.B.Art. 29:

Kenmerken van de ware Christenen:

- *Zij geloven.*
- *Zij hebben de enige ware Zaligmaker Jezus Christus aangenomen.*
- *Zij vlieden de zonden en jagen de gerechtigheid na.*
- *Zij wijken noch ter rechter- noch ter linkerhand af.*
- *Zij kruisigen hun vlees met hun werken.*
- *Zij strijden hun hele leven, door de Geest, tegen hun grote zwakheden.*
- *Zij nemen gestadig hun toevlucht tot het bloed, de dood, het lijden en de gehoorzaamheid van de Heere Jezus.*
- *Zij hebben in de Heere Jezus vergeving van hun zonden, door het geloof in Hem.*

Bediening van de Sleutelen van het Hemelrijk:

Op blz. 25 heb ik bij Van der Kemp reeds de bediening van de sleutelen van het hemelrijk genoemd en gezegd dat ik hier nog op terug zou komen.

In vraag 84 van Zondag 31 van de H.C. wordt gevraagd hoe het hemelrijk door de prediking van het heilig Evangelie wordt ontsloten en toegesloten. Hierop luidt het antwoord:

“Alzo, als volgens het bevel van Christus, aan de gelovigen, allen en een iegelijk, verkondigd en openlijk betuigd wordt dat hun, zo dikwijls als zij de belofenis van het Evangelie met een waar geloof aannemen, waarachtig al hun zonden van God, om der verdiensten van Christus wil, vergeven zijn; daarentegen alle ongelovigen, en die zich niet van harte bekeren, verkondigd en betuigd wordt dat de toorn Gods en de eeuwige verdoemenis op hen ligt, zolang als zij zich niet bekeren; naar welk getuigenis van het Evangelie God zal oordelen, beide in dit en in het toekomstige leven.”

Ook hier weer de scherpe tegenstelling tussen degenen die geloven en wiens zonden vergeven zijn, en degenen die niet geloven, voor wie het Koninkrijk der hemelen nog gesloten is.

In het Schatboek van Ursinus, Deel II, wordt dit o.a. als volgt uitgelegd:

Deze sleutelmacht bestaat vooral in de prediking of verkondiging van het Evangelie, of in de dienst des Woords en in de christelijke ban of afsnijding.

Door de prediking van het Heilig Evangelie sluit en bindt de Kerk, wanneer zij de goddelozen en huichelaars openlijk Gods toorn en de eeuwige verdoemenis aanzegt, zolang zij zich niet bekeren.

Zij opent en ontbindt, wanneer zij de gelovigen en boetvaardigen openlijk de vergeving der zonden en de genade van God om Christus' wil verkondigt.

Daarom wordt het Evangelie genoemd “een kracht Gods tot zaligheid een ieder die gelooft” (Rom. 1:16) en “Het Woord der waarheid, namelijk het Evangelie der zaligheid” (Ef. 1:13)

Het Koninkrijk der hemelen wordt daarmee ook toegesloten. Dat geschiedt niet letterlijk krachtens de aard van het Evangelie, want dat is een verkondiging van een blijde boodschap, maar het geschiedt toevalligerwijs, omdat bij het Evangelie de conditie of voorwaarde gevoegd wordt om te geloven. Daarom moet daarentegen verkondigd worden, dat voor die niet geloven, het Koninkrijk der hemelen gesloten blijft. Maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden (Mark. 16:16). Maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem. (Joh. 3:36) (blz. 166)

Daarom is het eigen werk van de Wet om de zondaars de dood te verkondigen en voor hen het Koninkrijk der hemelen te sluiten. Het Evangelie ontleent dat aan de Wet, aangezien de ongelovigen verkondigd wordt, dat zij een dubbele verdoemenis waardig zijn, enerzijds vanwege hun verdorven natuur, en anderzijds omdat zij de aangeboden genade niet aannemen, maar de boodschap des vredes verwerpen. In dat opzicht wordt het Evangelie in 2 Kor. 2:15, bij geval genoemd “dengenen die verloren gaan, een reuke des doods ten dode. (blz. 167)

Het Koninkrijk der hemelen moet op bevel van Christus, voor alle gelovigen ontsloten worden, die de beloften van het Evangelie met een waar geloof aannemen.

Zo hebben Petrus, aan de gehele vergadering der Joden, die zich bekeerden (Hand. 2), Filippus aan de Moorman (Hand. 8:37), en Paulus en Silas aan de stokbewaarder (Hand. 16:31), de vergeving van hun zonden verkondigd.

Wilhelmus à Brakel: (Red. Gd., deel 1)

Buitengewoon ernstig is datgene wat Brakel hierover schrijft.

Een leraar (dominee) moet de sleutel van het Woord gebruiken, om aan de gelovigen vergeving der zonden te verkondigen, en dat met toepassing op dezen en genen, die hij waarlijk gelovig bevindt, om alzo de zwakgelovigen te versterken....

Gelijk de leraars (dominees) zo in het bijzonder deze sleutel gebruiken moeten, zo moeten ze het ook in het openbaar, vanaf de preekstoel dikwijls doen! Eerst moet hij duidelijk en klaar ontdekken wie gelovigen zijn, zodat een ieder zijn staat kan zien, en dan moet hij aan de zodanigen de vergeving der zonden verkondigen!

Aan de andere kant moet hij de onbekeerden ook klaar en krachtig ontdekken aan hun zelf, en dan hun aanzeggen dat ze nog onder de toorn Gods liggen en de verdoemenis te verwachten hebben, indien zij onbekeerd blijven.

Deze sleutel moet de leraar getrouw, in veel tederheid des harten, zonder aanzien van personen, vrijmoedig gebruiken als een macht, hem van Christus gegeven, tot opbouw van zijn Koninkrijk, en daarom heeft hij wel toe te zien, hoe hij deze sleutel gebruikt.

Zo hij die laat liggen en niet gebruikt, hij is ontrouw aan Christus en Zijn kerk; omdat hij de godzaligen daardoor bedroeft, en de goddelozen daardoor stijft, hij mag wel vrezzen voor het oordeel Gods!

Omdat gijlieden het hart des rechtvaardigen door valsheid hebt bedroefd gemaakt, daar ik hem geen smart aangedaan heb, en omdat gij de handen des goddelozen gesterkt hebt opdat hij zich van zijn boze

weg niet afkeren zou, dat ik hem in het leven behield; (Ez. 13:22) (blz. 671) (zie ook blz. 681, 682, 685, 702)

Ik wil alle lezers van deze scriptie oproepen om zich met alle ernst af te vragen wanneer zij hun predikant voor het laatst, volgens het bevel van Christus, aan alle gelovigen hebben horen verkondigen en openlijk betuigen, dat hun zonden hen vergeven waren, om de verdiensten van Christus wil?

Zonder geloof is het onmogelijk om God te behagen.

Nog eenmaal wil ik een aantal zeer belangrijke dogmatische stellingen, zoals deze in de Reformatie en de Nadere Reformatie geleerd werden, noemen.

Er bestaat geen wedergeboorte zonder een waar zaligmakend geloof.

Er bestaat geen waar zaligmakend geloof, zonder aanneming van Christus, als het Voorwerp van het geloof.

Er bestaat geen waar zaligmakend geloof, dat niet rechtvaardigt en dat niet de weldaad van de vergeving der zonden met zich meevoert.

Er bestaan geen ware gelovigen, die niet gerechtvaardigd zijn.

Waar geloven geen bevel meer is (1 Joh. 3), waar geloven niet meer de levensader van de zondaar is, waar geloven niet meer gezien wordt als de enige weg en het enige middel om deel te krijgen aan al Gods weldaden, waar geloven niet meer het enige middel is waardoor wij God kunnen behagen en eren, (want zonder geloof is het onmogelijk om God te behagen), waar geloof niet meer de enige weg is waardoor wij tot Hem kunnen gaan (Wie tot Hem gaat moet geloven dat Hij is, en een Beloner dergene die Hem zoeken), waar niet meer geloofd wordt dat alles wat niet uit het geloof is, zonde is, daar is het ongeloof niet meer de aller grootste, zwaarste en meest verdoemelijke en Godonterende zonde. Wie niet gelooft, zal verdoemd worden en is alrede veroordeeld. Hij heeft God tot een leugenaar gemaakt. (Hebr. 10)

Daar wordt de onbekeerde de mogelijkheid gelaten om zich te verschuilen achter zijn onmacht. Daar verdwijnt het appèl op en het bevel aan de zondaar om in Christus te geloven, achter de horizon. Daar laat men ook ruimte voor de twijfelende gelovige, om in zijn twijfel voort te leven. Geloven is een bevel. Ongeloof een allerverschrikkelijkste zonde, omdat het Gods getuigenis in twijfel trekt.

Zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in zijn Naam geloven.

Waar het leerstuk van de rechtvaardigmaking niet meer helder is, komt de kerk in het duister.

Het ware leven der dankbaarheid, zoals verwoord in onze Heidelbergse Catechismus; “hoe ik Gode voor zo’n verlossing dankbaar zal zijn” kan moeilijk functioneren, als ik niet weet of geloof dat ik verlost ben. Het ware leven van heiligmaking kan slecht voortvloeien uit de rechtvaardigmaking, waarbij een kind van God ook daadwerkelijk mag geloven dat zijn zonden hem om Christus wil vergeven zijn. Zolang dit niet helder is, zal er altijd een vermenging zijn van Wet en Evangelie. Ook voldoet de gelovige niet meer aan de criteria voor wie het Avondmaal des Heeren is ingesteld, namelijk voor degenen die zichzelf wel vanwege hun zonden mishagen, maar nochtans vertrouwen dat hun zonden hun om Christus’ wil vergeven zijn. (H.C. vr./antw. 81)

Van der Kemp zegt hiervan:

“Geen daad kan Gode welgevallig zijn, dan die in en uit de vereniging der ziel met Christus voortkomt.” (H.C. blz. 444)

Zij trachten hun staat meer te vestigen op pogingen van hun eigen heiligmaking, dan op de volkomen gerechtigheid van de Middelaar.

Dit blijkt ook uit hun meer of mindere vrijmoedigheid om tot de Troon te naderen, omdat zij dit meer gronden op eigen deugzaamheid en op eigen doen, dan op Christus gerechtigheid.

Zij worden dikwijls door vrees voortgedreven tot heiligheid, alsof men aan Horeb stond. De Heere heeft hen echter verlost, opdat zij Hem dienen zouden zonder vrees. Maar de slaafse vrees uit het Werkverbond grijpt hen aan en drijft ze voort, om dit en dat, als Gods bevel, te verrichten, alsof iedere misdraging over haar de vloek brengt. Ja dit maakt de ziel zo bekrompen en angstvallig dat ze sommige dingen, die een Christen vrij staan, voor zonden houdt.

Om rust voor het gemoed te zoeken en te vinden neemt men niet de toevlucht tot Christus zoenbloed en gerechtigheid, maar betreurt men de zonde en tracht men het te verbeteren.

Men durft de aangeboden en beloofde genade in Christus niet te omhelzen, omdat er zo'n mate van verbrijzeling niet is, zoals men zich buiten Gods Woord inbeeldt dat er wezen moet.

En zo ziet men op zijn eigen doen, en niet op Christus volkomen gerechtigheid, om als een gans ellendige zich aan Hem over te geven en alleen van Hem begunstigd te worden. (H.C. blz. 442, 443)

Hoe treurig is toch de stand van veel van Gods kinderen, door grote twijfel, klein en zwak geloof en hun angst dat hun zonden niet vergeven zijn, terwijl hun staat zo allerheerlijkst is. Nog treuriger is het als Gods kinderen de duisternis, waarin zij verkeren, voor een kenmerk van het ware gaan houden, terwijl Gods Woord het zo anders leert.

En dit is de verkondiging, die wij van Hem gehoord hebben, en wij u verkondigen, dat God een Licht is en gans geen duisternis in Hem is.

Indien wij zeggen dat wij gemeenschap met Hem hebben, en wij in de duisternis wandelen, zo liegen wij, en doen de waarheid niet.

Maar indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij het Licht is, zo hebben wij gemeenschap met elkander, en het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde. (1 Joh. 1:5-7)

Zo zijn we gekomen aan het einde van deze scriptie. Misschien vindt u deze scriptie wel te lang. Toch is de zaak, waarover wij mochten schrijven, zo ernstig en van zo'n groot belang dat wij niet anders konden dan het zo uitvoerig te beschrijven.

Ziende op Nederland, maar meer nog op de verdeeldheid, verduistering en verwarring in onze kerken, dan moeten wij het uitroepen: O, Heere, ga niet met ons in het gericht, want wie leeft er die voor U kan bestaan? Dan moeten wij bekennen dat wij God op het hoogst hebben misdaan, omdat wij van het heilspoor zijn afgegaan, ja wij en onze vaders tevens.

In het licht van al deze zaken rest mij nog te verwijzen naar een citaat van Alexander Comrie, die door velen onder ons voor een maatgevende theoloog wordt gehouden.

Ds. Kersten noemt hem zelfs in het voorwoord van Comrie's boek, "Eigenschappen des geloofs" de "kampioen" van de waarheid.

Laten wij dan met Comrie mee zuchten, wenen en bidden, als hij de nood van de kerk in zijn tijd zo helder verwoordt in onderstaand citaat. Comrie schreef dit als een kanttekening bij een uitspraak van Thomas Sheppard, in het boek "De gelijkenis van de tien maagden." (uitgave Utrecht, blz. 76.)

In het voorwoord noemt Comrie dit boek van Sheppard: "*één van de allernuttigste boeken die ooit in de Engelse taal geschreven zijn!*"

In dit boek schrijft Sheppard:

"Merk op dat Hij u ten huwelijk vraagt. Niet één ziel die dit leest, of de Heere Jezus doet een huwelijksaanzoek bij u 1), opdat gij u nu met Hem zoudt verloven;

Bij dit huwelijksaanzoek schrijft Comrie het volgende commentaar:

1) *"Namelijk in de aanbieding van het Evangelie, want ofschoon de uitverkorenen alleen zalig worden, wordt het aanbod van genade echter aan allen gedaan, die het Woord horen.*

Het ware te wensen, dat men in elke leerrede dit aanbod hoorde; mogelijk zouden de predikatiën van meer kracht zijn voor arme overtuigde zielen. Hoezeer is het te beklagen, dat het slechts nu en dan gedaan wordt; dat het voorwaardelijk geschiedt, en met plichten en vereisten zozeer bezwachteld is, zodat in plaats dat de arme zondaars op de roepende stem zouden komen, zoals zij zijn, zij zolang moeten staan, totdat zij deze en gene vereiste dingen vinden.

*O, hoe troebel zijn dikwijls de wateren van het heiligdom! Hoe weinigen zijn er die de banen verhogen en tot een arm en ellendig volk roepen: **Neemt van de wateren des levens om niet!***

Alleen de Heere weet hoezeer ook in onze tijd Ezechiël 34 van toepassing is!

Hoe nodig is het voor een ieder om zich nauw te onderzoeken of hij in het geloof is, of Jezus Christus in hem is en of zijn geloofsbelijdenis nog geheel overeenkomt met Gods Woord, en ook met de Drie Formulieren van Enigheid en de drie Sola's van de Reformatie!

Ziende op de omstandigheden dan mogen wij wel met Jeremia wenen:

"Och, dat mijn hoofd water ware en mijn oog een springader van tranen! Zo zou ik dag en nacht bewenen de verslagenen van de dochter mijn volks." (Jer. 9:1)

Ziende op de Koning van de Kerk, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus Christus en ziende op Zijn beloften, dat het welbehagen des HEEREN door Zijn hand gelukkig zal voortgaan en dat de poorten der hel Zijn Gemeente niet zullen overweldigen, dan mogen wij ons verheugen in Zijn woorden van hoop en troost:

"Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is; het volk, dat Hij zich ten erve verkoren heeft.

De HEERE schouwt uit den hemel en ziet alle mensenkinderen.

Hij ziet uit van Zijn vaste woonplaats op alle inwoners der aarde. Hij formeert hun aller hart; Hij let op al hun werken.

Een koning wordt niet behouden door een groot heir; een held wordt niet gered door grote kracht.

*Het paard feilt ter overwinning en bevrijdt niet door zijn grote sterkheid.
Zie, des HEEREN oog is over degenen die Hem vrezen, op degenen die op Zijn goedertierenheid hopen;
Om hun ziel van den dood te redden, en om hen bij het leven te houden in den honger.
Onze ziel verbeidt den HEERE; Hij is onze Hulp en ons Schild.
Want ons hart is in Hem verblijd, omdat wij op den Naam Zijner heiligheid vertrouwen.
Uw goedertierenheid, HEERE, zij over ons, gelijk als wij op U hopen. Ps. 33:12-22.*

Ziende op de Grote Hoge priester, Jezus Christus, Die in één volmaakte offerande een eeuwige verzoening heeft teweeggebracht, de Rotssteen, Wiens werk volkomen is en Die uitgeroepen heeft: “*Het is volbracht!*”, dan mogen we eindigen met de woorden van Paulus:

“Wie zal beschuldigingen inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? (Rom. 8:33, 34a)

SOLA SCRIPTURA, SOLA GRATIA, SOLA FIDE, SOLI DEO GLORIA!

.....

2 HET GELOOF een genade, waardoor de ziel gerechtvaardigd wordt.

Romeinen 5:1

Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus.

I. INLEIDING.

Toen de verderfengel uitging, om de eerstgeborenen in Egypte te doden, vinden wij, dat, als hij het bloed van het Paaslam op de posten van de deuren van de woningen der Israëlieten zag, hij die verschoonde en in vrede liet. Maar dat hij de Egyptenaren, op de posten van welker deuren geen bloed gesprengd was, sloeg, dat zij stierven, Exod. 12:23. Dit toont ons aan, in de geestelijke zin, dat een ieder, wiens geweten met het bloed van Jezus Christus door het geloof besprengd is, het verderf niet zien zal, dewijl God met hem in Christus verzoend is; terwijl integendeel op hen, die niet geloven, de toorn van God blijft.

Dit is hetgeen de Apostel ten opzichte van het eerste deel in onze tekstwoorden leert, wanneer hij zegt, dat diegenen, *die uit het geloof gerechtvaardigd zijn, vrede bij God hebben;*

en in het tweede deel zullen wij dit in de toe-eigening uw christen-aandacht voor ogen stellen, *opdat wij de toorn van God ontvlieden mogen.*

Wat de samenhang betreft: elk ziet, dat in de vier voorgaande hoofdstukken de Apostel zijn werk maakt, om te leren en te bevestigen, dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit de werken, maar door het geloof, hetwelk de Apostel bevestigd hebbende met vele redenen en voorbeelden. Zo komt hij in onze woorden tot een besluit, *dat wij, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, vrede met God hebben, enz.*

Wij hebben deze woorden uitgekozen, om uw christen-aandacht aan te tonen, dat *het geloof een genade is, waardoor de ziel gerechtvaardigd wordt.* In de woorden komen ons deze twee voorname zaken voor:

- A. Ten eerste, de weldaad, waarvan de Apostel spreekt, namelijk, de rechtvaardigmaking door het geloof.
- B. Het gevolg daarvan, namelijk, de vrede bij en met God, door Jezus Christus.

II. Het lichaam van de predikatie, waarin begrepen wordt:

De verklaring van het:

- A. Eerste deel, alwaar de Apostel spreekt van de rechtvaardigmaking van de zondaar door het geloof: *Wij dan, gerechtvaardigd zijnde door het geloof.* Om hiervan zo klaar als ons doenlijk is te spreken, zullen wij twee zaken moeten overwegen; namelijk, *de rechtvaardigmaking zelf,* en dan *het middel of de bewerkende oorzaak daarvan, het geloof.*

A. Het eerste, de rechtvaardigmaking betreffende. Uw christen-aandacht weet dat wij jaarlijks tegen de Roomsens, die willen, dat dit woord een *instorting* van heiligheid of rechtvaardigheid zou te kennen geven, beweren dat het een woord is, ontleend aan de

vierschaar. Eigenlijk betekent het: *een rechterlijk vonnis van vrijspraak van de schuld of misdaad, waarover iemand beschuldigd werd*; derhalve gaan wij dat voorbij, gelijk ook verscheidene aanmerkingen, die de Godgeleerden gewoonlijk maken en overal te vinden zijn.

Rechtvaardiging of rechtvaardigmaking dan, een woord zijnde aan de vierscharen ontleend, zo zullen wij het stuk als *een rechtsgeding* voorstellen, dewijl in het geweten van degenen, die gerechtvaardigd worden, waarlijk een vierschaar opgericht wordt. Derhalve zullen wij spreken:

- a) van de rechter,
- b) van de gedaagde,
- c) van de beschuldigers,
- d) van de voorspraak,
- e) van het vonnis en de bekendmaking van hetzelfde; van elk in het kort.

a. Het eerste, dat wij overwegen moeten, is, *wie de Rechter is*, en hoedanig Hij Zichzelf in de ziel ontdekt.

De Rechter is hier geen aardse rechter, geen mens van gelijke beweging met ons, maar, het is de Schepper en Onderhouder van al het geschapene: het is God, van Wie de Schrift vaak als Rechter spreekt: *Zou de Rechter van de ganse aarde geen recht doen?* Gen. 18:25; Jesaja 33:22: *De Heere is onze Koning*; Jak. 4:12.

God nu als Rechter wordt door Goddelijk licht in de vierschaar van het geweten gezien:

a) Als een ontzaglijke en geduchte God, voor wie alle vlees moet sidderen en beven, dewijl Hij een God is met majesteit en heerlijkheid bekleed. Heerlijk in heiligheid, en vreselijk in lofzangen. Hoog geducht in de raad der heiligen, en vreselijk voor allen, die rondom Hem zijn. Wij zijn niet in staat, met woorden uit te kunnen drukken, het ontzag en de eerbied, welke zulk een klare ontdekking van God in zijn ontzaglijke majesteit in de ziel veroorzaakt. Maar, die er bevinding van heeft, kan het zich te binnen brengen en de voorbeelden in Gods Woord tonen het aan. Abraham, nadat hij God als Rechter aanmerkt, roept uit *dat hij stof en as was*, Gen. 18: 27. Job, als hij God in dit opzicht zag, zegt: *Met het gehoor van het oor heb ik U gehoord; maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as*, Job 42 : 5, 6. Jesaja moest zeggen: *Wee mij, want ik verga! dewijl ik een man van onreine lippen ben*, Jesaja 6: 5. Paulus op de weg, toen God in Zijn ontzaglijkheid aan hem ontdekt werd, viel als dood, gelijk ook Johannes, Hand. 9:6, Openb. 1:17. De ontdekking en kennis van God, te dezen aanzien, is ten zeerste noodzakelijk voor de mens, dewijl in de zondestaat alle indrukken van Gods hoogheid bijna versleten zijn, door de gewoonte van zondigen; en om de dartele en wispelturige zondaar, die anders zijn wegen wil verdraaien als een snelle kemelin, te doen stilstaan, en onder ontzag voor God te brengen. Daarom dient een ieder zich af te vragen: *wat ken ik er van?*

b) God als Rechter wordt in de ziel ontdekt in Zijn alomtegenwoordigheid en alwetendheid, als een God, die hemel en aarde vervult. Voor Wie alle dingen naakt en openbaar zijn, terwijl Zijn ogen de ganse aarde zo doorlopen, dat de donkerheid zelfs niets voor Hem bedekken kan. Hierdoor ziet de ziel, dat het onmogelijk is, zich voor zulk een God te verbergen of heen te vlieden. Daarom zegt zij: "Waar zoude ik heen vlieden voor uw aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar. Nam ik vleugelen des dageraads; woonde ik aan het uiterste der zee; ook daar zou Uw hand mij geleiden, en Uw rechterhand zou mij houden," Ps. 139:7-10. Zij ziet dat God al haar doen in het meeste en in het minste

kent, ja zelfs haar zitten en opstaan, en haar allerverborgenste gedachten, eer er nog een woord op haar lippen is. Waarlijk, zal God als Rechter handelen, Hij moet deze alwetendheid hebben, en zal de ziel van de ingewortelde beoefenende godverzaking, waardoor de mens genegen is te denken: God ziet het niet, genezen worden; en zullen al de uitvluchten en bedekselen aan de mens ontnomen worden; hij moet God door het licht des Geestes als een alwetende Rechter leren kennen, om dus te bekennen, dat bij God de nacht licht is, dat des Heeren oordeel over hem een billijk en rechtvaardig oordeel is, dewijl God alles ziet en kent.

c) God als Rechter wordt in de ziel ontdekt in zijn vlekkeloze heiligheid, waardoor Hij verre van alle onrecht is, en zo zuiver, dat Hij met een zondaar geen gemeenschap oefenen kan. Hierdoor ziet de ziel haar ongelijkvormigheid, haar ganse melaatsheid en onreinheid, van de hoofdschedel af tot de voetzolen toe. En zij wordt bevindelijk en levendig overtuigd dat God met zulk een onreine worm, als zij is, geen gemeenschap oefenen kan; waarom zij uitroepen moet, Jesaja 6:5, Dat zij is van onreine lippen. Dit gezicht van de Heere is noodzakelijk, om de mens af te drijven van al zijn eigen doen, en om hem zulk een geestelijk mishagen aan zichzelf te geven, dat hij met de melaatse staat en met de bovenste lip bewimpeld, uitroept: *Onrein! onrein!*

d) God als Rechter wordt in de ziel ontdekt in Zijn gestrengte rechtvaardigheid, zodat de ziel Hem leert kennen als die God, Die de zonden ordelijk voor ogen zal stellen, Die de schuldige geenszins onschuldig houdt, maar een rechtvaardig vonnis vellen zal over de afwijker en overtreder. Nu ziet de ziel, dat God de zonde zonder voldoening, noch kan noch wil kwijtschelden, dat noch zij, noch engelen, noch mensen deze voldoening kunnen opbrengen. Dat, ofschoon God barmhartig is, Hij zulks niet zijn kan tot krenking van Zijn rechtvaardigheid, en dat Hij voor alle dingen wil, dat er aan Zijn rechtvaardigheid voldaan wordt, door haar of door een ander die daartoe volkomen in staat is. Dat de ziel dit bevindelijk leert, is ten uiterste nodig, opdat zij van haar laatste toevlucht mag afgedreven worden; want dat is algemeen bij de ontwaakte zondaar, dat, wanneer hij ziet, dat alles hem begeeft, hij dan zegt: *Maar is God niet barmhartig?* Om hem nu geheel te ontbloten en hiervan af te drijven, leert hij dat rechterlijke van God zo verstaan, dat hij het moet opgeven, en de billijkheid en betamelijkheid van Gods weg ten volle toestemmen, dat, zal God Gød blijven, Hij de zonde zonder voldoening niet kan voorbijzien.

e) Eindelijk, God wordt in de ziel ontdekt als een almachtig Rechter, die niet alleen naar waarheid een rechtvaardig vonnis uitspreekt, maar die het aan geen kracht ontbreekt, om dat vonnis uit te voeren tot straf van de schuldige overtreder. Hij is de sterke God; en dit te zien, doet de schuldige beven, en stelt hem in de uiterste verlegenheid en kommer, zodat hij radeloos wordt bij zichzelf, en geen kans ziet te ontvlieden, maar uitroepen moet: *Het is buiten hoop!*

b. De tweede persoon, die in deze vierschaar in aanmerking komt, is *de gedaagde zondaar*, welke door de werking van Gods Geest genoodzaakt wordt hier te verschijnen, en voor deze majestueuze Rechter te staan, dewijl God op een plechtige wijze hem zo roept, dat hij het NIET weerstaan kan. Om dit gemoedelijk na te gaan, zullen wij u tonen, hoe God hem *roept*, en hoe hij *komt*.

a. Wat het eerste betreft: hoe God de gedaagde zondaar voor Zijn vierschaar *roept*, menen wij dat zulks doorgaans geschiedt op de volgende wijze:

a. God roept hem door middel van Zijn dienaren, die als Zijn gezanten en boden de zondaar in Gods naam en van Zijnentwege getrouwelijk bekendmaken, dat hij

voor God schuldig en verdoemelijk staat, vanwege zijn aangeboren en dadelijke zonden, waarmede hij tegen zulk een heilige en rechtvaardige God gezondigd heeft. Dat God noodzakelijk de betaling en opbrenging van de laatste kwadrantpenning van de tienduizend talentponden, die hij schuldig is, eist; of dat hij aan lichaam en ziel zal moeten gestraft worden tot in alle eeuwigheid. Deze dienaren des Heeren leren de zondaar zijn schuld kennen; zij leggen voor zijn ogen het boek van Gods wet open, het boek van zijn geweten, waarin de schuld als met een ijzeren griffie gegraveerd is, het kleine zowel als het grote. Want het woord, dat zij spreken, is als een scherp tweesnijdend zwaard, hetwelk doorgaat tot de verdeling der ziel, en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs; en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten, Hebr. 4:12. Zij zijn dan voor de ziel wat Christus was bij de Samaritaanse vrouw, mensen, die de zondaar zeggen, al hetgeen zij ooit gedaan hebben, Joh. 4:29. Zij geven de ziel geen rust, maar roepen, als zonen des donders, luid uit de keel, om de ziel haar zonde en Gods oordeel bekend te maken, opdat de zondaar door de schrik des Heeren mag bewogen worden. Zij geven geen uitstel, noch willen enige uitvluchten aannemen, maar zijn daarop uit, om de wapenen van hun krijg, die machtig zijn door God, te gebruiken, opdat de hoogten terneder geworpen mogen worden en de zondaar voor Gods vierschaar gebracht wordt.

- b. Ten tweede: God roept de zondaar voor Zijn vierschaar, door de krachtdadige werking van zijn Geest, in de ziel van de mens; deze werking van de Geest kunnen wij tot de volgende zaken brengen:
- 1) De Heilige Geest, het Woord vergezellende, verdrijft de aangeboren blindheid en duisternis, door welke het verstand beneveld is, en Hij geeft de ziel een klaar en overtuigend gezicht van haar zonde en ellende. Want als Hij komt, dan is het eerste wat Hij doet, *de wereld* (dat is, de wereldse mensen) *overtuigen van zonde, en van gerechtigheid, en van oordeel*, Joh. 16:8. De Geest brengt hem Zijn zonde, Gods gerechtigheid en een aanstaand oordeel klaar en met licht onder het oog, met zulk een kracht van betoog, dat er geen plaats voor enige twijfel aangaande deze dingen overgelaten wordt. Gelijk dit kan afgeleid worden uit de betekenis van het grondwoord door overtuigen vertaald, en te zien is in allen, die op het Pinksterfeest op een zaligmakende wijze bewrocht zijn geworden. De Geest vooral doet hem zijn zonde klaar en van nabij zien in haar eigen Godonterende natuur en gedaante, hetwelk inderdaad het enige middel is, om schrik, beroering en wezenlijke bekommerning in de ziel te veroorzaken voor Gods gerechtigheid en een aanstaand oordeel. Want de flauwe vertoning die een ontwaakt geweten van de zonde geeft, verdwijnt haast en laat weinig vrucht na. Maar dit gezicht doet de ziel beven voor God, en op de borst slaan en op de heup kloppen. De Geest doet de ziel de zonde zien als haar zonden, welke Hij als een last op haar schouders legt, en aan haar hals bindt, waardoor zij zegt: *Ik, ja ik, heb gezondigd en gedaan dat kwaad is in uw ogen!*
 - 2) De Heilige Geest verlicht en overtuigt niet alleen, maar Hij doet de overtuiging in de ziel diep en met een allerpijnlijkst gevoel en smart tot op de bodem van dezelve indringen; zodat zij proeft en smaakt, hoe onuitsprekelijk bitter het is, dat zij tegen de Heere gezondigd heeft, Jer. 3:25. Dit maakt, dat angsten haar aangrijpen, gelijk een barende vrouw, dat zij misbaar maakt; terwijl de vurige pijlen van de Almachtige zo diep in haar neerdalen, dat zij krom gaat en van smarten kermt en kirt, gelijk de duiven en struisvogels, Jesaja 38:14; Job 28. Dit wordt gewoonlijk genaamd de zielsverbrijzelende werking van de Heilige

Geest. En met recht, dewijl de ziel daardoor verslagen wordt, Hand. 2:37, of eigenlijk doorpriemd, als met een brandijzer, dat tot het ziel indringt, en de gevoeligste smart veroorzaakt. Zulks is noodzakelijk, om de zondaar tot een zieke voor de grote Medicijnmeester Christus te maken, om de nauwe vereniging tussen de ziel en de zonde te breken, en om de ziel naar God en voor Zijn vierschaar te drijven. *Want als het bange is, zegt de Heere, dan zullen zij Mij vroeg zoeken*, Hos. 5:15. Elk moet er in zulk een trap zóveel van hebben, om hem een verbrokene van hart en een verslagene van geest te maken, zo hij tot jaren van onderscheid is gekomen, eer hij de rechtvaardigmaking ondervonden heeft.

- 3) De Heilige Geest wordt vooral ook in hem een Geest van de dienstbaarheid tot vreze, gelijk wij, met vele voortreffelijke uitleggers, de plaats Rom. 8:15 verstaan. De Heilige Geest werkt zonderling op de hartstocht van vreze. In Rom. 2:9 vinden wij, dat in de ziel van een ieder, die de zonde doet, gewrocht wordt benauwdheid en verdrukking; de apostel zegt, dat, als de ziel aangeraakt wordt, het in haar vreze wrocht, 2 Kor. 7:11. De Heilige Geest vertegenwoordigt ook aan de ziel de voorwerpen, die vreze, angst en bekommering veroorzaken. Gelijk Job het in een ander geval had, als hij zegt, dat hij geen rust had bij dag, en dat hij des nachts ook verschrikt werd door de dromen. Waarbij wij kunnen voegen, dat de Geest gedurig zorg draagt, dat de kommer niet verflauwt en overgaat, maar, als er enige tussenpozen zijn, het alsdan opnieuw zo opgewekt wordt, dat de ziel van al het geschapene wordt afgedreven, om tot God te gaan, en te roepen: *het is buiten hoop!* En bitterlijk te treuren en te wenen over haar toestand.

b. De zondaar dus krachtig en innerlijk door Gods Woord en Geest *geroepen* zijnde, om voor Gods vierschaar te verschijnen en rekenschap te geven, wordt eindelijk genoodzaakt, *om voor God te verschijnen*. Hij kan het niet langer uitstellen want God wordt hem te machtig, en hij vindt geen schuilplaats noch tijd van uitstel; derhalve *komt* hij.

- a. Als een beladene onder een zware last van zonde en ongerechtigheid, die hij ziet en kent, en waaronder Zijn ziel gebukt gaat, terwijl hij de bitterheid daarvan proeft en smaakt. Waarom hij dikwerf zal zeggen: *O Heere, uw pijlen zijn in mij gedaald, en uw hand is op mij neergedaald. Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden. Ik ben krom geworden, ik ben uitermate zeer nedergebogen, ik ga de ganse dag in het zwart. Ik brul van het geruis van mijn hart*, Ps. 38: 3, 5, 7, 9.
- b. Hij komt met een diepe schaamte, walging en verfoeiing van zichzelf voor God, roepende: *O Heere, ik ben beschaamd, ja schaamrood*, Ezra 9: 6; Jer. 31:19. Met de arme tollenaar is hij zo beschaamd, dat hij van verre staat, zijn ogen niet durvende opslaan, maar op zijn borst klopt, roepende: *Wee mij, dat ik gezondigd heb!* Zodat wij wel kunnen denken, hoe de arme zondaar staat te beven en te sidderen voor en onder het oog van zulk een heilig God.

c. Het derde, dat in deze gerechtshandeling in aanmerking komt, *zijn de aanklagers en beschuldigers*. God wil het vonnis niet anders uitspreken dan op goede gronden, en daarom wil Hij de ziel doen horen, wat er tot haar last ingebracht zal worden. Deze aanklagers zullen wij maar tot drie brengen, ofschoon wij gemakkelijk ook anderen zouden kunnen optellen.

a. Wij stellen de *wet van God* als de eerste beschuldiger en aanklager van de ziel in Gods vierschaar; gelijk de Zaligmaker dit duidelijk van de wet leert, als Hij zegt, Joh. 5:45: *Die u verklaagt, is Mozes* (dat is, de wet van Mozes), *op welke gij gehoopt hebt*; en de apostel, Rom. 2: 14, 15.

a. De wet van God legt voor zijn ogen klaar en duidelijk in Gods vierschaar al zijn zonden. Zijn aangeboren zonden, zeggende: Hij is in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft hem zijn moeder ontvangen, Ps. 51:1. Zijn dadelijke zonde van der jeugd af aan; hoe het gedichtsel van de gedachten van zijn hart ten alle dage boos geweest is, Gen. 6:5. Zijn verborgen zonden, die niemand dan God en hij kende. Waarbij het dikwijls gebeurt, dat de wet hem van gebod tot gebod leidt, en aanwijst, dat hij tegen deze allen zwaarlijk gezondigd en geen van die onderhouden heeft; dit is het, dat Paulus leert, Rom. 3:20: *Want door de wet is de kennis van de zonde.*

b. De wet, als een aanklager, verzwaart op een nadrukkelijke wijze de zonden van de aangeklaagde zondaar; dat ze niet alleen zijn misdaan tegen een mens, maar tegen een hooggeduchte, heilige rechtvaardige en ontzaglijke Majesteit. Dat ze zijn een opstand tegen God, een aankanten van zichzelf tegen de Almachtige, als met dik verheven schilden. Dat ze zijn tegen een Wet, die zo recht, billijk, heilig en goed is; dat ze zijn als met moedwil en opgeheven hand geschiedt, tegen alle onderwijzingen, vermaningen, bestraffingen, bedreigingen en overtuigingen in, en dat ze derhalve een moedwillige ongehoorzaamheid zijn.

c. Ten derde, de wet, als een aanklager, neemt alle uitvluchten weg, toont aan de nietigheid van alle eigen gerechtigheid van de zondaar, om in het geheel of ten dele te kunnen voldoen, terwijl zij alle mond stopt, en de gehele wereld voor God verdoemelijk stelt, Rom. 3:19.

d. Eindelijk, de wet, zowel als zij aanklaagt, zo heeft zij ook een eis aan een heilig en rechtvaardig God, welke is, dat de ziel, die gezondigd heeft, de dood moet ondergaan en aan lichaam en ziel gestraft worden. Welke eis billijk is, daar God Zelf gezegd heeft, dat een ieder, die niet blijft in alles, dat in het boek der wet geschreven is, om dat te doen, vervloekt is.

b. De tweede aanklager en beschuldiger is *het eigen geweten* van de mens, hetwelk nu, levendig gemaakt zijnde, hem een bewustheid geeft van Zijn begane daden, en een wetenschap, dat al hetgeen tot zijn last door de wet ingebracht is, waar en waarachtig is. Zodat zijn geweten, zonder te aarzelen toestemt, dat hij een man van zware overtreding is, tienduizend talentponden schuldig. Zijn geweten vliegt hem in het aangezicht, met een scherp en doorpriemend verwijt over hetgeen hij gedaan heeft, en wordt een knagende worm in hem. Terwijl hetzelfde, als Gods Stedehouder de zijde van de zondaar verlaat, en de zijde van God kiest, eisende, dat zulk een als vijand mag behandeld worden, naar waarheid oordelende, dat die zulke dingen gedaan heeft, de dood waardig is, Rom. 1:32.

c. De derde beschuldiger en aanklager is *de satan*, die een beschuldiger (of aanklager) der broederen genaamd wordt, Openb. 12:10. En in Zach. 3:1 staat hij aan Jozua's rechterhand, om hem te weerstaan. Deze brengt in, dat alles hetwelk de wet en zijn eigen geweten zeggen, wel waar is, terwijl hij voorlegt, hoe gewillig en bereid de ziel altoos was in zijn dienst. Deze eist de zondaar als zijn eigendom, om hem te pijnigen en te straffen over het begane kwaad; deze zoekt God op te hitsen tegen de zondaar, Job 1:11. Deze kwelt, bestrijdt en bespot de zondaar, dat zulk een ooit om genade zou durven denken of roepen, daar hij God zo zeer vertoornd heeft; en zijn oogmerk is, om

de ziel door wanhoop van God te doen vluchten, gelijk Kaïn, of met een Judas tot de strop te drijven voor het aangezicht van God.

En tegenover zulke beschuldigers, wier getuigenis niet gewraakt kan worden en wier eis tegen de zondaar rechtvaardig is, daar dezelve op de verdienste van het kwaad en op Gods Waarheid en wraakvorderende gerechtigheid gegrond is, staat de arme zondaar, als dat kindje, geworpen op het vlakke van het veld, om in zijn bloed te wentelen.

Vraagt nu iemand: Wat uitwerking heeft dit in Zijn ziel? Welke zijn de gestalten en werkzaamheden, die er door veroorzaakt worden? Ik zal het u zeggen:

- a. Vooreerst; het vonnis des doods komt stand grijpen in zijn geweten, hij stemt alles toe, en daardoor is hij veroordeeld bij zichzelf. Zodat hij moet zeggen: het is buiten hoop! het is buiten hoop! Dit oordeel vonnist hij niet alleen over zijn persoon, zich als een doemwaardige aanmerkende, maar ook over al zijn beste daden en betrachtingen, die niet hoger achtende dan schade en drek te zijn, Filip. 3:8. En dit doet hij zo ruim en volkomen, dat zijn gehele ziel het daarvoor houdt, dat hij in zichzelf is een kind des toorns van nature, Ef. 2:3, en waardig, om eeuwig van Gods aangezicht verstoten te worden.
- b. Ten tweede; hij murmureert tegen God niet, noch legt de schuld op God; integendeel, hij neemt deze volkomen op zichzelf, terwijl hij bekent, dat God hem alzo geschapen had, dat hij volkomen kon gehoorzamen. Daarom zegt hij: Heere, Gij zijt rechtvaardig, al wilt Gij mij eeuwig verdoemen, want ik ben Uw mond wederspanning geweest, Klaagl. 1:18. Uw aandacht kan zien, *dat wij niet willen, dat de mens daartoe zoude moeten komen, om even gewillig te zijn om verloren te gaan, als behouden te worden.* Dit is een gevaarlijke dwaling tegen Gods Woord en strijdig met onze natuur. *Maar daartoe moet hij komen, om God te billijken en te rechtvaardigen.*
- c. Ten derde; hij valt voor God op zijn knieën, en doet een oprechte, openhartige en ruime belijdenis van zijn schuld in het algemeen en ook in het bijzonder, met de Psalmist, Ps. 32:5: *Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor den Heere.* O, hij erkent, dat zij tot de hemel toe opgeklommen zijn. Dat zij meer zijn dan het zand aan de oever van de zee. Dat zij zwaarder zijn dan de bergen. Dat zij om wraak roepen; dat, als God met hem in het gericht wilde treden, hij niet zou kunnen antwoorden op één vraag uit vele duizenden.
- d. Ten vierde; zijn ziel begint er onder te breken en te smelten, zodat hij een recht treurende wordt, en gebrokene van hart, zijn leger nat makend met zijn tranen. Hij gaat de gehele dag als in het zwart, met tranen zaaïende. Hij is gelijk Rachel, die wenende was en weigerde getroost te worden. Het is bij hem:
*'t Zij, hoe 't zij, mijn droeve ogen!
Laat uw springbron nooit verdrogen,
Houdt, van schreien nimmer mat,
Steeds mijn wang en leger nat.'*
- e. Ten vijfde; zijn ziel wordt op het allerdiepst vernederd en verootmoedigd, zodat al de hoogten, die zich verheffen tegen de kennis van Christus en de zalige weg van vrije genade, vernederd worden, en hij gewillig wordt, om als een onwaardig hondje te smeken om een kruimpje van vrije genade; hij wordt gewillig gemaakt, om zonder geld en zonder prijs te kopen.
- f. Daarom, ten zesde; hij wordt roepende en smekende gemaakt tot God om genade en geen recht. Het is: *Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, O Mensenhoeder?* Het is: *O God, zijn er niet vergevingen bij U, opdat Gij gevreesd wordt?* O, de ziel

roept nu tot God om genade, gelijk een veroordeelde om pardon, gelijk iemand, die in het water ligt, om hulp, opdat God naar zulk een dode hond mocht omzien.

d. Het vierde, dat in deze gerichtshandeling in aanmerking komt, is *de Borg, de Voorspraak, de Scheidsman tussen God en de zondaar*, Die evenzeer Gods eer als de zaligheid van de zondaar behartigt. Van Deze zegt de Apostel, 1 Joh. 2:1: *Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige*. Deze Voorspraak, aanschouwende de toestand van de ellendige zondaar, treedt toe tot de Vader, Job 33:24, zeggende: *"O Vader, ik zie daar een arme verloren zondaar bij zichzelf. Hij ligt in zijn bloed te wentelen. Ik hoor hem zich beklagen en op zijn heup kloppen. Mijn ingewanden zijn in Mij omgekeerd. Ik trek al mijn berouw te saam. Och, laat hem in het verderf niet neerdalen, Ik heb verzoening gevonden. Zie, daar is mijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid tot betaling voor zijn schuld. Is deze gehoorzaamheid niet genoeg tot voldoening voor de allergrootste zonden? Immers Mij stelt Gij voor tot een betoning van Uw rechtvaardigheid, in de vergeving van de zonden, in Mijn bloed, Rom. 3:25. Terwijl Ik dan de straf gedragen heb. Och! laten Mijn striemen genezing aan zulk een verslagene en gewonde toebrengen."* De Borg ten goede voor de doemwaardige zondaar gesproken hebbend bij de Rechter van de ganse aarde, komt ook nader tot de ziel van de veroordeelde zondaar en maakt Zichzelf daaraan bekend in zijn algenoegzame Borgtocht, als een die volkomen kan zaligmaken al degenen, die door Hem tot God gaan. Hetwelk in de ziel veroorzaakt de aller onuitsprekelijkste begeerten, om deel en gemeenschap aan Hem te hebben. Ondertussen is de ziel dikwerf bekommerd, of Hij juist haar in het bijzonder tot een Borg wil zijn. Waarom Hij nader Zichzelf in zijn bereidwilligheid aan de ziel van nabij openbaart, de arme zondaar overredende, dat zij zichzelf aan Hem maar over te geven heeft, en zich op Hem te wentelen. Hetgeen de ziel dan op Zijn roepende stem doet, Hem kiezende en Zijn gerechtigheid, en die alleen tot verzoening aangrijpende, om daardoor voor God te kunnen bestaan. Zodat de ziel hierdoor haar schuld op Jezus legt; Zijn gerechtigheid aanneemt, en zichzelf zo kwijt wordt, dat zij van een ander wordt, en een gegrond fundament krijgt, om in leven en sterven getroost te zijn.

e. De vijfde zaak, die in aanmerking komt, is *het vonnis*, dat de geduchte Rechter van hemel en aarde, ten voordeel van de arme zondaar uitspreekt, in hetwelk wij zullen nagaan deze volgende zaken:

1. *De inhoud daarvan*. Dit vonnis is niet, dat de zondaar vrij en onschuldig is van hetgeen, waarover hij aangeklaagd is geworden. Neen, Gods oordeel is een rechtvaardig oordeel en naar waarheid, dewijl Hij de Rechter is, die recht doet, en naar waarheid, als de God van waarheid, spreekt. Maar dit vonnis is tweeledig, namelijk:

a) dat God de ziel van de schuld van zonde vrijspreekt, en dat wel van alle zonde, geen uitgezonderd: de zonde voor en na de doop, de erf- en dadelijke zonde, de zonde voor en in zijn bekering, zodat hij nooit om een enige van deze zonden onder de verdoemenis zal komen. Dit eerste lid van het vonnis noemen wij gewoonlijk de genadige Vergeving en vrij- en volkomen kwijtschelding van de zonde. Van welke de Schrift overvloedig spreekt, Rom. 4:6-8, vergeleken Ps. 32:1, 2. De mens zalig noemende, wiens ongerechtigheden vergeven, en wiens zonden bedekt zijn. En terwijl er geen stuk is, waarover de ziel meer bekommerd is, zo is er ook geen stuk, waarvan de Schrift zo overvloedig spreekt, om al de bekommelingen daaromtrent weg te nemen, als dit stuk. Zijn deze groot en hemeltergend: *Al waren ze*, zegt de Heere, *als scharlaken en karmozijn, Ik zal ze*

maken als sneeuw en witte wol. Is de ziel bevreesd, dat God deze opzoeken en daarover kastijdingen zal uitvoeren: *Ik, zegt de Heere, zal ze uitdelgen als een nevel en een dikke wolk; Ik zal ze achter mijn rug, in de diepte van de zee werpen, zodat, als zij gezocht zullen worden, deze niet zullen worden gevonden, dewijl Ik ze nimmer gedenken zal en ze van u zo ver weg doen, als het oosten verwijderd is van het westen.* Is de ziel bang dat nieuwe zonden en schulden de zaak teniet zullen doen, de Heere zegt: *Ik heb gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch op u schelden zal.*

- b) Het tweede lid van het vonnis is, dat de Rechter de ziel toewijst een recht tot het eeuwige leven; want de mens, gerechtvaardigd zijnde, wordt een erfgenaam naar de hope van het eeuwige leven, Tit. 3:7. Zodat van die tijd af, dat hij de vergeving ontvangen heeft, hij een gegrond recht heeft, om op God als zijn Vader te zien, en de hemel als zijn vaderland en erfdeel te verwachten, want hij is, volgens Rom. 8:17, een erfgenaam van God, en een mede-erfgenaam van Christus Jezus.

2. *Het fundament van dit vonnis* is niet iets, dat de mens heeft of doen kan; want alle roem wordt uitgesloten, en de mens, die gerechtvaardigd wordt, komt aan God voor als een goddeloze in zichzelf, volgens Paulus, Rom. 4:5. Maar dit vonnis is gegrond op Christus' volmaakte genoegdoening; gelijk dezelfde Paulus, Rom. 3:24-26, aantoonst: *En worden om niet gerechtvaardigd, uit zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is: welke God voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in zijn bloed, tot een betoning van zijn rechtvaardigheid, door de vergeving van de zonden, enz.* Trouwens, geen mindere prijs dan de dadelijke en lijdelijke gerechtigheid van Christus, kon een vertoornd God voldoen. Daarom is het, dat de profet Jesaja, hoofdstuk 53:5, duidelijk zegt, *dat de straf, die ons de vrede aanbrengt, op Hem was, en door zijn striemen is ons genezing geworden.* O, wat is de weg van de genade dierbaar! De beide eisen van de wet, om te doen en te lijden worden voldaan; al de deugden van God worden verheerlijkt. De Heere als Rechter heeft zijn troon gevestigd op de twee pilaren van gerechtigheid en gerichte, dat is, op gerechtigheid, voldaan door de oefening van gerichte aan de Borg. Zodat, tot eeuwige verwondering, goedertierenheid en waarheid vóór zijn aangezicht tot de arme zondaar heengaan.

1. Eindelijk, *de bekendmaking van dit vonnis.* Hetwelk geschiedt:

- a. *uitwendig* in het dierbaar Woord van de Heere, in hetwelk de weg van de rechtvaardiging klaar en duidelijk geleerd en geopenbaard is, namelijk, *dat hij, die in Christus gelooft, het leven heeft;* want al de profeten geven getuigenis, dat een iegelijk, die in Christus gelooft, vergeving van de zonden ontvangen zal door Zijn Naam.
- b. Evenwel, dit vonnis wordt ook aan de gerechtvaardigden vroeger of later *inwendig* bekend gemaakt, door de *middellijke* of *onmiddellijke* werking van de Heilige Geest.
 - *Middellik* doet het de Geest, wanneer Hij de ziel verlicht, ten aanzien van de kenmerken, die God in zijn Woord geeft van diegenen, die gerechtvaardigd zijn, en hun die in hun eigen ziel doet zien. Dit is het, dat de apostel leert, Rom. 8:16: *De Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn.*
 - *Onmiddellik* doet het ook de Geest zonder de kenmerken, de ziel somtijds de vrij spraak zo krachtig inboezemende, dat zij het ten volle geloven kan, en haar hart in blijdschap verruimd vindt, zodat zij zeggen kan, Psalm 103:2-5: *Loof de Heere, mijn ziel! Die al uwe ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest, Die uw leven verlost van het verderf, Die u kroont met*

goedertierenheid en barmhartigheden; Die uw jeugd vernieuwt als van een arend.

Dit was nu ons eerste stuk, de rechtvaardigmaking van de zondaar in Gods vierschaar.

B. Nu gaan wij over tot het *tweede*, namelijk, om te bezien de *middeloorzaak* van zulk een grote weldaad; onze apostel zegt, dat die is *het geloof*: *Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof*. Wij hebben u getoond in het voorgaande, dat de *verdienende* oorzaak van de rechtvaardigmaking alleen is de gerechtigheid en genoegdoening van de Borg Christus Jezus, Die een Verzoening voor de zonde geworden is; zodat wij nu van het geloof moeten spreken, zoals het de werktuigelijke of middeloorzaak is. Om dit na te gaan, zullen wij uw christen aandacht aantonen twee zaken, te weten:

1. De eerste is, waartegen het geloof hier gesteld wordt. Als de apostel zegt, dat het uit het geloof is, zo is het duidelijk:

- a) dat hij hierdoor alle werken der gerechtigheid, die de zondaar mocht gedaan hebben, als ook alle vermogens, die in de zondaar mochten zijn, ten enenmale uitsluit, als enige verdienstelijke oorzakelijkheid hebbend in dit gewichtig stuk. Dit blijkt klaar uit de ganse redenering van de apostel, aangaande de rechtvaardigmaking van de zondaar. In Rom. 3:28 zegt en besluit hij, *dat de mens gerechtvaardigd wordt door het geloof, zonder de werken der Wet*. In Gal. 3:11 leert hij dit ook duidelijk. Titus 3:5: *Hij heeft ons zalig gemaakt, niet uit de werken van de rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden, maar naar zijn barmhartigheid, enz.*, zodat alle roem uitgesloten is.
- b) Gelijk de apostel de werken uitsluit, zeggende, dat het uit het geloof is, zo sluit hij ook het geloof zèlf, *als een werk*, uit; want het is het geloof zelf niet, als een werk, dat ons rechtvaardigt, maar *hetgeen* het geloof aanneemt, namelijk: *de volmaakte gerechtigheid van Christus*. Het is niet de hand van de bedelaar, welke hem verrijkt, maar de aalmoes, die hij met zijn hand aanneemt; zo ook hier: het is niet de hand van het geloof, die rechtvaardigt als een verdienende oorzaak, maar hetgeen de hand van het geloof aanneemt. Zeer schoon geeft het onze Heidelbergse Catechismus weer als hij zegt in zijn antwoord op de 61e vraag: *"Niet, dat ik vanwege de waardigheid van mijn geloof Gode aangenaam zij; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik dezelve niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toe-eigenen kan."* Zodat wij dan besluiten, terwijl de apostel leert, dat het uit het geloof is, dat alle werken, ja zelfs het geloof *als een werk*, hier buiten gesloten moeten worden, en dat het geloof niet anders aangemerkt moet worden, dan als een *middel* of werktuig waardoor de ziel zich Jezus Christus toeëigent.

2. Onze tweede zaak was: Is het geloof de *middel- of werktuigelijke oorzaak*, welke zijn dan de werkingen van hetzelfde als zodanig? Ten antwoord zeggen wij, dat de Heere in zijn Woord, om ons een klaar begrip hiervan te geven, woorden gebruikt aan al de werk- of zintuigen van het lichaam ontleend. En wij zullen, opdat gij het helder en klaar voor ogen krijgt en de zaken beter begrijpen zult, de orde van het Woord volgen. Een ieder ga de werkingen van zijn ziel hieromtrent na.

- a. De werktuigelijke werking van het geloof wordt dikwijls van *het gehoor* afgeleid, Jesaja 55:3; Ps. 45:11, zodat het in de ziel op een geestelijke wijze werkt, gelijk het gehoor in het lichamelijke. Dat is: het hoort niet alleen de uitwendige stem van de roepende Jezus, maar in het bijzonder hoort de ziel de inwendig roepende stem, welke tot haar gedaan wordt in de beklaglijke staat, waarin zij is, om haar te

bemoedigen, en haar met meer vrijheid aan te moedigen om tot Jezus de toevlucht te nemen. Deze stem is in zulke en dergelijke woorden, die God de Heilige Geest bekrachtigt: *Wees goedsmoeds, gij ellendige! de Meester roept u. Kom herwaarts tot Mij, gij belaste en beladene, en gij zult rust vinden. Wendt U naar Mij toe, en wordt behouden, o alle gij einden der aarde! want Ik ben God, en niemand meer.* Dit hoort de ziel als de stem van God, als de stem van God tot haar in het bijzonder, als een stem van God, om haar vrijmoedigheid te geven, en de genadedeur voor haar open te zetten. En dit baart verwondering, dat zulk een dode hond geroepen wordt. Dit wekt de aandacht op, en baart toestemming aan het Goddelijk getuigenis, en een vluchten tot de hoornen van Gods altaar. Ziet meer in het "*A B C des Geloofs*" over het woord: *Horen*.

- b. Ten tweede: de werktuiglijke werking van het geloof wordt ook van *het gezicht* afgeleid. Daarom wordt het een zien en aanschouwen genoemd, Jesaja 33:17; namelijk: God, met Zijn bovennatuurlijk licht, openbaart Zijn eigen Zoon in de ziel van de ellendigen. Zij zien in Hem een weergaloze schoonheid en uitnemende voortreffelijkheid, een volkomen gepastheid en volstreekte noodzakelijkheid. Waaruit hoogachting voor Hem geboren, de liefde werkzaam gemaakt, en de ziel, met verwerping van alles, tot het kiezen van Hem gebracht wordt. Terwijl zij kan zeggen, dat zij alles als schade en drek rekent, om in Christus gevonden te worden, Filip. 3 :8, 9.
- c. Ten derde: de werktuiglijke werking van het geloof wordt ook van *de voeten* afgeleid. In welk opzicht het een gaan en komen, ja zelfs een vluchten naar Jezus is, om een schuilplaats in Hem te vinden, en in een Hoog Vertrek gesteld te worden. Ziet in het "*A. B. C. des Geloofs*," over het woord: *Komen*.
- d. Eindelijk, om er niet meer bij te voegen, deze werkingen worden ook van *de handen en armen* afgeleid. In welk opzicht het geloof Jezus aanneemt en Hem omhelst als de aangeboden Borg, Hem zichzelf in het bijzonder toepassende, om vergeving van de zonden in Zijn bloed deelachtig te worden.

Zo ziet dan uw christen aandacht, dat het geloof in de rechtvaardigmaking slechts een middelloorzaak is waardoor de ziel de roepende stem hoort, de aangeboden Middelaar ziet, naar Hem vlucht, en Hem omhelst en aanneemt.